

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 2.

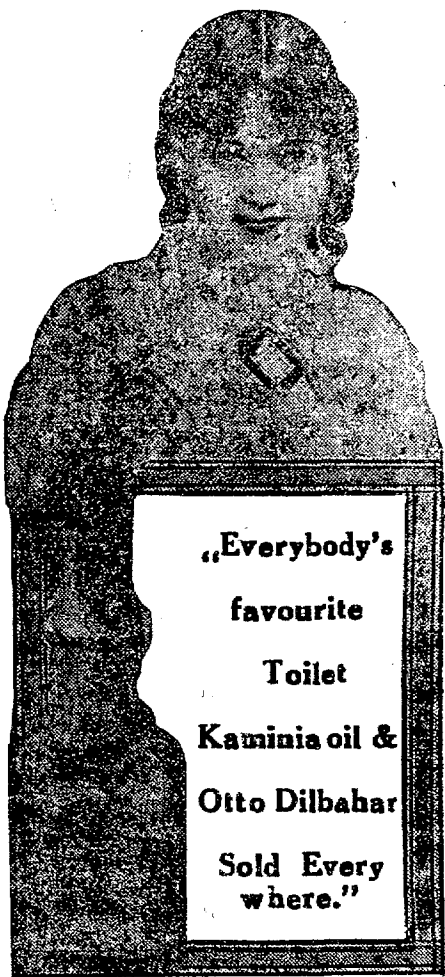
చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ మార్చి 18 వ తేది శనివారము

No. 280.

సంపుటము ౮

దుర్మతి నా మ సం వత్సరము, ఫాల్గుణ మాస బహుళ పంచమి గి

సంచిక ౨౦

వెంటుకలే అందము.

రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

వెంటుకలు దువ్వెనతో ఉడి రాకమున పే త్వరపడుదు.
ఉడివచ్చుట మొదలు కట్టియెడల వెంటుకలు పాడైపోవును.
అంతవరకు రానియవద్దు.

నేడే

కామినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుదు.

ఇది రిజర్వ చేయబడినది.

వెంటుకల కట్టి రోగ మున్నను, రోగ మంద్య మున్నను,
యిది దివ్యవధము.

వెంటుకలు చిట్లుట గాని, గరుకుగ గాని యుండదు.

మీ వెంటుకలు మరల యెప్పుటి మెత్తదనమును గల్గి పట్టు
వలె నుండి మెరయుచుండును.

ఈ రోజుననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.

వెంటుకలు యెట్లు వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుదు.

కామినీయా తలనూనె నిన్ను సర్వోత్కృష్టమైనది జేయును.

కల బుడ్డి 1-కి ఒక రూపాయ. వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని చోట్లాను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము

విక్రయించబడుచున్నది.

ఇది మంచి లమ్మవా రందరివద్దనున్న, నరకు లమ్మ
వారివద్దను గూడ దొరకును, లేకున్న,

సోలు యే కెంటలు:—

జుంగ్లీయిండియన్ డ్రగ్స్ కంపెనీ

కెమికలు కంపెనీ,

155 జమ్నామగ్గడ, బొంబాయి

(126)

మీకు నువ్వున ద్రవ్యము, లేక అల్పము కావలసినప్పుడు

“టెటా దిల్ బహారు” కు వ్రాయుదు.

ఇది రిజర్వ చేయబడినది. అర్జియంత్ర మైన గుణముగలది.

1/2 బొన్న బుడ్డి 1-కి ఫర రూ 2-0-0

1 బొన్న బుడ్డి 1-కి ఫర రూ 0-12-0

1/2 బొన్న బుడ్డి 1-కి ఫర రూ 0-8-0

కొన్ని చుక్కలు చేతి నొమలయందు చల్లిన మిక్కిలి

మనోహరమైన వాసన చుట్టుప్రక్కలకు వ్యాపించును.

జుట్టి నాశనముతోటా నువ్వున నువ్వనొప్పును కంపెనీవారిచే
తయరచబడి.

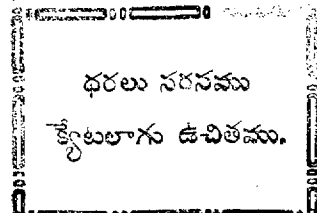
శానావిధములకు రివాలవర్లు. ఆరులేక విడుదలౌటలు యె
క్కువన.

[స్థాపితము ౧౮౮౩ సం

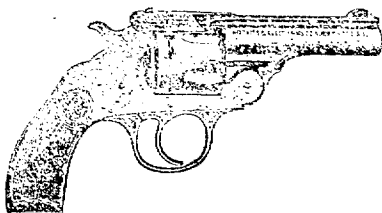

౧౨ సెంటరు.

కాల్-బూ-3౨, ౩౪, ౩౬ అంగుళములలో దొరకును.

ధరలు నరనము
కేటలాగు ఉచితము.

చిన్నది. కేటలాగ్ పెట్టుకొగలిగినది కూడ దొరకును.

యూ. వి. రామానుజం కెట్టి అందు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, న్యూ యార్క్.

పెన్నిట్లు!

మన దేశములో చేసిన పెన్నిట్లు!!

పెన్నిట్లు, సామానులు, పనివేతలు సమస్తము మనదేశములోనివే.

“దేశములోని ప్రజలు బ్రతికే సుఖించవలెనంటే దేశములోచేసిన వస్తువులు కొనండి”

తృప్తికరమైన అన్నిరకముల పెన్నిట్లు తయారగుచున్నవి,

మా కాపీ పెన్నిట్లు దేనికిని తీసిపోదు.

ఒకరూపాయి పంపిన అన్నిరకములు గల సమూహాకట్టు పంపబడును.

వ్యాపారధరలకు వ్రాయండి. మదరాసు పెన్నిట్లు ప్యాక్టరీ, శావర్కూపేట పోస్టు, మదరాసు.

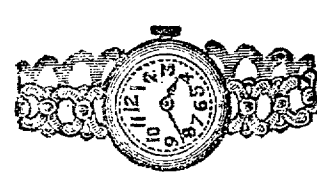
Rolled Gold Bracelet Watch

రోల్డ్ గోల్డ్ బంగారు

బ్రేస్ లెట్ వాచ్

(ఇంగ్లీష్ మోస్తరు చేతిగడియారము)

ఈ గడియారము మంచి దృశ్యమైన సామానులతోను,

యగు గంటను చూపు వంటి గడియారము. స్త్రీ పురుషులు

దీనిని చేతిలో ధరించెయ్యెడల చేతక బంగారుపు ఆభరణము

వలె అందముగా వుండును. గడియారము మొదలు చేతిగొలుసు

వరకు అన్నియు రోల్డ్ గోల్డ్ క్యాబిట్టు బంగారుతో చేయబడి

నందునలన అగలు బంగారుపు గడియారమువలె వుండును.

బంగారు వన్నెకు 2 సంవత్సరముల పూచీ యివ్వగలము.

స్ప్రింగ్ చేతిగొలుసు అయినందున పెద్దచేతులకును, చిన్న

చేతులకును, ఈ గడియారమును ధరించుకొనవచ్చును. అందమైన

వట్టుబాక్సులో ప్రతిగడియారము వుంచబడుచుండును.

రోల్డ్ గోల్డ్ గడియారము చేతిలో కట్టుకొను

బ్రేస్ లెట్ గొలుసుతో ధర రూ 10.

[3282] 4 సంవత్సరములు గ్యారంటీ యివ్వబడును.

లండన్ స్విస్ వాచ్ కంపెనీ,

పోసు శాక్సు నెం. 328, మాంటురోడ్ ముద్రాన్

అమృతాంజనము

తలమెప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కి నది.

ఇతర ఏ విధమైన మెప్పులను కూడ

మా అమృతాంజనము వాడినంత

మాత్రమున నయమగును. నెల 0-10-0 అణాలు.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి - మదరాసు.

తొట్టిస్నానం చేయు తొట్లు

సుప్రసిద్ధ (మహిని) వైద్యకాస్త్రజ్ఞులయిన పి. యస్.

రావుగారిచే కలిపెట్టు బడిమంచి చేపచెక్కతో చేయ

బడి స్నానములకు మిక్కిలి సుఖము గాయుండును.

80 గాలములను పట్టును. వలయువారు ఆరరు

తో రూ 1-0-0 అడ్వాన్సు పంపుతూ పోస్టాఫీసు

రయలుప్రేమను వివరముగా వ్రాయవలెను. తొట్టి 1 కి ఫరీదు

రూ 5-0-0 లు మాత్రమే వి. పి. రయలు ఖర్చులువేరే.

స్వదేశీ ప్రోర్సు, 82 వైనాబజారురోడ్డు, ముద్రాను.

(3081) “కత్తికట్టులు”

పెద్దకత్తి గల్లి గజము పొడుగు ౪౦చి. సాగనెం. ౨.

1-కి రూ 4-8-0.

దజను కొనువారికి 1టి ఉచితము. పోస్టాఫీసులకువేరే.

వలయువారు ఆరరుతో పెక్కురూపాయి

అడ్వాన్సు పంపవలెను. వి. వెంకటేశ్వర్లు అందు కో

కట్టుకొని అండ్ లాక్ టేకర్స్ etc.,

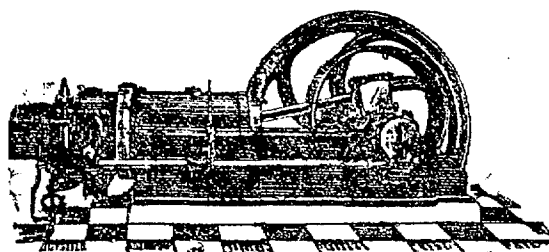
వెంకటేశ్వరం, (గోదావరికట్ట)

తెలిగ్రాఫ్ ఆఫీసు: “ఇంద్రప్రస్థ” వెంకటేశ్వరం.

రాబ్బన్ క్రాడాయిలు ఇంజనులు

20, 26, 60

గుర్తుల
పవరుగలవి

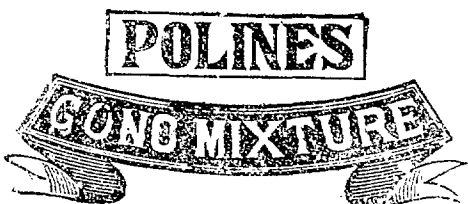

సాకుల సేద్యము గనున్నవి.
దరలు సరసము

మావద మిలు సామానులు యావతు గూడ దొరకును.

ఇంయజిన్ కాకున్న అందు ఇండ స్టీలు కంపెనీ.

టెలిగ్రాములు "Lucky", 40 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

18 సంవత్సరముల నుండి చాల ప్రసిద్ధి చెందినది.

ఈ ఔషధము గతరేయి మొదలగు అన్ని నిధులైన క్షయోగములకు గ్యాంగ్లీగా చెప్పబడినది. ఇది స్వప్నదృశ్యమైన కనమాలికలచేత మాత్రమే రాయబడుచున్నది. ఒక కేసా తారు సేవించిన ఉపకరణము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో వ్యాధిని ఆపును. అయిదు గోడలలో వ్యాధిని నిర్మూలము చేయును. ఇంతకు మించి వ్రాయబడినది. ఒక సీసానుండి తెప్పించుకొని సేవించినపిదప గోగులకే అనుభవముమీద గుణమును తెలియగలదు. పోస్టుచార్జీతో సహా బుడ్డి 1 కి రు 8-7-0 రెండింటికీ రు 6-10-0 మూడింటికీ రు 9-12-0 మాత్రమే.

[3458] ఈ ఔషధముల యింగ్లీషులో వ్రాయబడి యుచున్నవి
D. polines & Co.
Chemists, No. 5 Harimohan Roy Lane
Calcutta

ERASMIC

ఎరాస్మిక్ సువాసన సబ్బు

ఈ సబ్బు మనుష్యులకు దుఃఖములను పోగొట్టి, సుఖముల నిచ్చును. చూచుట కందముగ నుండును.

సువాసన అసమానమైనది. (డి)

దీనినివాడు వారి సుఖము విశేషము.

ఇట్టి సబ్బులను జూచి మోసపోకండి.

అన్ని స్థలములలో విక్రయించబడును.

అసాధారణమైన ఔషధము

రక్తకోశకము:—ఈ గుణముగల పొండు, దేహవాపు, బలమైన చర్మరోగములు, చలిజ్వరము మొదలైన వ్యాధులకు వచ్చు బలహీనత వీరిని నివర్తింపజేయును. కృత్రిమము (లేక మేధస్యము) అదేగుణముగల మొదలైన బలహీనత నరములకు సత్త్వము గలుగించి బుద్ధిని ఆల్పిద్ధి చేయుట, హృదయము-అనే గుణములేని హృదయావయవము యొక్క దౌర్బల్యమును నివారణము చేసి దానిని బలవత్తరముగా చేయుట, వ్యవస్థ - అను విశేషగుణముచేత వాతస్వప్తము (శుక్లస్వప్తము) మొదలైన పుంస్త్రవోషమును నివృత్తిచేసి ఇంద్రియశక్తిని పోషించుట, ఓజస్వము—అను గుణము చేత క్షయోగము మొదలైన దేహక్షీణాస్వదమైన వ్యాధులకు కష్టపడే దురోగులకు పోషణము కలుగించి దేహమును దృఢపరచుట మొదలైన అనేక గుణ విశేషములు కలిగించు అసాధారణమైన ఔషధము ఒకటిగలదు. దానికి ప్రసిద్ధమైన పేరు

ఆయుష్మ రసాయనము

పై గుర్తించిన గుణములుగాక ఇది పిత్తవికారములు, తలచుట్టులు, వాంతి, మలబంధము, మూలోగము, స్త్రీల గర్భాశయ వ్యాధులు మొదలైన వానిని నివర్తింపును.
చెన్నపురి ఆయుర్వేద కళాశాలలో ౧౮ సంవత్సరములకు ముందు ప్రథమోత్తీర్ణత, శ్రీ కన్యకా పరమేశ్వరీ ఆయుర్వేద ఆస్పత్రియందు ప్రథమచికిత్సకులును, వైద్యశాలనిధి (ద్రవిడ వైద్యపత్రిక సంపాదకలుగాను నుండు ఆయుర్వేద భూషణం పండిత యం. దురైస్వామి అయ్యార్, పి. జే. పి. సి. వారితో తయారు చేయబడినది. ౧౦ సంవత్సరములుగా అనేక వేల రోగులకు పునరుద్ధరింపబడి పై చెప్పిన విశేష గుణములు పరిపూర్ణముగా యున్నవి.
సీసా ౧—కి క్రయము రూ. 3—౦—౦.

ఆర్యఔషధశాల, 7, ఆదియప్ప మొదలివీధి, వేవేరి, మదరాస్.

భారతీయులదే.

సుప్రసిద్ధులైన ఋషులచే కనిపెట్టబడినది.

అన్ని వయసులలోను వాడుటకు తగిన బలవత్తర ఔషధము. నరములకు బలమును, మనస్సుకు వికాసము గలిగించును. చిత్త చాంచల్యమును మఱపును పోగొట్టి, స్థిర భావశక్తి నిచ్చును. మిక్కిలి గుణము నిచ్చును. దీనిని ఆర్మీ డిప్యూటీ వ్యాసులకును బలహీనమునకు వాడవచ్చును. ఈ ఔషధము ఇది నుంచినది మిచ్చును. బుడ్డి 1-కి ధర 1-8-0, 2-చెట్లకు 16-8-0. చర్మములకు ప్రత్యేకపు టోకు ధరలు గలవు.

The Hindu Medicine,
89 Harrison Road, P.Box No. 841, Calcutta

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

సెక్యూరటీ కేసు

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

క్రతి 1-కి రూ 0-14-0

పండిత జ్ఞానమోహన మాళవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు ఆల్బరి

క్రతి 1-కి రూ 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండునెన్ను,

392, ఎన్.బి.నెను, చెన్నపురి.

తెలిపివాడను:- వావిళ్ల, మదరాసు. (1487-547)

జాతకమార్తాండము

రెండవ భాగము

ఇది అమృతా ర్చియ సిద్ధముగా నున్నది. 300 పేజీలు. ఇందు లగ్న స్థూలము, గ్రహస్థూలము, భావస్థూలము, వడ్డలములు, పోషకవర్గ, అష్టకవర్గ, తాత్పర్యసహితముగా నుచు 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషాంశములతోను ద్వాదశ భావస్థూలము మహాదత్త అంతర్దేశాఫలములును, ఇంకను అనేక గంగతులతో మిక్కిలి కులభక్తైరిని అత్యద్భుతముగా వ్రాయబడినది. దీనివలన అన్ని సంగతులు పూర్తిగా తెలియును. ఈ గ్రంథము నచ్చనియెడల తిరిగి సామ్యు వాపసు చేయుదుము. ఈ 2-వ భాగమునకై యిదివరకు భరణాస్తులు : ఓసినవారు తిరిగి మాకు వ్రాసినయెడల వెంటనే వి. పి. గా పంపెదము. దీనివల పోస్టుఖర్చులు గాక రూ. 2—0—0లు.
ఆలస్యమైనవో ప్రతులు దొరకవు.
ఆ కెళ్ల వెంకట శాస్త్రి.
గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు.
(గోదావరి జిల్లా)

వనాషధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుభ్రతను పోగొట్టుట యందు పేరెన్నిక గాంచినది. ధర 1-10-0
ఇండియా సిలోకానందు ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు పుచితముగా పంపబడును. (2978)

విలాసము వి. డి. సావంత్

నెం 144 ఫననవాడి, బాంబాయి

మలయచందనము

గనేరియా అను నెగరోగమునకు కుశారము.

పథ్యము లేదు. పిచికారీతో పని లేదు. ఎటువు, తెలుపు, పచ్చ, అను మూడు విధముల నెగరోగమును చూడు తూటలలో మాన్యును. స్త్రీలకును వ్యాధులకు కూడ ఇది రాజౌషధము. (1251) డబ్బీ 1 కి వెల 2-4-0

చందీరి (మలయచందనము కనుపానము) బెన్స వెల 8-0-0
గంధర్వ ఫార్మసీ, రాయవరం. (గోదావరిజిల్లా)

అపాయములు

ప్రతిదినము ప్రతిచోటకు కలుగుచుండును.

రక్తము కాకుట, ఎముక విరుగుట, బెణకులు, మార్పు, క్యాసావరోధము, నీళ్ళలోపడట, కాలిన గాయములు, నలుగులు, గాయములు మున్నగునవి ఎచ్చటినో యొక్కచోట తప్పక ప్రతిదినము కలుగుచుండును.

సరియైన సహాయము లేకపోవుటచే తలచుచుగా మరణములు, శాశ్వతమైన దుష్ఫలత, స్థిరమైన కురూపములు కలుగుచుండును. గనుక బాలురు, పాలికలు, పురుషులు, స్త్రీలు, ప్రతియొక్కరును చదువుకొని ప్రథమ చికిత్సను చేయుటకు తెలుసుకొనుట మంచిది.

డాక్టరు యు. రామారావుగారిచే వ్రాయబడిన అపాయములకు ప్రథమ చికిత్స అను గ్రంథము అపాయములు గలిగినవృద్ధు డాక్టరు నచ్చునంతదనుక చేయవలసిన ప్రథమ చికిత్సలను తెలుపును. అది బహు కులభక్తైరిని వ్రాయబడియున్నది. విస్తారమైన ఉదాహరణములతో అమృతమేయబడియున్నది.

అంగ్ల, తెనుగు భాషలలో ఈ పుస్తకము దొరకును. ధర 1 కి రూ. 0-12-0 ఇప్పటికివేసవేల కాపీలు అమ్మకమైనవి.
Sri Krishnan Bros.,
Chemists & Opticians,
Post Box No 166 Madras.
3361

"కాంతామదహరణి"

అను యువానీ వైద్యశాస్త్రప్రకారము తయారయిన ఇంద్రియపుష్టికి దివ్యమైనలేహ్యము - బలహీనత కాళ్ళచేతులు లాగుట, రతిలో శీఘ్రస్థలము, పోగొట్టి, వీర్యవృద్ధిని అమితముగా గలుగ చేయును. పరితీచేసిచూడ మీకే తెలియును.
వెల 1 డబ్బా 4-0-0

"నెగరోగనివారిణి"

రి విధములగు నెగవ్యాధులు, యెంతకాలము ప్రతి దీర్చించియున్నను, దీనినిసేవించిన రి రోజులలో నిశ్చేషముగా నివారణయగును. అట్లుకాదని సామ్యు వాపసుచేయబడును.
1 సీసా రు 1-0-0

ది రెడ్డి అండు కంపెనీ, గోపాలపురం,
కొత్తపేట పోస్టు (గోదావరిజిల్లా, [3388]

28, హామిన్ రోడ్, మాంటూకోట్ - మదరాసు

గాంధీమహాత్ముడు

బంధింపబడెను.

మహాత్ముని గంధీరాజ్ఞి ప్రాయముల సర్వజనుల కంక్షజేయుటకై మేము ప్రయత్నించిన మహాత్ముని గ్రంథములను ఈ నెలఖరవురకు తగ్గించినాము. పుస్తక వ్యాపారులకును ఆంధ్ర మహాజనులకును మంచి తరుణము.

హైందవ స్వరాజ్యము

ఆసలుధర 0-10-0 తగ్గింపుధర 0-8-0

ఇది మహాత్ముని ముఖ్యగ్రంథము. ఇందు హైందవ స్వరాజ్య మునకు సంబంధించిన సకల విషయములను గురించియు మహాత్ముడు తన ప్రచారాభిప్రాయములను, కల్పదీపివాడు దీక్షిని చదివినగాని మహాత్ముని వింతచర్యలు బోధ పడవు. సత్యమునకు వృద్ధిక్షయములు లేనట్లే, 20 సంవత్సర ములకిందట మహాత్ముడిందు ప్రకటించిన యభిప్రాయము శ్రేణికిని మార్పుకెందలేదు. భావగంభీర మినుతుంటయు చెడకుండు చక్కని వాడుక భాషలోని కనువాదంబునైనది. ఆరవ తెనుగుగాని కన్నడ భాషగాని కాదు. స్వచ్ఛ మగు గోదావరిజిల్లా తెనుగు.

ఆరోగ్య సాధనము

ఆసలుధర 0-8-0 తగ్గింపుధర 0-6-0

హైందవ స్వరాజ్యము

(అంగ్లీషు) ఆసలుధర 0-8-0 తగ్గింపుధర 0-5-0

చెన్నకటన్ములో ప్రచురింపబడు యిదిగల యంగ్లీషు భాషాగ్రంథములకంటే మార్కెట్ దొరుకును.

ఇతర గ్రంథములు

స్వరాజ్యమే దిక్కు	0- 3-0
స్వరాజ్యచక్రము	0- 1-6
చిత్తరంజనుని సామ్రాజ్యజీవితము	0- 8-0
చిత్తరంజనుని జీవితము	0- 4-0
మద్యపానము	0-10-0
భారతీయవిజ్ఞానరహస్యము	0-10-0
స్వరాజ్యగీతములు మొదటి భాగము	0- 3-0
ప్రస్తుతము మద్రాసు క్షేత్రాలలో కక్షనక్షత్రములనుబట్టి మున్నగు మెట్టి సత్యనారాయణ పి. పి. గారిచే వ్రాయబడినది.	
స్వరాజ్యగీతములు రెండవ భాగము	0-4-0
వీనిని తెనుగు తెలిసిన ప్రతిహైందవుడును తప్పక చదువవలెను.	

[3297]

ఇండియా యేజిస్టిఫిరో

క్రిస్టి కేను, చెన్నకటన్

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహ

రావుగారిచే రచింపబడిన

గ్రంథములు— నాటకములు

శర్మదాపురుకుప్పీయము	0-12-0
రాధాకృష్ణనాటకము	0- 8-0
కోకిల	0-12-0
శ్రీప్రనారాయణ	0-12-0
వనవాసరాఘవము	0-12-0
విజయరాఘవము	1- 0-0
కళ్యాణరాఘవము	0- 8-0
బుద్ధబాధసుధ	1- 0-0
వృద్ధవివాహము ప్రహసనము	0- 8-0
హాస్యవల్లరి	0-12-0

(అచ్చులో నున్నవి)

సా.శ. 1 వ వాల్యూము, 2 వ వాల్యూము, కూడవాల్యూము. [3513]

పూర్ణి మముద్రిక— నాటకములు

వలయువారు, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరావు పంతులు గారు, పితాపురం, అని వ్రాయవలెను.

మదరాసు శాసనసభ

శక్రవారము.

గ్రాంటులను వోటుచేయుట

మార్చి 17:— శాసనసభ యాయోజనము 11 గంటల కు 4వారే పుట్టును. గా. సర్ పి. రాజగోపాలా చాన్యలుగా గ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. ప్రారంభమున శ్రీశ్రీ తరములు జరిగెను.

బడ్జెటుపై చర్చ 9 దినములు జరుగుననియు బిల్స్-క్యూరు 10 నెలములకన్న తాత్కిముగ మాటలాడుటకు వీలుతగ్గనియు ఆధ్యక్షులు చెప్పిరి.

ల్యాండు రెవిన్యూ

ల్యాండు రెవిన్యూ శిషార్డుమెంటుకు 227.53 లక్షల గ్రాంటును గా. హబిబుల్లా సాహెబుగారు కోరిరి. రా.బి.సి. పి. ఎస్. నరసింహ రాజు గారు ప్రెజిడెంట్ డిప్యూటీ కలెక్టరులకై ప్రశ్నోత్తరములను గూ 1,72,190 నుండి గూ 190 నకు తగ్గింపవలెనని యభిప్రాయించిరి.

గా. రెవిన్యూ మెంబరు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిన వెంటనే సాహెబు కాజుగాకు తన సవరణ నుపసంహరించుకొనిరి.

1,72,190 లో నుండి గూ 25,000 లను తగ్గింపవలెనని శ్రీ. సి. వి. వెంకట రమణ అయ్యంగారు కోరిరి. ప్రెజిడెంట్ డిప్యూటీ కలెక్టరులను ముగ్గురు తగ్గింపవలెననియు, వారికి ప్రత్యుత్తరము తీరములకు బాప్టిచేయి కక్కా తేదీనియు, వెంకట రమణ అయ్యంగారు చెప్పిరి.

కటాల్లన ప్రెజిడెంట్ డిప్యూటీ కలెక్టరులను తగ్గించుటకు వీలుతగ్గని గా. ఆర్థిక సభ్యుడు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

సవరణ యుపసంహరించుకొనబడెను.

సభ డివిజన్ ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ను మెంటుల క్రింద నుంతు 42 వేల గూ. లను తీసివేయవలెనని బి. మునుస్వామినాయుడు గారు కోరిరి.

ఈ యేర్పాటుక్రింద నలుగురు డిప్యూటీ కలెక్టరులు గల రెనియు వాటిలో ముగ్గురు ఎస్టేటుల్యాండుచట్టముక్రింద కేసులను విచారణ చేయవలెననియు వారివై తన కఠికాదము లేదనియు గా. హబిబుల్లా సాహెబుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

ముగ్గురు డిప్యూటీ కలెక్టరులను తీసివేయవలెనని యుంచ వతనా యను విషయమింకను నిర్ణయము గాలేదని గా. లామెం టు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

బి. మునుస్వామినాయుడుగారు తన సవరణ నుపసంహరించుకొనిరి.

తహసీలుదారులకై ప్రశ్నోత్తరము 5,17,800 ల నుండి సగములకును తీసివేసి ఆనగా 168 లో 18 మంది తగ్గింపవలెనని సి. వి. వెంకటరమణ అయ్యంగారు రుపపాదించిరి.

ల్యాండు రికార్డుశాఖ నాపుకలచేసిన తరువాతి అపని ల్యాండు రెవిన్యూ తహసీలుదారులవై బడెననియు అట్లు వారిపని భాగముగ నుండెననియు, అట్లుండిన వారిసంఖ్య తాను హెచ్చుచేయలేదనియు, ఇప్పుడే తాలూకాలను తగ్గించుటకు వీలు లేదని గా. హబిబుల్లా సాహెబుగారు చెప్పిరి.

బి. బి. శృష్ణుని నాయుడుగారు తహసీలుదారులసంఖ్యను తగ్గించుట తమ క్రమగాదా చెప్పిరి.

సాధ్యమైనంతవఱకు తహసీలుదారులను తగ్గించుటకు వీలు కలదనియు, ఇంతవఱకు తహసీలుదారులను పోషించుటకు సామ్యు తేవున్నదనియు చెప్పి వెంకటరమణ అయ్యంగారు తమ సవరణ నుపసంహరించుకొనిరి.

టెంపొరరీ శాలూకా ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ను మెంటులక్రిందనుంతు గూ 3,25,000 ల నుండి 1.12 లక్షల తగ్గింపవలెనని బి. మును స్వామినాయుడుగా రుపపాదించిరి.

టెంపొరరీ ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ మెంటులో ఎండరు, ఎచట ఎం దులకు నియమింపబడునదియు వివరములు తెలుపక యాగ్రాంటు ను కోరుట యనుచితమని మునుస్వామినాయుడుగారు చెప్పిరి.

సర్వే సెటిల్మెంటు పనులు జరిగియున్నవోట ఆ రిజిస్టరులను సవరించుటకు ప్రాతరీకార్డులను మాల వ్రాయుటకును శ్రా త్తమండలములలో ఋణముల నిచ్చియుండుటచే ఆపనిచూచుట కును, టెంపొరరీగ నియమింపబడుననియు నియమించ వలసి క చెప్పెననియు, పర్యే సెటిల్మెంట్ ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ వారిపనిచేయుటకు న దండుగ యగుననియు గా. రెవిన్యూ మెంబరు చెప్పెను.

కొంతచర్చ జరిగినవెనుక మునుస్వామినాయుడుగారి సవరణ వోటుకు పెట్టబడెను. అనుమాలురు 55. ప్రతిపాలురు 16 మంది యుటచే నంగీకరింపబడెను.

ల్యాండురెవిన్యూ శాసనసభాసభాము క్రింద నుండెడి గూ 44,129,080 లో రు 106 లను తగ్గింపవలెనని పి. గంగనాథం మొదలగువారు కోరిరి.

వియే జిల్లాలను కలపకతనో ఏయేకాలూ కాతను తగ్గింప వలెనో గా. లోబించెదమని గా. హబిబుల్లా సాహెబుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

జిల్లాలను పునర్విర్ధింపుచుటకు శూన్యము ప్రజావిప్లవకై గతెటులో ప్రకటించబడునని గా. రెవిన్యూ మెంబరు వాగ్దాన మొసంగెను.

గంగనాథం మొదలగువారు సవరణను పోటుకు పెట్టగా నిరాకరింపబడెను.

సర్వే సెటిల్మెంటు డిప్యూటీ కలెక్టరులక్రిందనుంతు గూ 20,925 ల నుండి గూ 6,000 లను తగ్గింపవలెనని. ఆనగా నలు గురిలో నొకరిని తీసివేయవలెనని శ్రీ. వెంకటరమణ అయ్యంగారు రుపపాదించిరి.

హిందూదేశ కాన్స్ట్రక్షన్సుగారి సర్వే సెటిల్మెంటు శాఖలోని యువోఫ్ఫీసుల కుత్తవపు నోషని యుండినవియు పర్యే సెటిల్మెంట్ నుండినవోషానుండి తీసివేయుట వీలు లే దనియు, ఆ శాఖలో నెలకొన్న గెలతమీద వెల్లినవారి బయలు వెనకిని నియమించి యింతవర వ్యయము తేముట తేదనియు గా. రెవిన్యూ మెంబరు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

టి. ఎం. నరసింహాచార్యులుగారు పి. గంగనాథ మొదల గురువారు రా.సా. బాలాచీరావునాయుడుగారు సవరణ కనుకూలముగను ది. బి. కృష్ణమనాయుడుగారు ప్రతిపాలము గను మాటలాడిరి. వెంకటరమణ అయ్యంగారు సవరణ వోటుకు పెట్టబడెను. అనుమాలురు 87. ప్రతిపాలురు 23 అగుటచే అంగీ కరింపబడెను.

ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ను క్రింద నుండెడి గూ 2,07,894 ల నుండి గూ 20,000 లను తగ్గింప వలెనని సి. వి. వెంకట కను అయ్యంగారు రుపపాదించిరి.

గా. రెవిన్యూ మెంబరు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిన వెనుక సవ రణ యుపసంహరించు కొనబడెను.

సర్వే సెటిల్మెంటు శాఖవారి ప్రయాణపు బత్తాలక్రింద నుండెడి 5000 లలో గూ 500 లను మినహాయింపు చేయ వలెనని బి. మునుస్వామి నాయుడుగా రుపపాదించిరి.

గా. రెవిన్యూ మెంబరు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

అంతట సభ్యులు ఫలాహారములకై లేచివెళ్లిరి.

ఆంధ్ర నాటక పరిక్షాకార్యస్థానము

ఏ లూ రు.

త్వోపదేశుడు. సమయము మించిపోవును. చింతామణి కాంపిటేషన్ నాటకము దరఖాస్తు సమయము (20-3-1922) తేదీలోపుగా వైస్ ప్రెసిడెంటుగా రయిన శ్రీ మోతే నారాయణరావు జమీందారు గారికి ఏలూరు వంపుకోవలెను.

(5d) కొ. సూర్యప్రకాశరావు, కార్యదర్శి.

నికు పురుషత్వ శక్తి

సంపూర్ణముగ నున్నదా?

ఆపురుషత్వశక్తిని బలమును మరల సంపాదించుటకు వ్యాధిని పూర్తిగా కుదర్చుతగిన ఔషధము నికు తక్షణం కావలసి యున్నదా లేదా? నృషయోగమును వాడి చూడుము.

ఇది, మకరధ్వజము, స్వర్ణము, కస్తూరి మున్నగువానినిచేయు షడ్ధర్మని శరీరమునందు జీర్ణ మగు రూపముతో చేయబడినది. అది ఫలితములకు పూచీదగును. అది ఉత్సాహమును తీవ్రశక్తిని శీఘ్రముగా మరల కలిగించును. అత్యధిక పురుష శక్తిని కలిగించును. ఎ-(3394)

30 దినములకు సరిపోవు ఔషధము డబ్బా 1-కీరు 5-0-0. వి. పి. ఖర్చులతో సహా రు 5-5-0.

The Kalpataru Ayurvedic works and Stores 94 Grey Street, Calcutta

మ ద రా ను శా న న స భ

ప్రభుత్వ వ్యయ భారమును తగ్గించుట

అధికారేతర సభ్యుల వట్టుదల

ప్రతి అంశమునందును మితవ్యయమును గోరుట

ల్యాండు వినియోగ వ్యయము 22759 లక్షలలో 5 లక్షలను తగ్గించివేయుట

ఫలహారానంతరము

నిన్న మధ్యాహ్నము ఫలహారానంతరము మదరాసు శాసనసభ గౌ. సర్ పి. రాజగోపాలాచార్యులుగారి ఆధ్వర్యమున క్రింద 2 గ 35 నిమిషములకు సమావేశమయ్యెను. వ్యవసాయ శాఖ ప్రయోజనాభివృద్ధి రు 5000లలో రు 500 లను తగ్గించవలెనని మునుస్వామినాయుడుగా రుపపాదించిరి. టి. తనిక్కాచలం చెట్టిగా శి ఉపపాదనను బలపఱచిరి. ఈ ఉపపాదన అంగీకరించబడెను. ప్రభుత్వ సభ్యులు మాత్రము ప్రతికూలముగ వోట్లు నిచ్చిరి.

వ్యవసాయపు అసిస్టాంటు డైరెక్టరు

ఇంటిబాడుగ అలవెన్యు.

రు 1800లను వదలివెట్టవలెనని సి. వి. యస్. సరసింహారాజుగా రుపపాదించిరి.

ఈ అలవెన్యు ఇయ్యకుంటే ఎవ్వరు ఆంగ్లభేతమునండి ఇచ్చుటికి వచ్చుట కంగీకరింపరని రివిన్యూ సభ్యుడు చెప్పగా ఉపపాదన ఉపసంహరించబడెను.

డైరెక్టరు సర్వేరాజధాని అలవెన్యు.

రు 4500 లను వదలివెట్టవలెనని సి. వి. యస్. సరసింహారాజుగా రుపపాదించిరి. ఇట్లు చేయుటకు వీలుపడదని రివిన్యూ సభ్యుడు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. రాజధానికంటే బయట కొన్ని పట్టణములలో ప్రభుత్వ కలెక్టరేట్ల వ్యయమగుచున్నది గాన ఈ అలవెన్యు నివ్వరాదని రామలింగం చెట్టి, రామలింగారెడ్డిగారు చెప్పిరి. ఈ అలవెన్యు నివ్వని యెడల అధికారులు మదరాసు నగరమునకు వచ్చుట కంగీకరించ రనియు, బయట పట్టణములలో కంటే మదరాసులో పెక్కువ వ్యయ మగుననియు, రాజధాని అలవెన్యును నిరాకరించరాదనియు సర్ లయోనల్ డేవిడ్స్ గారు ఉపన్యసింపిరి.

48 మంది అనుకూలముగాను, 20 మంది ప్రతికూలముగాను వోట్లునిచ్చిరి గాన ఉపపాదన అధిక సంఖ్యాకులచే నంగీకరించబడెను.

సర్వేపార్టీల ప్రయోజనపు అలవెన్యులు

రు 90000 లలో రు 9000 లను తగ్గించవలెనని బి. మునుస్వామినాయుడుగా రుపపాదించిరి. ఈ అలవెన్యులను తగ్గించిన యెడల, ఆ అధికారులు సంపూర్ణ అంగీకారముతో ప్రయోజనము చేయరనియు, తమ ధర్మనిర్వహణమునందు నిర్లక్ష్య భావమున గనుబొమచెదరని రివిన్యూసభ్యు డా. టే. పింగళి.

54 అనుకూలురు, 13 ప్రతికూలురుండీరి గాన ఉపపాదన అధిక సంఖ్యాకులచే నంగీకరించబడెను.

రు 3000 ల వ్యయమును తగ్గించుట

మరియుక సర్వేపార్టీ అధికారి ప్రయోజనపు ఖర్చులు రు 80000 లలో రు 8000 లను తగ్గించవలెనని ఆరుమైసాథం పిళ్ళగా రుపపాదించిరి.

48 అనుకూలముగాను, 13 ప్రతికూలముగాను, వోట్లునిచ్చిరి.

స్పెషలు సెటిల్మెంటు ఆఫీసరు

ఈ ఆఫీసరు ఖర్చు రు 9600 లను వదలి వెట్టవలెనని శ్రీమాన్ శశిభూషణ రథోమహాశయో ఉపపాదించిరి. ఇట్లు చేసినయెడల సెటిల్మెంటు పని కీక్రముగ సాగదనియు, చాల ఆలస్యమగుననియు చెప్పి, దీనిని తగ్గించరాదని రివిన్యూసభ్యుడు సెటిల్మెంటు పార్టీల చరిత్రాంశములను విల్లించెను. అంతట ఉపపాదన ఉపసంహరించబడెను.

రు 10300 లను తగ్గించుట

స్పెషలు సెటిల్మెంటు, అసిస్టాంటు సెటిల్మెంటు ఆఫీసరుల ట్రావెలింగు అలవెన్యులు రు 103000 లలో రు 10300 లను తగ్గించవలెనని బి. మునుస్వామి నాయుడుగా రుపపాదించిరి. అధిక సంఖ్యాకు లంగీకరించిరి.

రు 19,400 ల డ్యూటీ అలవెన్యులను

వ ద లి వే యు ట

స్పెషలు సెటిల్మెంటు ఆఫీసరుల డ్యూటీ అలవెన్యులు రు 19400లనువదలివెట్టవలెనని శ్రీమాన్ శశిభూషణరథోమహాశయో ఉపపాదించిరి. భారతీయుల జీతములు మనజేతిలో నున్నవను కారణముచేత మనచేత వైసంకరకు తగ్గించుట న్యాయము గానాలదని రివిన్యూసభ్యుడు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. డి. బి. కృష్ణన్ నాయుడుగారు, కట్టించుచి రామలింగారెడ్డి గారు ఉపపాదనను బలపఱచిరి.

ఆర్థిక కార్యదర్శి మోతుగురు రామ 9 సంవత్సరములు సెటిల్మెంటు ఆఫీసరుగ పనిచేసితిమనియు, కడపమండలములో మే, జూన్ మాసములలో సెటిల్మెంటు ఆఫీసరుల పని మరణముకంటే మేలులేదనియు, ఈ డ్యూటీ అలవెన్యుచ్చుట న్యాయమనియు ఆతిగంభీరముగ చెప్పి, ఈ ఉపపాదనను నిరాకరించవలసినదని వేడిరి. వీరిజీతములను తగ్గించినను, కార్యనిర్వాహక శాఖోద్యోగుల డ్యూటీ అలవెన్యులను తగ్గించుటకు వలను పడదనియు, డ్యూటీ అలవెన్యులను నిరాకరించుట ఆర్థికమనియు గౌ. సర్ లయనల్ డేవిడ్స్ గారు అభిప్రాయపడిరి గౌ. టాడ్డంటురుగారు మాడ ఇట్లే చెప్పిరి.

సి. సి. యస్. ఉద్యోగస్థులను బాధపెట్టుట తమ ఉద్దేశము కాదనియు, ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానము యొక్క ఫలితమిది అనియు అలవెన్యు లన్నిటిని గురించి తీర్మానము చేయవలసినదనియు డి. బి. మో. రామచంద్రరావు గారు చెప్పిరి.

ద్వంద్వప్రభుత్వపు కష్టములనుగురించి ఆ. టే. పింగళి కిది సమయము కాదనియు, ఇట్లు చర్చించసాగిన ఎడల 9 దినముల జురులు 4 సంవత్సరములలో కూడ చర్చముగింపబడదనియు, విషయమునకు సంబంధించని ప్రసంగాలు చేయరాదనియు ఆధ్యక్షు లా. టే. పింగళి.

41 అనుకూలురు, 18 ప్రతికూలురు గాన తీర్మాన మంగీకృత మయ్యెను.

సెటిల్మెంటు పార్టీల మొత్తపుఖర్చు రు 892804 లు.

ఇందులో రు 200000 లను తగ్గించవలెననియు, మునుపున్నదానికంటే మొత్తపుఖర్చురెండింటలు హెచ్చినయి టి. ఎ. రామలింగం చెట్టిగా రుపపాదించిరి.

పనినిబట్టి తెంపారేగ గుమాస్తాలు, సేవకులు ఈ పార్టీలలో చేర్చబడుచుండురనియు, శాశ్వతముగ నుండువారు కొలదిమంది (2 1/2 పార్టీలు) మాత్రమేయనియు, 1922-2-28లో సెటిల్మెంటుపని విశేషముగ పెరుగగలదనియు రివిన్యూసభ్యుడు వివరములను చదివి వినిపించెను.

సెటిల్మెంటు పార్టీలలో పనినిబట్టి ఉద్యోగీయులను నియమించు చుండవలెనుగాన వ్యయము ప్రతిసంవత్సరము మారుచుండవచ్చుననియు డి. బి. మో. రామచంద్రరావుగారు వెలిసిరి. ఉపపాదన అంతట ఉపసంహరింపబడెను.

సర్వే, సెటిల్మెంటు ఖర్చులో రు 100 లను తగ్గించుమని ఉపపాదించుట

సర్వే, సెటిల్మెంటు ఖర్చు రు 21,03,772 లలో రు 100 లను తగ్గించుమని ఉపపాదించుచు, ఎ రంగనాథం మొదల్యారుగారు ఈ డిమాండ్ మెంటుల పనిని త్రవ్వముగ నా. టే. పింగళి.

ఇట్లు తటాలున ఆశీక విషయములకు సంబంధముగ ప్రత్యుత్తర మిచ్చుటకు వీలుపడదని ఆధ్యక్షులు చెప్పగా, ఉపపాదన ఉపసంహరింపబడెను.

రు 48,08,011 లలో రు 100 లను తగ్గించగోరుట

జిల్లా. గ్రామోద్యోగుల ఖర్చు రు 48,08,011 లలో రు 100 లను తగ్గించవలెనని కోరుచు, గ్రామోద్యోగీయుల వేత

నములను హెచ్చింపవలెనని డి. బి. యం. కృష్ణన్ నాయుడు గారు చెప్పిరి.

మొన్నటిదినము గ్రామోద్యోగులకు రాయబారము తన్ను సందర్శించినట్లును, వారి వేతనాభివృద్ధికి గ్రాంటు కోరబడుననియు రివిన్యూ సభ్యుడు చెప్పెను.

అంతట తీర్మానముపంపారంపబడెను.

రివిన్యూ బోర్డుసభ్యుల ట్రావెలింగు అలవెన్యు

రు 7000 లలో రు 8500 లను తగ్గించవలెనని సి. సి. ఎరిరాజులు నాయుడుగా రుపపాదించిరి. ఆదాయపుపన్ను శాఖ భారతప్రభుత్వమువారికింద చేర్చబడునపుడు, ఖర్చు తగ్గవచ్చునని రివిన్యూ సభ్యుడు చెప్పగా, ఉపపాదన ఉపసంహరించబడెను.

మండలాధికారుల ప్రయోజనాభివృద్ధిలు

రు 120000 లలో రు 12000 లను తగ్గించవలెనని బి. మునిస్వామి నాయుడుగా రుపపాదించిరి. మండలాధికారులు వా రివ్వమనెచ్చిన చోటికి వెళ్లుచుండవలెనని రివిన్యూ సభ్యుడు, స్వతఃకాంగసభ్యుడు శి. పి. గా, ఉపపాదన ఉపసంహరించబడెను. జిల్లా మేజిస్ట్రేటులు మండలమునం దంతట తిరుగుటకు సంపూర్ణస్వేచ్ఛ ఉండవలెనని గౌ. సర్ లయనల్ డేవిడ్స్ గారు చెప్పిరి.

మొత్తముగ్రాంటును తగ్గించుమని కోరుట

మొత్తముగ్రాంటు (లాండురివిన్యూ) 22759 లక్షలలో 5 లక్షలను తగ్గించుమని టి. ఆరుమైసాథంపిళ్ళగా రుపపాదించిరి. 100 కి 2 చిల్లరలకును తగ్గించుమని కోరట చాల కొంచెము అనిచెప్పి శ్రీమాన్ సి. వి. వెంకటమణయ్యగారు ఉపపాదనను బలపఱచిరి. సెటిల్మెంటు శాఖలో ఆనవసర మని రత్నస్వామిపిళ్ళగారు అభిప్రాయపడి, ఉపపాదనను బలపఱచిరి. రివిన్యూను వసూలుచేయుటకు 100 కి 22 చొప్పున ఖర్చు పెట్టుట చాల ఎక్కువ. దీనిని తగ్గించవలెను.

కట్టించుచి రామలింగారెడ్డిగారు: ఈ మొత్తము గ్రాంటులో కొంతతగ్గించినయెడల, ప్రతిశాఖయందును ఆనవసరమగు ఖర్చు తగ్గించబడును. బాంబాయిలో నుమారు 60 లక్షల ఖర్చు తగ్గించబడినది. భారతశాసనసభలోకూడ ఖర్చు తగ్గింపబడుచున్నది.

డి. బి. మో. రామచంద్రరావు పంతులుగారు ఈ 5 లక్షలను తగ్గించుట న్యాయమని చెప్పిరి. శాసనసభ ఏకగ్రీవముగ ఖర్చును తగ్గించుమని కోరినపుడు, కార్యనిర్వాహక సభదానికి తగిన ఏర్పాట్లు చేయవలెను. సభ్యులనే ఏర్పాట్లుచేయమని కోరుట న్యాయముగాదు.

54 మంది అనుకూలురు, 13 మంది ప్రతికూలురుగాన ఈ ఉపపాదన అధిక సంఖ్యాకులచే నంగీకరించబడెను. తర్ఫీతిముగ ల్యాండు రివిన్యూ మొత్తపు గ్రాంటు 22759 లక్షలలో 5 లక్షలు తగ్గించివేయబడెను. అంతట సభ ముగిసెను. తిరిగి సేను 11 గంటలకు సమావేశమగును.

నేటి దిన చర్య

నేడు మదరాసు శాసనసభ గౌ. సర్ పి. రాజగోపాలాచార్యులుగారి ఆగ్రాసాధిపత్యము క్రింద 11 గ 5 నిమిషములకు సమావేశ మయ్యెను. మొట్టమొదట ప్రశ్నోత్తరములు జరిగెను.

రెండవ దినమాండు

మద్యపు వ్యయము

గౌ. రా. బి. ఎ. పి. పాత్రోగారు మద్యపు వ్యయము నకు 8088 లక్షల గ్రాంటు వడిగిరి.

2 డిప్యూటీ కమిషనరులను తీసివేయుట

2 డిప్యూటీ కమిషనరుల వ్యయము రు 82160 లను వదలివెట్టవలెనని డి. బి. యం. కృష్ణన్ గారు రుపపాదించిరి. ఇప్పుడు 3 డిప్యూటీ కమిషనరులు గలరనియు, అందులో ఒకరి మీద శాసనసభాసభ్యుల కేలాటి అధికారము లేదుగాన, మిగిలిన వారి నిద్రదీని తీసివేయవచ్చునని కృష్ణన్ నాయుడుగారు చెప్పిరి.

గౌ. పాత్రోగారు: నిరోధియను యువకుల తెలివి లేటలననే మదరాసు మద్యపుప్రభుత్వము ఇతర రాష్ట్రముల కంటే అత్యుత్పత్తిముగ నున్నదనిచెప్పట అతిశయోక్తి గానేరదు. తరువాత ఆంగ్లో-హైందవులు, భారతీయులు సేర్వకొనబడిరి. సర్ భార్గను టాడ్డంటురుగారికాలములు భారత యువకులు డిప్యూటీ కమిషనరులుగ చేర్చుకొనబడిరి. ఈ డిప్యూటీ కమిషనరులు ఈ కష్టసమయములందు తమ సేవకులలో ఉత్సాహమున కలిగించుచుండురు. వీరిసంఖ్యను తగ్గించినయెడల, మద్యపు ప్రభుత్వముయొక్క ప్రతిష్ఠ తగ్గిపోవును. ద త్రమండలములలో రహస్యముగ మద్యము తయారుచేయుచుండునని గాన వీరిసంఖ్యను హెచ్చింపవలసియుండును.

ఈ డిప్యూటీ కమిషనరులు మువ్వలు గారనియు, పెన్షన్ తీసికొనుటకు సిద్ధముగానున్న మువ్వలవారనియు, ఈ ఆర్డర్ కి ఫోటోగ్రఫీల సహాయముతో మద్యము రహస్యముగ తయారు చేయుచున్నట్లు మంత్రి బల్లారిలో అంగీకరించె ననియు ఎ. రంగనాథం మొదలగువారు చెప్పిరి.

అంతట ఉపపాదన ఉపసంహరింపబడెను.

అసిస్టాంట్ కమిషనరులసభ్యులు తగ్గించుట

11 అసిస్టాంట్ కమిషనరుల క్యయము రు 95520 లో మూడింట రెండుపాళ్ల భిన్నము తగ్గించి (రు 17387 లు) వేయవలె ననియు, 2 అసిస్టాంట్ కమిషనరులను తీసివేయవలె ననియు శ్రీమాన్ సి. వి. వెంకట్రమణయ్యగారు రుపపాదించిరి.

భారీలు పడ్డపుడు వీని విషయమై ఆలోచించెద ననియు ఇప్పుడు తత్తెలుమే వారి సంఖ్యను తగ్గించుటకు వీలుపడదనియు గా. పాత్రోగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

మద్యపాన నిషేధమే ప్రభుత్వోద్దేశ మైనచో, మద్యపు క్యయమును, మద్యపు క్యాండ్ల్యగుల సంఖ్యను తగ్గించి వేయవలె ననియు, విశేషము క్యయము పెట్టగానే రహస్యముగ మద్యమును తయారుచేయుట తగ్గవలదనియు విల్లింగ్డోండోగారు చెప్పిరి. దత్తపండులమలలోవలె ఇతరచోటలలోగూడ మద్యము రహస్యముగ తయారు చేయుచున్నదని ఎ. రంగనాథం మొదలగువారు చెప్పిరి.

ఉపపాదన అంతట ఉపసంహరింపబడెను.

కాశ్వత్తు అసిస్టాంట్ ఇన్ స్పెక్టరులు

38 క్యయము రు 208500 లను వదలిపెట్టవలె నని రా. బి. యం. నరసింహాచార్యులు గారు రుపపాదించిరి. వీరు కొంపని ఉప్పు కా ఖానా చేయుచుండదనియు, ఉప్పుకాఖయొక్క క్యయము భారతరాజసభచే అంగీకరింపబడె ననియు, మన మిప్పుడు చర్చించుటకు వీలులేదనియు ఆర్థిక సభ్యుడు ఆక్షేపించెను. ఉపపాదన ఉపసంహరించబడెను.

23 అసిస్టాంట్ ఇన్ స్పెక్టరుల క్యయమును తగ్గించుట

23 అసిస్టాంట్ ఇన్ స్పెక్టరుల క్యయము సుమారు రు 48000 లలో 20 వేలకు తగ్గించవలెనని శ్రీమాన్ సి. వి. వెంకట్రమణయ్యగారు రుపపాదించిరి.

ఇప్పుచేయుటకు వీలుపడదనియు, ఇప్పటికి ఏర్పాట్లను మార్చుటలేవచ్చుననియు, గా. పాత్రోగారు చెప్పిరి. ఉపపాదన అంతట ఉపసంహరించబడెను.

సబ్ ఇన్ స్పెక్టరుల ట్రావెలింగు అలవెన్సు

రు 457050 లలో 1 లక్షను తగ్గించుట

ఈ మొత్తములో ఒకలక్షను తగ్గించవలెనని రా. బి. యం. నరసింహాచార్యులు గారు రుపపాదించిరి.

సబ్-ఇన్ స్పెక్టరులు సామాన్యముగ కేయింబళ్లు కప్ప ఒడి పతిచేయుచుండు రనియు, వీరికి నెలకు ట్రావెలింగు అలవెన్సు రు 25 లు ఒక విశేషముగా నెంచర దనియు గా. పాత్రోగారు చెప్పిరి.

ఈ ఉపపాదన ఓడిపోయెను.

ఆఫీసుల అశ్వముల అలవెన్సు

రు 11440 లలో రు 10000 లను తగ్గించవలెనని రా. పా. యం. రామారావు గారు రుపపాదించిరి. ఈ ఉపపాదన ఓడిపోయెను.

చిల్లరభిక్షులు

చిల్లరభిక్షులు రు 722700 లలో రు 32700 లను తగ్గించవలెనని రామారావు గారు రుపపాదించిరి. ఇవి ఉప్పుపాలములలో పాకలను నిర్మించుట కని ఆర్థిక సభ్యుడు చెప్పెను. వేదవికాలపు భిక్షులుగూడ వీరివేయబడెనని గా. పాత్రోగారు వెలికిరి. అట్లే చోగతత్వరము కంటే క్యయ మేల మోచెనని సి. వి. యం. నరసింహారాజు గారు ప్రశ్నింపగా, ప్రత్యుత్తర మిచ్చబడెను. అంతట ఉపపాదన ఉపసంహరింపబడెను.

వేద్ర, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల మద్యపు

భిక్షు ఏర్పాటులు

క్యయము తగ్గించుట

రు 30 19000 లలో 50 వేలకు తగ్గించవలెనని యం. అత్తుడస్వామి ఉడకురు గారు రుపపాదించిరి. ఈ విచారణకు ముగిసిన గా. పాత్రోగారు చెప్పిరి. ఉపపాదన ఓడిపోయెను.

మొత్తము గ్రాంటును తగ్గించుట

రాష్ట్రీయ మద్యపు క్యయము రు 2965049 లలో రు 190 లను తగ్గించవలెనని కోరుచు ఎ. రంగనాథం మొద

లగువారు మద్యపుకాఖయొక్క పరిపాలనను ఆక్షేపించిరి. మద్యపు సలహాసంఘమువారి అభిప్రాయము ప్రతి విషయములో కనుగొనబడు చుండునని గా. పాత్రోగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. అంతట ఉపపాదన ఉపసంహరింపబడెను.

జోమలు ఆఫీసుభిక్షులు.

రు 4422930 లలో రు 50000 లక్షలను తగ్గించవలెనని రా. బి. టి. ఎ. రామలింగం చెట్టిగారు రుపపాదించిరి. గా. పాత్రోగారు రు 3019000 లలో రు 80000 లను తగ్గించవలెనని సూచించిరి. ఈ సవరణ అంగీకరింపబడెను.

మద్యపు గ్రాంటు రు 3038 లక్షలలో రు 80000 ల తగ్గింపగా, మిగిలిన మొత్త మిచ్చబడెను.

3 వ డిమాండు

ప్రాంతులు

ప్రాంతలక్యయమునకు 588 లక్షల నియంత్రణని గా. భాకర్ బహదూరు మహమ్మదు నాబిబుల్లా సాహెబుగారు కోరిరి. ఈ మొత్తము ఇచ్చివేయబడెను.

4 వ డిమాండు

అరణ్యములకాఖ

అరణ్యములకాఖయొక్క క్యయమునకు 4252 లక్షల గ్రాంటును గా. సర్ లునుల్ డేవిడ్సన్ గారు కోరిరి.

ఫీస్ కాన్స్ట్రక్టరు యొక్క వెర్సనలు అసిస్టాంట్ డ్యూటీ అలవెన్సు రు 2500 లను వదలిపెట్టవలెనని రా. బి. సి. వి. యం. నరసింహారాజు గారు రుపపాదించుచు, ఇటీవలనే జీతము లన్నియు వివరీతముగ హెచ్చింపబడె ననియు, జీతముపైగా అలవెన్సుల నియంత్రణదనియు చెప్పిరి. గా. సర్ లునుల్ డేవిడ్సన్ గారు ప్రతిబాధముగ మాట్లాడుచు, కాన్స్ట్రక్టరులకు సభాసభ్యులవాదములు, కారణములు సభ్యులకు బోధపడవని చెప్పిరి. ఆఫీసులకు ఇతరులముద్ర ఎక్కువజీతము లనియు, పన్నులను చెల్లించు రయితలు ఇంక కష్టపెట్టుకుండుట ఈ అలవెన్సును నిరాకరించవలసినదనియు, అధికారతేత సభ్యులవాదములు, కారణములు ప్రభుత్వసభ్యులకు బోధపడవనియు నరసింహారాజు గారు చెప్పిరి. అలవెన్సు లన్నిటిని ఇచ్చివేరవలెననియు, ఈ అలవెన్సులను నిరాకరించకముందు డిక్లముగ తాలూచింపవలెననియు గా. సర్ ఛార్లసు టాడ్మంటురు గారు చెప్పిరి.

డాక్టరు సి. నరేశ మొదలగువారు ప్రశ్నక అలవెన్సుల నిచ్చివేరవలెనని. అంతట నిన్నటిదిమే ఆచకరు ది డ్యూటీ అలవెన్సులు నిరాకరించబడెననియు, ఈదియు కొంతమందికి తగిలి నియంత్రణదని టి బాలాజీరావు నాయుడుగారు చెప్పిరి. రావుసాహెబు యం. మారావుగారు శ్రీమాన్ సి. వి. వెంకట్రమణయ్యగారు ఉపపాదనను బలపరిచిరి.

88 అనుబాలురు 23 ప్రతిబాలురుగాన తీర్మానచర్యక సంఖ్యకులచే నంగీకరించబడెను.

ఆఫీసుల జీతములు

ఆఫీసులజీతములు రు 43565 లలో 10 వేలను తగ్గించవలెనని ఉపపాదనను క. గోపాలకృష్ణయ్యగారు ఉపసంహరించుకొనిరి.

మొత్తము గ్రాంటును తగ్గించుట

సామాన్యభిక్షు రు 102000 లలో రు 100 లను తగ్గించవలెనని ఉపపాదించుచు శ్రీమాన్ సి. వి. వెంకట్రమణయ్యగారు కాన్స్ట్రక్టర్ల పనులు అంగీకరించునకు వెళ్లిని భారతీయులలో నర్సుల కొక్కటియైన ఇయ్యకపోవుట శోచనీయమనియు, అన్యాయమనియు ఆక్షేపించిరి. అర్జులగువారికి తగినటు గొప్పపను లియ్యబడుచున్నవని గా. సర్ లునుల్ డేవిడ్సన్ గారు చెప్పిరి. అంతట సభ్యులు ఫలాహారములకు లేచిరి.

ఫీట్ ఛాం పీటర్

నోటిసు

9 అనుగులు 6 అంగుళముల ఎత్తునకు బాగుగ ఎదిగిన ముక్కు అను ఏనుగును కొనుటకు

తొలకడ్లు 1922 సం॥ రం ఏప్రిల్ నెల మొదటి తేదివరకు రిఫ్యూభవమువద్ద ఈ దిగువ చేవ్రాలు చేయబడిన వారిచే అంగీకరించబడును.

రిఫ్యూభవము } ఎమ్. బజ్జెల్లుల్లా
మద్రాసు } హాజరీ పెట్టెరి, ఫీట్ ఛాంపీటర్.

స్థానిక వార్తలు

గా. శర్మగారి పర్యటనము:— ఇండియా ప్రభుత్వ పురవిద్యుత్ సభ్యులగు గా. బి. యం. శర్మగారు 29 వ తేదిని డల్లీవరకు, నీగ్ పర్యటన మొనర్చుదురు. ఏప్రిల్ నెల 30 వ తేది నీగ్ హాజరుదురు.

సిటి హైజినికు మిల్కు సప్లయి కంపెనీ, లిమిటెడ్:— ఈ కంపెనీ వాటావార్ల అసాధారణ సమావేశము 19 వ తేది ఆదివారం ఉదయము 8 గంటలకు కంపెనీ రిజిస్టర్డ్ ఆఫీసునందు జరుగును.

హిందూధియలూజికల్ మ్యూజిక్:— ఈ పాతకాల మూడవ సాంవత్సరిక వ్యాయామక్రీడ పోటీపంజెములు పీఠ్యుపాద్యునందలి అసోసియేషన్ గ్రాండులలో 20 వ తేది సోమవారము సాయంత్రము జరుగును. గా. వ్యాయామూర్తి వేదా రామేశంపతులు గారు బహుమానములను పంచిపెట్టెదరు.

మాంటాగుగారి రాజీనామా

భూమేంద్రనాథ బాసూగారు

మాంటాగుగారు మనదేశముపట్ల యథార్థ శ్రేయోభిలాషి. మాంటాగుగారి రాజీనామాతో ప్రభుత్వవిధానము మారునని నేను నిశ్చయముగ తేలుపజాలను. ఇటీవలమున యిండియామంత్రి సంఘమున సభ్యులగు భారతీయులు ముగ్గురిలో (నేనును అప్రజా అహమదు భానుగారును) మేమిద్దఱుమగుడ హిందూజాతీయనకు వచ్చియుండుట శోచనీయము. యవరాజు గారికి తగినరీతిని స్పష్టత మీయకుండుటవలననే బ్రిటిషువారి భావమిట్లు మారినది. గాన మన దేశీయులకు ప్రముఖులు కొందరిపుడు బ్రిటిషుదేశమున కేగి తమ అభిప్రాయముల నచటి రాజ్యాంగవేత్తలకును పత్రికా ప్రతినిధులకును తెలియజేయుట మంచిది. అట్లు పోవువా రేదోయొక ఫత్యుమచారే యొయుడ నక్కరలేదు. ఆతివాదుల భావ సామర్థ్యమును నిర్మాణ కాళ్యాకాలమును తూడియండుట యిప్పుటి కత్తివసరమని బాసూగారు నుడిచిరి.

చిత్రారుమండలము

తిరువతి యువకులపై కేసు

జుర్రానా-ప్రాచీకత్తు

ఒకసభలో పోలీసు సబ్ యిన్ స్పెక్టరును కొట్టి రని తేలుడిన కేసులో తిరుపతి పట్టణవాస్తవ్యులగు శ్రీరాములు, నుండరం, రామిరెడ్డి, అబ్దుల్ గఫూరు సాహెబు, నన్నీ సాహెబుగార్లకు చెరి 50 రూపాయలు జుర్రానా వేయబడెను దాని నియ్యనివోచెరియొక నెల కఠినశిక్ష వేయబడెను. 20వ తేదిలోగా జుర్రానా చెల్లింపవలెనని. నన్నీ సాహెబుగారు రపుకే నిరాకరించి చెరసాలకే పోయెన ననెను. ఈ యెదుగురిలో మొదటి ముగ్గురుకు నోకరంతర్జమును తక్కిన యిద్దరుకు 6 నెలల వరకును సద్వర్తనము కలిగియుండుటకు పూచీత్తులనుగూడ నీయవలెననిరని మండలకాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి వ్రాసెను.

గుడివాడ తాలూకా అంగలూరు ఫిర్కా తరపున కృష్ణా జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘమునకు సెన్నుకొనబడు ప్రతినిధుల యెన్నికలు 2-3-22 తేదిని అంగలూరులో జాతీయపరిశ్రమాలయములో జరుగును. ఫిర్కాలోని అన్ని గ్రామముల కాంగ్రెసు సంఘ సభ్యులు విచ్చేసి పాలుగొన ప్రార్థితులు — ఎచ్చేని సుబ్రహ్మణ్యము, అంగలూరు.

బొంబాయివందలి సూర్యోదయ అండ్ గ్లాస్ ఆర్మి ప్రమాదము 28 గెను. దాదాపు 4 లక్షలరూప్యములకు కాలిపోయినట్లు తెలియచున్నది.

కావలి వాలంటీరులు

కావలి వాలంటీరులు 14-2-22 దిన, డిప్టీ కలెక్టరువారి పుత్తర్వులకు అవిరోధత జరిగించినందులకు వారిపై మోపబడిన కేసు ఈనెల 16 తేది మధ్యాహ్నము విచారణజరిగినది. ముద్దయిల ప్లేటుమెంటులు సబ్ మేజిస్ట్రేటుగారు తీసికొనిరి. సాక్ష్యము విచారణకు 17 తేదికి వాయిదా వేయబడినది.

వాలంటీరులు పూచీలు ఇవ్వుటకు ఒప్పందమున వారి నందరిని రిమాండుచేసిరి. వాలంటీరులు నలుగురు అతి ఉత్సాహముగా నున్నారు.

మాంట్టా గూ గారి రాజీనామా

మాంట్టా గూ గారు తమ చర్యను సమర్థించుకొనుట

కామస్వస్థయందు చర్య

ఒకన్నరుగారు

మార్చి 15:— ఒకన్నరుగారు కామస్వస్థయందు మాంట్టా గూ గారి రాజీనామా యంతంతమున చర్చించుటకు గాను సభాకార్యక్రమము వాపనలే నని ప్రతిపాదించుచు నిట్లు నడిపిరి:— మాంట్టా గూ గారి రాజీనామావలన, బ్రిటిషు వారు అభివృద్ధివిముఖులుగా విధానము నవలంబించి బోవు చున్నారని భారతీయులు పొరబడవచ్చును. మాంట్టా గూ గారి కేంద్రీయపర్యావరణమున నీ యభిప్రాయము మరింత బల పడెను. భారతాభిప్రాయముదగ్గ మాంట్టా గూ గారికి మరియే ఇతర ఆశయములును గానించుట తేనట్లు దోచుచున్నది. ఈ విషయమున తురుష్కలు ఆర్యునియనులను గుంపులు గుంపులుగా చంపి వేయుచుండెడి వారని మాంట్టా గూ గారు మరచిపోయిరి. మహమ్మదీ యాభిప్రాయము కొరకు ప్రభుత్వమువారు టర్కీ సామ్రాజ్య మందలి క్రైస్తవాది ఇతరజాతులవారిని టర్కీ క్రోధమునకు బలియాయజాలరు.

మాంట్టా గూ గారు సమర్థన

మాంట్టా గూ గారిట్లు నడిపిరి:— చాంబర్లెనుగారు నా రాజీనామాను కామస్వస్థయందు ప్రకటించు సందర్భమున నొక్క సానుభూతి వచనము నైనను బలుకలేదు. అందువలన నాయనము నొచ్చెను. మంత్రివర్గమువారు నాపై గావించిన నేరమునందు ఆంతరంగిక సంభాషణల తోడను, ఆంతరంగిక జాబలతోడను చర్య దీసికొనిరి. కర్ణాటక ప్రభుత్వము గురించి కేంద్రీయమున నేను ప్రసంగించుటలో క్రమముగ నే ప్రవర్తించితిని. నానైన, మంత్రివర్గ విధులకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించితిని నను నేరము దీను కొనివచ్చుటకు ముందు అందుకోజాలవుర్యమే చాంబర్లె ను, కర్ణాటక ప్రభుత్వము నేను భారత ప్రభుత్వ ప్రకటనను బహిరంగ పరుప ననుమతించితినువిషయము తెలియును. ఆదినుకలలో నేను మంత్రివర్గ సహోద్యోగులను ప్రతిదినమును గలసికొనుచుండెడి వాడను. వివక్షపడికొని అనుమతమున నీవిషయమై విమర్శించు తిలు జనింపలేదు. కర్ణాటక ప్రభుత్వ మాత్రము ఆంతరంగికతేజును ప్రాసెను. నాచర్యను మంత్రివర్గము వారియెదుట సమర్థించు కొనుటకు ఎట్టి అవకాశము ఒకటే బడలేదు. భారత ప్రభుత్వ ప్రకటనను బహిరంగ పరుచుటకు మంత్రివర్గమువారి సమ్మతి పుచ్చుకొనుట అనువునము. భారత ప్రభుత్వ ప్రకటన తేరినతరువాత రెండు మంత్రివర్గ సమావేశములు జరిగెను. ఆరెంటియం దునుగూడ భారత ప్రభుత్వ ప్రకటన గురించి దలపనైనను లేదు.

కర్ణాటక ప్రభుత్వం

కర్ణాటక ప్రభుత్వ నాకు వ్రాసిన జాబునందు ఇకమీద నీవిధముగా ప్రకటనల కమమతివలనని వ్రాసెను. అప్పటివరకును నాచే రాజీనామాను బెట్టింపవలెనను కోరిక వారికి గలగ తేదని ఇంచుమన జేలుచున్నది. కేంద్రీయ పర్యావరణమున కర్ణాటక ప్రభుత్వం పార్థమికము గల్గించితిను విషయము మృదు వాక్యము. వార్తా ప్రకటనలందు నాయుపర్యావరణమునందలి యొక మాట తోపించియుండెను.

అందుచే దానియొక్క చాలవరకు మారెను.

భారత దేశము సంధిపత్రమునై సమానభాగస్వామివలె సంరక్ష మొనర్చును. అట్టి భారత దేశమునకు సంధియందు గావించు వాపు మాగులునుగురించి సలహానిచ్చు సభికారుగూడ గలదు అట్టివరి వారిని గప్పిపుచ్చుటవలన లాభమేమి? భారత దేశము బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి నాజ్ఞాపించుచున్నదనియు సంధిసమావేశములను దానే నియమింప నెత్తించుచున్నదనియు నుడువుట యసత్యము. తన అభిప్రాయములను సరిగ గమనింప వలెనని మాత్రము భారత దేశము గోరుచున్నది. తమ అభిప్రాయములను అతికంటె అధికము లగువిషయములను రెంటిని గమనించి యుక్త మగువిధమున మొగకలసి యుండునను విషయము గమనించుటలో భారతీయులే ప్రధానులు. టర్కీని ఒడించుటలో భారతీయుల ధీకము గల పాల్గొనిరి. అందుచే వారి అభిప్రాయము లీ విషయమున అధికముగ గమనింపవలెనను. భారత ప్రభుత్వమువారు తమ అభిప్రాయములను ప్రకటించినయెడల సమాప్తపాత్ర సమావేశముందు సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారి కార్యభారము చులక

నగునను తలంపుతో భారత ప్రభుత్వ ప్రకటనను బహిరంగపరుప ననుమతించితిని. మంత్రివర్గముల సభికముగ భంగపరచిన మంత్రివర్గము అట్టి ధర్మమును భంగపరచితి నను నేరము నాకోపించి నా రాజీనామాను గోరుట నాకు వింతగా గానించుచున్నది. సమాప్త పాత్రము నందు ప్రభుత్వమువారు చలంబించువిధానము నాక సంస్కృతికముగ నుండుటచే ఇధివరకే రాజీనామా నీయవలెనని యెంచితిని. కాని సహోద్యోగులు ఈవిషయమున సానుభూతిగన్పరుచుచుండుటచే నేనాప్రయత్నమును విరమించితిని. అంతయుకాక రాజీనామా నిచ్చిన యెడల భారత మహమ్మదీయులకు వ్యతిరేకాభిప్రాయము గలగునని దలచితిని. మరియు భారత వ్యవహారములందు నాకత్యంత ప్రేమ గలదు.

భారత కార్యాలయమునందును భారత దేశమునందును నా స్నేహితులనుండి నెలపు పుచ్చుకొనవలసివచ్చినందులకు చాల చింతించుచున్నాను. ఇది నాజీవితమునం దెల్ల విచారకరమగు విషయము (కార్మిక పక్షకరతాభ్యుదయం)

చాంబర్లెనుగారు

చాంబర్లెనుగారిట్లు నడిపిరి: నే నీ చర్యయందు పాల్గొని వలసి వచ్చినందులకు చాల విచారించుచున్నాను:— మాంట్టా గూ గారు భారత ప్రభుత్వ ప్రకటన కమమతియందు ప్రభుత్వమున అసభికార కార్యపరిపాటి తంతివార్తయందు అధికార రీత్యా తరువాత ననుమతించి వెలిపెదనని వ్రాసి న విషయము మంత్రివర్గము వారికి తెలియబడుపలేదు. అధికార రీత్యా మాంట్టా గూ గారు అనుమతించుచు త:తిసంపుటకు భారత ప్రభుత్వమువారు దానిని ప్రకటింపని గాని లేక ప్రకటింపబడ నావుటకు వ్యతిరేకమనిగాని కొలది గ నూ చించిన యెడల కర్ణాటక ప్రభుత్వ విషయమును మంత్రివర్గము వారి యెదుటకు తెచ్చెడివారే. ప్రధానమంత్రి భారత ప్రభుత్వ తంతివార్తను వార్తా ప్రకటనందు గావించి తోడనే ఈవిషయమునై చర్య దీసికొనెనుగాని ఆలస్యము జేయలేదు.

మాంట్టా గూ గారి రాజీనామా సంగీకరించుటయందు ప్రధానమంత్రి సక్రమముగనే ప్రవర్తించెను. మాంట్టా గూ గారి రాజీనామా సంగీకరించుటవలన ప్రభుత్వ విధానమున మార్పులు గలిగెనని తలంపజడదు. మంత్రివర్గమును నుల్లంఘించె నుగాను మాంట్టా గూ గారు రాజీనామా నిచ్చిరి మంత్రివర్గమున అన్యోన్యము లేదని దలచుట సరిగాదు. ఎట్టివారికైనను ప్రమాదము జనింపవచ్చును. మంత్రివర్గమువారికి అనుమతముగ కార్యమును స్వంతభాగ్యతనై నొనర్చిన మంత్రి అందువలన ఫలితములను సమగుకొనవలసివచ్చినందులకు ముందుగాను నేనును అన్యోన్యముగనే మొలగుచుంటిని. మాంట్టా గూ గారు రాజీనామా నీయవలసివచ్చినందులకు విచారించుచున్నాను.

అస్మిత్తుగారు

మాంట్టా గూ గారు మంత్రివర్గములకు వ్యతిరేకముగ వర్తించిరి. మంత్రివర్గమువారు మంత్రివర్గ సమిష్టిభాగ్యత గలదను విషయము అస్మిత్తుగా తెలిసికొనగలుగుట ప్రశంసనీయము ఈమంత్రివర్గముయొక్క పూర్వచరిత్ర గాంచినచో ఇతివరకట్టి విషయము పూజ్యముగ నున్నది.

ఒకన్నరుగారు తమ ప్రతిపాదన సుపసంహరించుకొనిరి మాంట్టా గూ గారి అభిప్రాయములు

మార్చి 18:— ప్లేబ్లెనును పత్రికా ప్రతినిధి మాంట్టా గూ గారిని దీర్చించి ప్రశ్నింపగా మాంట్టా గూ గారికి విషయములను తెలిపిరి:— భారత దేశభావి అభివృద్ధికి అధికార రీత్యా సహాయ మొందుట కికమీద పీలులేనందులకు చింతించుచున్నాను. భారత దేశాభివృద్ధి నిమిత్తము నిష్కర్షకచిత్తముతో నేనలంబించిన విధానము నందు మార్పు జరుగ బోదని నేనెంచుచున్నాను. భారత దేశమును అధినిత్య స్వపరిపాలనకు తగినట్లు జేయుటకు నేను మనఃపూర్వకముగ ప్రయత్నించితిని. అందుచే నిటీవల సంభవించిన విషయములు నాకు ఖేదమును గల్గించుచున్నవి.

నేను కొలదికాలము విశ్రాంతి గొనెనెంచితిని. విశ్రాంతి దీసికొని తిరిగివచ్చినతరువాత కామస్వస్థయందు భారత దేశాభివృద్ధి కొరకును ఆశయముల కొరకును పాటుబడెదను. రీడింగు ప్రభుత్వము గురించి నేనేమియు జెలుపను. అసహాయాద్యము మొదలగు చట్టవిరుద్ధములగు యుద్ధయములను నిరసించుట యొట్టినందు భక్తిగలిగియుండుటయు ప్రస్తుత కాలమున నిదివరకు కంటెను అత్యావశ్యకములు భారత దేశమునకు నేనెట్లప్పుడును నాకేర్పరికరి సహాయ మొనర్చుచునేయుండును.

భారత కార్యదర్శి పదవి

దేవ్ ప్రభువు నిరాకరించుట

మార్చి 15:— భారత కార్యదర్శి పదవిని దేవ్ ప్రభువు నిరాకరించెను. దేవ్ ప్రభువు ప్రభుత్వము ఈపదవి కావ్వనించిరి.

డివన్ ప్రభువు నిరాకరించుట

డివన్ ప్రభువుగూడ భారత కార్యదర్శి పదవిని నిరాకరించెనని డెయిలీ మెయిలు పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

క్రాఫ్ట్ ప్రభువు

మార్చి 16:— క్రాఫ్ట్ ప్రభువు భారత కార్యదర్శి పదవి సంగీకరింపవలెనని కోరబడిరి.

కొయిలీషను పక్షము

భగ్గుమగుట తప్పదు

లాయడుబార్ గారి స్థానము

మార్చి 18:— దేవ్ ప్రభువు కార్యదర్శి పదవిని నిరాకరిండుటవలన కొయిలీషను పక్షము ఎక్కువ కాలము నిలుచునట్లు గానించుట తేదని డెయిలీ మెయిలు పత్రిక వ్రాయుచున్నది ఇటీవల జరిగిన విషయములను గాంచిన యెడల ప్రధానమంత్రి తన ప్రోత్సాహ వేదకుకొన వలసిన అవసరము గానించుచున్నదని ఈపత్రిక జెలుపు చున్నది.

ప్రైవేటు పత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:— దేవ్ ప్రభువు తీర్మానమువలన కొయిలీషనుపక్షము అచిచ్చిన్నముగ సాగునను అశక్త మారకుచున్నది. దేవ్ ప్రభువు తనకు ప్రధానమంత్రియందు గల గౌరవమును చాలయుపర్యావరణముల సందర్భమున జెలుపుచుండెడివాడు. అట్టివాడు ప్రస్తుతము ప్రభుత్వమునకు సహాయము జేయు నిరాకరించుట బాధాభంజనముగా విశేషము నుట్లు తోచుచున్నది. ప్రధానమంత్రి రాజీనామా నిచ్చిన యెడలవారి లిడరలు స్నేహితులు చాల సంతోషించునట్లు తోచుచున్నది. ప్రధానమంత్రిగారికి సహాయ మొనర్చువాడని యూనియన్లు గత దినమున తీర్మానించి, యూనియన్లుల బలమధికముగ నున్న ఈసమయమున లాయడుబార్ గారు ప్రభుత్వాధ్యక్షుడుగ కార్యము నిర్వహించుట దుర్లభము. యూనియన్లుల నాయకులు తమ యనుచరులను త్రిప్ప చాలకపోయిరి. లాయడుబార్ ఇంకను వారిపయ ఆధారపడి యుండుటవలన లాభము లేదు.

విర్లండు స్వాతంత్ర్య చిట్లు

ప్రభులసభయందు చర్య

మార్చి 16:— విర్లండు స్వాతంత్ర్య చిట్లు రెండవసార్గా యము ప్రభులసభయందు చదువబడెను. ఆ సమయమున కాన్సేప్రభువు ప్రభుత్వమువారిని తీరముగ నెదిర్చెను. వారాసయమున నిట్లు నడిపిరి:— గతదినము విర్లండునందు కానిప్లేబ్లెరికి జేరిన నల్లరునైకులు కూసిజేయుచుండెరి. ఇట్టి ఘోరములనింకెన్ని దినములవరకు జరుగనిచ్చెదలో అర్థమగుటలేదు. ఈ చిట్లును ప్రోసిజేయవలెనని నేనడుగుటలేదు. అందుకలన లాభమునాడలేదు. విర్లండునకు నైపుము నాకాదశముల నిచ్చి ప్రభుత్వమువారు చాల ద్రోహమునకు పాల్పడిరి.

లర్లెను హెడ్డు ప్రభువు సమాధాన మిచ్చుచు నిట్లు నడిపెను.— విర్లండునందు ప్రజాస్వామ్యము స్థాపింపబడ జాలదు. ప్రభుత్వమువారికి కార్యమును సహించరు. విర్లండును దక్షిణోత్తర భాగముల వారికి వివాదములు వొడచుట విచారదాయకము. రాబోవు ఎన్నికలయందు సంధి సంగీకరించుపక్షము వారు డెయిలు ఈరానునం దధిక సంఖ్యాకులుగను బలవంతులగును నుందురు.

దక్షిణాఫ్రికా సమ్మె

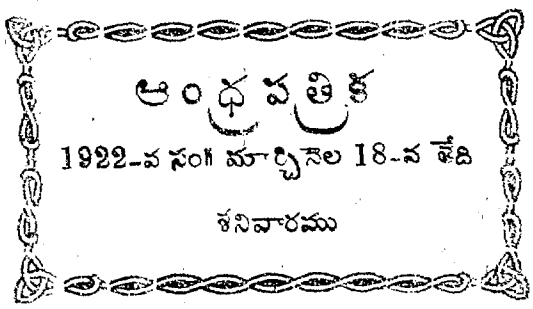
కాంతి స్థాపింపబడుట

మార్చి 16:— పోర్టుబర్గ లొంగిపోయినతరువాత ఏక్కుక ఆటంకములు లేకుండనే ప్రభుత్వ వైఖ్యములు కాంతి స్థాపన జేయుగలిగెను. సమ్మె వార్త చాలమంది తిరిగి పనిలోనికి వచ్చుటకు సమర్థించుచున్నారు. ఈస్తురాంధునందు ఇప్పటికే చాలమంది తిరిగి పనిసారంభించిరి లేకున వెడలేమను వారు సమ్మెను రద్దపరుచుచున్న తరువులు గాంచెదరు.

ఈ జిప్టు

సాతంత్ర్య ప్రకటనము

ఈజిప్టు సుల్తాను గారు తిరిగి రాజనిరదమున భరించి ఈజిప్టు స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించిరి.

బ్రిటిషుమంత్రివర్గము: హిందూదేశము

క్రాంత్యుద్యమంలో, కర్షణప్రభువుగారి ఆరోపణలకు మాంటాగూగారు చక్కని సమాధానము నొసగిరి. మాంటాగూగారి రాజీనామాను గూర్చి ముచ్చటించుచు, ఛేంబర్లైనుగారు విచార సూచకముగ నొక్క ముక్క నయినను జెప్పనందులకు మాంటాగూగారు ఆశాభంగు లయిరి. ఆవేశపూరిత లగువారు మంచిచెడ్డల నాలోచించరు. ఇండియా ప్రభుత్వప్రతిపక్షమువలన, కర్షణప్రభువుగారు నిశ్చేష్టులయిరి. ఛేంబర్లైనుగారు తోడిమంత్రి పట్ల నెటుల ప్రవర్తించవలయునో మరచిరి. లాయడు జార్జిగారు తమ కోపమును పట్టజాలక, మాంటాగూగారిని తొలగింపవలయునని పట్టుబట్టిరి. ఇట్టి స్థితిలో మాంటాగూగారియెడల, వారు సామ్యముగ ప్రవర్తించురా? కర్షణప్రభువుగారి లేఖయందు, మాంటాగూగారిని ఈవిధమున నిక ముందు మెలగవలదని మందలించిరేగాని, మంత్రివర్గపు బాధ్యతను గూర్చి నొక్కచెప్పలేదు. మాంటాగూగారు రాజీనామా నీయవలసియుండునని సూచించలేదు. పిమ్మట, లాయడు జార్జిగారి ప్రోద్బలమువలన మంత్రి లిట్లు గావించియుండురు. మాంటాగూగారు ఇండియా ప్రభుత్వప్రతిపక్షమునకు అనుజ్ఞ నిచ్చినట్లు తెలిసినపిమ్మట గూడ కర్షణ ప్రభువుగారు రూరకుండుట భావ్యముగ లేదని, టైముపత్రిక దెలుపుచున్నది. మాంటాగూగారిపై నేరారోపణ జేయుటకు ముందు అయిదురోజుల క్రిందట నే, ఛేంబర్లైను, కర్షణప్రభువుగార్ల కేసంగితి తెలిపినను ఏచర్య దీసికొనలేదు. మాంటాగూగారు తోడి మంత్రిల ననుదినము కలిసికొనుచున్నను, మంత్రి లీసంగితిని దెలుపరయిరి. తన యభిప్రాయమును సమర్పించుటకు, మాంటాగూగారికి వారు అవకాశ మియ్యరయిరి. మంత్రివర్గపు సభలు రెండు జరిగినను, ఆరెంటియందును, మంత్రి లీవిషయమును గూర్చి ముచ్చటించియుండలేదు.

ఆసంగతి యటుండ, ఇండియా ప్రభుత్వాభిప్రాయమును ప్రకటించువిషయమును మంత్రిలయెదుటకు తెచ్చుట కవసరములేదని, మాంటాగూగారు ఖండితముగ బలికిరి. సెవరసు సంధి ప్రతముపై సంతకముపెట్టిన హిందూదేశమునకు దాని సాధకబాధకములగూర్చి తెలుపుట కధికారముగలదు. ఇటుల దెలుపుట, ఆంగ్లదేశప్రజలను గాని ఆంగ్లదేశ ప్రభుత్వమునుగాని ఆజ్ఞాపించుట గానరదని, మాంటాగూగారు స్పష్టపరచిరి. మహమ్మదీయసమస్య విషయమై భేదాభిప్రాయము లీప్రముగ నుండుటచే, మాంటాగూ రిదివరకే రాజీనామా యొసగవలయునని యోచించుచుండిరి. అది ఇప్పుడు తటస్థించెను. ఛేంబర్లైనుగారు పూర్వపుభోరణిలోనే మాంటాగూగారి ఖండనము నెదుర్కొనుటకు బూనిరి. మంత్రివర్గ బాధ్యతకు మాంటాగూగారు భంగము కలిగించినట్లులను అందులకు ఫలము నాయన అనుభవించి తీరవలయుననియు, ఛేంబర్లైనుగారు లీప్రముగ బలికి తుదకు మాత్రము మాంటాగూ

గారు హిందూదేశముపట్ల వహించిన శ్రద్ధను ప్రశంసించిరి. మాంటాగూగారు తెలిపిన పిమ్మట నయినను, ఛేంబర్లైనుగారు మామూలు మర్యాదను చూపుట కొంతమేలు. మాంటాగూగారి చర్య, మంత్రిలపరిపాలనపు సూత్రములకు భంగకర మని ఆస్పిష్ట్యుగారు అభిప్రాయపడినను, మంత్రివర్గపు బాధ్యతనుగూర్చి బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారాకస్మికముగ మేల్కొనినందులకు ఆశ్చర్యముజూపిరి. ఏవిధమునను ఆన్యోన్యసంబంధము లేని, కొయలిషను ప్రభుత్వము పరిపాలనమును తిన్నగ కొనసాగించుట దుర్లభమని, ఆస్పిష్ట్యుగారు చెలిపిరి. మాంటాగూగారు రాజీనామా నీయవలసివచ్చుట, న్యాయమా అన్యాయమాయని ఇంకను చర్చించుట, గతజల సేతుబంధ నమువలె నుండును.

కర్షణప్రభువుగారి లేఖను ఛేంబర్లైనుగారి యుపన్యాసముల బట్టియే, బ్రిటిషు మంత్రిల చర్య యసభ్యముగ నుండెననియు, కిలాఫాత్ సమస్యను ఇండియా ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయమున కనుకూలముగ పరిష్కరించుటకు మంత్రివర్గమువారి కష్టము లేదనియు, వెల్లడియగుచున్నది. నిర్బంధ విధానము నికను ఎక్కువ పట్టుదలతో కొనసాగించుటకు, వీరు ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని ప్రోద్బలపరచెదరని యాహింపవచ్చును. రాజ్యాంగ సంస్కరణములను వీరు మార్చరనుట, స్వతస్సిద్ధమే. అందుచే ప్రస్తుతసమయమున హిందూదేశము నెదుర్కొనిన స్వరాజ్య, కిలాఫాత్, పంజాబు సమస్యల పరిష్కారమునకు భారతీయులు స్వప్రయత్నములపై నాధారపడవలయునేగాని, పరుల యనుగ్రహముపై నాధారపడుట లాభము లేదని కరతలామలక మగు చున్నది. మాంటాగూగారి రాజీనామావలన, కొయలిషను ప్రభుత్వమునకు మొదటికే మోసము వచ్చునట్లుల గనుపించు చున్నది. డబ్బీప్రభువు, లాయడు జార్జిగారి ప్రియ స్నేహితులలో నొకరు. ఇండియా ప్రభుత్వ కార్యదర్శిపదవిని వీరి కొనగగ, వీరు నిరాకరించిరిని తెలియుచున్నది. డబ్బీప్రభువు ఈ పదవిని నిరాకరించుటవలన, కొయలిషనుకు భంగము కలుగునని డెయిలీ మెయిలు పత్రిక తలచుచున్నది. ఇదిగాక, యూనియన్స్టులు లాయడు జార్జిగారికి లోబడియుండుటకు, వాగ్దానముచేయరయిరి. అందుచే, లాయడు జార్జిగారి పదవియు నూగులాడుచునే యున్నది. డబ్బీప్రభువు ప్రభుత్వ కార్యదర్శి పదవిని నిరాకరించుటచే, దానిని డెవ్ మైదుడ్యూకుగారి కొనగగ, ఆయన గూడ నిరాకరించెననియు, పిమ్మట క్రాఫర్డు ప్రభువుగారి నంగీకరింపమని కోరిరనియు, తెలియుచున్నది. మాంటాగూగారికి గలిగిన అవమానమునకు పిమ్మట, ప్రభుత్వ కార్యదర్శి పదవిని, ఒకరితరువాత మరియొకరు నిరాకరించుట వింతగాదు.

మాంటాగూగారు ఇండియా ప్రభుత్వ కార్యదర్శి పదవిని విడనాడవలసివచ్చినందులకు విచారము గనుటచుచున్నారు. కాని, కొలదివిశ్రాంతి గైకొని, మరల కామన్సుభలో హిందూదేశాభ్యుదయము నిమిత్తము పనిజేసెదమని, మాంటాగూగారు ప్లేట్స్ మెను పత్రికాప్రతినిధితో నుడివిరి. ప్రభుత్వములో నుండునప్పటికన్న, వెలుపలనుండి మాంటాగూగారు ఎక్కువ స్వతంత్రముగ బనిచేయగలుగుదురు. ముందుగ, ప్రభుత్వ నిర్బంధ విధానము తొలగిపోవునట్లు, వారు పాటుబడెదరా? కిలాఫాత్ స్వరాజ్యసమస్యల పరిష్కారమునకు తమ శక్తిని వినియోగించెదరా? అట్టి యాశ గనుపింపదు. ఇంగ్లండుదేశపు ప్రముఖులకును, వార్తా పత్రికలకును ఇక్కడిసందర్శముల నెరుకపరుచుటకు, కొందరు రాయబారు లీసమయమున వెడలవలయు

నని భువేంద్రనాథ బాసుగారు హెచ్చరించుచున్నారు. ఇట్టివనులవలన, ఆంగ్లదేశపు అనుగ్రహమును సంపాదించుటకు సాధ్యపడదు. ఇది అనుభవైక వేద్యము. ప్రస్తుతమున అతివాదుల భావాతిశయముతో, మితవాదుల నిర్మాణశక్తి జతగావలయునని, బాసుగారి తలంపు. ఈరెండును సహాయనిరాకరణ కార్యక్రమమువలన లభింపగల వనుటకు సందియము లేదు. ఈసంగతిని బాసుగారు గ్రహింపకభావచ్చును. ప్రస్తుత కాంగ్రెసు కార్యక్రమము, నిర్మాణమునుకొనసాగింపబూనుచున్నది. ఇట్టినిర్మాణమును కొనసాగింపవలెననిన ప్రజలకు స్వసామర్థ్యమునందు నమ్మక ముండవలెను. పరాధీనవృత్తి తొలగిపోవలయును. మితవాదు లింతవరకును పరాధీనవృత్తిని మాత్రమే అనుసరించి గాని, ప్రజల సామర్థ్యమును సరకుగొన లేదు. బ్రిటిషుపత్రికల పైనను, బ్రిటిషు ప్రముఖుల పైనను ఆధారపడి యుండెడి కాలము దాటిపోయినది. ఇట్టి దృష్టి పథమే, హిందూదేశపు దుస్థితిని వెనుక పెంచెను. కామన్సుభవారును, బ్రిటిషుమంత్రిలును, నిక ముందు ఎటుల మెలగినను, భారతీయులు తమ దృఢ సంకల్పమును విడనాడక పాటుబడుచో, దేశ మాతమును తప్పక దీర్చుకొనగలుగుదురు.

“విప్లవకరుల ఆరోగ్యనిలయము”

పై శీర్షిక క్రింద, మద్రాసు మెయిలుపత్రిక నిన్నటిదినము వ్రాసిన సంపాదకీయ వ్యాసము ఎదుటి పక్షమువారి ఎడల సామాన్యముగ పాటింపవలసిన ఔచిత్యమును సయితము విడనాడినది. అసానీయేటెమ ప్రెస్సువార్తలందు, గాంధీ, బ్యాంకరుగార్లను పరిశుభ్రమగు గదులతో నుంచెరినియు, ప్రేక్షకులు వారిని చూచుటకు వీలుగలదనియు, తమ స్వంత వస్త్రములను ధరించుటకును ఆహారము గైకొనుటకును వారికి అవకాశము గలదనియు, తెలుపబడెను. గాంధీమహాత్మునివంటి సుప్రసిద్ధనాయకులకు, కేసు విచారణలోనుండగ, సబుజయిలులో నీమాత్రము సౌకర్యముల నేర్పగుచుట, అధికారుల సామాన్యవిధి. దీనిని పురస్కరించుకొని, మద్రాసు మెయిలు పత్రిక ఇటుల వ్రాయుచున్నది. “వారికి, కారాగృహము చీకటి కొట్టుగాదు. అసహ్యము గలిగింపదు. దుఃఖము గలుగజేయదు. అదియొక, చక్కగ నమర్చబడిన రైలుబండి. జాగ్రత్తగ కాపాలా కాయబడెడి పరిశుభ్రమగు ప్రదేశము. బాహ్య ప్రపంచపు కల్లోలము, మనోవ్యధలనుండి తొలగింపబడి, ఖయిదీలు సుఖముగ జీవితముగడుపుదురు. ఇంతియగాక, తాము తొలగింపదలచిన ప్రభుత్వపు సంరక్షణ క్రిందనే తమ విప్లవమతమును జాగరూకతతో వ్యాపింపజేయగల్గుదురు. దీనియందేదో మేమి? బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు, విప్లవాదేశకునిపట్ల దయజూపి వారిని మార్చదలచిరా? అయియుండును. అటులగుచో, హిందూదేశమునందలి రాజభక్తిగల పౌరులలో నధిక సంఖ్యాకుల కెవరికిని లేని నమ్మకము వీరికి గలదని తలంపవచ్చును.” అపరిశుభ్రమగు చీకటి కొట్టులో బడవైచి, కేసు ముగియక ముందే, గాంధీ మహాత్ముని వారి సహచరుని బాధల బెట్టనందులకు, మెయిలు పత్రిక వగచు చున్నది. బిసెంటుగా రెటుల భావించుచున్నారో తెలియదు. గాంధీ మహాత్మునికొనగుచున్న సౌకర్యములవలన, జయిలులోని కురుకుటకు పలువురు బయలుదేరుదురనియు, సంతోషముతో మునిగెడి అతివాదులతో కారాగృహములు నిండిపోవుననియు, మెయిలుపత్రిక దెలుపుచున్నది. ఈ

పని యిదివరకే జరిగినది. అన్ని రాష్ట్రములందును కారాగృహములు నిండిపోయినవి. ఉన్నవి చాలక, కొత్తజయిల్లను నిర్మించుచున్నారు. వంగదేశమునందు వేసకువేలుమంది విద్యార్థికులు మిగుల సమృద్ధముతో కారాగృహములకు వెడలియుండిరి. కాని, కారాగృహ జీవిత సౌఖ్యముల సనుభవింప వలెనను నాశతో వార్షికోత్సవములకు వెడలియుండలేదు. తాముసత్యముని సమీక్షాధర్మమునకు బద్ధులై వారు కారాగృహములందు బ్రవేశించిరి. అక్కడగలిగెడి బాధలనన్నిటిని, వారు సంతోష పూర్వకముగ ననుభవించిరి. స్వబాధ్యతలను తప్పించుకొనుటకు గాని, జయలులో సుఖపడుటకుగాని, భారతీయులు జయిల్ల కురికెదరనుటకన్న ప్రల్లదన మింకొకటండబోదు. ఏదేశమునందును, రాజకీయ నిర్బంధితులయడ నింత కఠినముగ ప్రవరించుటలేదని, గనుపించును. ఇతరదేశములందు, రాజకీయ ప్రతికూలురను నిర్బంధించుటయే ప్రయోజనముగబెట్టు కొందురుగాని, వారిని బాధించుటకు బూనుకొనరు. ఇక్కడనో నిర్బంధితులు బాధపడుచుండ చూడవలయునని కోరెడివారు కలరు. మెయిలు పత్రికావాక్యములు, ఈ కోర్కెను వెల్లడించుచున్నవి. హాకి అజ్మల్ ఖాను గారికి లేఖను వ్రాయుచు, కారాగృహములోనికి బోవుటకు తమను ఎవరును అనుసరింపవలదని, గాంధీ మహాత్ముడు కోరెను. ఇందుచే, మెయిలు పత్రికకు కలిగిన విషాదమునకంతగచోటుండదని తలచెదము.

సైనిక శాఖా వ్యయము.

సైనిక వ్యయమునుగూర్చి శాసనసభవారి అసమ్మతిని సూచించుటకు, శాఖోద్యోగుల వేతనమునుండి నూరు రూపాయలను తగ్గింపవలయునని గిన్నాలాగారు ప్రాందవశాసనసభలో నుపపాదించిన తీర్మానము అగీకరింపబడెను. ఈశాఖ, సైన్యాధిపతి చెప్పిన విధమున నడుచుచున్నదిగాని, పన్నులనిచ్చుచే భారతీయుల లాభక్షేమమును రక్షించుటలేదని, గిన్నాలాగారు సూచించిరి. సైన్యమును, దేశమండలి అంతరంగిక శాంతిని రక్షించుటకు నిలుపుచున్నట్లు బలుకుట, అసభ్యమని వీరు చెలిపిరి. ఈపని పోలీసువారిదిగాని సైనికులదిగాదు. కరాచి యూరపీయను సభ్యులగు సర్ మింటాగూ వెబ్బుగారు సయితము, మిలిటరీ సిబ్బందిని తగ్గించుటకు వీలుగలదనియు, ప్రభుత్వమువారు ఈవ్యయమునందు తగ్గుదలను గావించెదమని వాగ్దానము చేయుచో, సైన్యశాఖా నిరసన తీర్మానమును తాము ఆమోదించెదమనియు, బలికెరి. సర్ విలియం విక్ శెంటుగారు ఇందుకు బదులు బెప్పుచు, సైన్యపు సిబ్బందిని తగ్గింప వీలులేదనియు, హిందూదేశపు భద్రతను కాపాడుట మిలిటరీవారి ధర్మమనియు, దేశములో శాంతి క్రమములను కాపాడుట పోలీసువారి ధర్మమనియు నుడివిరి. అటులగుచో, దేశమునందుగల అంతరంగిక అశాంతివలన సైన్యమును తగ్గింప వీలులేదని సైన్యాధిపతి నుడివి యుండుట, న్యాయము కాదని విదితమగును. ప్రభుత్వమువారికి ప్రతికూలముగ నాందోళనము జరుపకుండ, అతివాదులను నిగ్రహింప వలెనని, సర్ విలియంవిక్ శెంటుగారు శాసనసభ్యులను గోరుచున్నారు. అందుకు తమకు అవకాశము గలిగింప వలెనని, రంగాచార్యులుగారు అడిగిరి. అతివాదుల అందోళనమును పోగొట్టుటకు ప్రతిక్రియ, సర్ విలియం విక్ శెంటుగారి చేతులలోనే గలదు. ప్రజాశయ సాఫల్యము ఇందుకు తగినమార్గము. ఈ మార్గమును విడిచి, నిర్బంధములచే రాజకీయాం దోళనమును అడగద్రొక్కుటకు యత్నించునంతవరకు, ఆది పెరుగుచుండునేగాని, తగ్గిపోవదనుటనిశ్చయము. నిర్బంధము

లను కొనసాగించునపుడు, శాసనసభ్యుల సహాయమున్నను, రాజకీయాందోళనమును నిరోధించుటకు సాధ్యపడదని, అనుభవమే దెలుపుచున్నది. సర్ వర్తింగుటను ఇవాన్సు గారు, కామన్న సభలో సైన్యవ్యయమునుగూర్చి ముచ్చటించుచు, సత్పరిపాలనమును కొనసాగించుటవలన సైన్యములను చాలవరకు తగ్గింపవచ్చుననియు, ఈజపుకు స్వపరిపాలనము నొసగుచో నక్కడి సైన్యములను తగ్గింపవచ్చుననియు, చెలిపిరి. సైన్యవ్యయమును పరిపాలనావ్యయమును తగ్గించుటకు, చూధీయగు ప్రతిక్రియ ప్రభుత్వమువారియొద్దనే గలదని స్పష్టమగుచున్నది. పాలకులు ప్రజలకోర్కెల కనుగుణముగ పరిపాలించుచో, విషమస్థితి వెంటనే తొలగిపోవును. సర్ ఇవాన్సుగారు సూచించినట్లు, “సత్పరిపాలనమే” సైన్యవ్యయాధిక్యమునకును, అశాంతిని విరుగుడనుటకు సందియము లేదు.

నానాజాతుల సంఘము : హిందూదేశవ్యయము

విదేశ, రాజకీయ శాఖోద్యోగులకు ప్రత్యేకింపబడిన ద్రవ్యమునుండి రెండులక్షలను తగ్గింపవలయునని, నందలాలోగారు సామాన్య శాసనసభలో తీర్మానము నుపపాదించగ, నానారాష్ట్రసంఘము మూలమున విదేశశాఖవారి పని హెచ్చె ననియు, నానారాష్ట్రసంఘమునకు సంబంధించిన వ్యయమును భరింపకుండ దానియందు హిందూదేశము సభ్యురాలుగ నుండుటకు వీలుండదనియు, విదేశ శాఖాకార్యదర్శి యగు బ్రేగారు బదులు చెప్పిరి. నానారాష్ట్రసంఘమునందు హిందూదేశపు హక్కుల సంగతి ఏమని సమర్థుగారు బ్రేగారిని అడుగ, వాని కొరకు తాము పనిజేసెదమని, బ్రేగారు నుడివిరి. తుద కీ తీర్మానము ఓడిపోయెను. నానారాష్ట్ర సంఘమునందు సభ్యురాలగుటచే, హిందూదేశమునకు ఎక్కి హక్కులు కలిగెనో కర్జను ప్రభువుగారి లేఖను బట్టియే గ్రహింపవచ్చును. హిందూదేశమునకు ముఖ్యముగ సంబంధించిన తుర్కీసంధిని గూర్చి తమయభిప్రాయమును తెలుపుట కయినను ఇండియా ప్రభుత్వమునకు హక్కులేదని తేలివడి. ఇట్టితరీ, నానారాష్ట్ర సంఘమునందు హిందూదేశమునకు లభించిన కొత్తహక్కు లేవియో తెలియుటలేదుగాని, భరింపనలసిన ఖర్చుల విషయమున మాత్రము, హిందూదేశము ఇతరదేశములకు దేనికిని ధీసిపోవుటలేదు.

తనకుగాని ధర్మము

సామాన్య శాసనసభలో బెట్టును గూర్చి చర్చించునపుడు, శాసనసభ్యుల ప్రయోగాపుబక్త్రమునందు సగము తగ్గింపవలయునని, జె. ఛాదరీగారు కోరిరి. ఖర్చును పలునైపులను తగ్గింపవలయునని కోరుచున్నపుడు, శాసనసభ్యులు తమకు సంబంధించిన ఖర్చును గూడ తగ్గించి, మార్గదర్శకులు గావలయునని ఛాదరీగారు హెచ్చరించిరి. ఈశర్వశరణుగారును, సుబ్రహ్మణ్యముగారును ఈ సూచన నంగీకరించిరి గాని, డాక్టరు గవరుగారును రంగాచార్యులుగారును దీనిని బలముగ నెదిరించిరి. శాసనసభ్యులు, మితవ్యయమునకు తాము ముందుగ మార్గము జూపవలయునని డాక్టరు సప్రూగారు కోరిరి. ప్రభుత్వసభ్యులు ఈ తీర్మానమునకు ఎటునైపునను వోటుజేయరని, సర్ విలియం విక్ శెంటుగారు పలికిరి. కాని తుదకు ఛాదరీగారి తీర్మానము ఓడిపోయెను. ఇందునుగూర్చి వ్యాఖాన మనవసరము.

యువరాజు వర్మటనము

17 వ తేదీ ఉదయము యువరాజుగారు కరాచిచేరి. గవర్నరుగారు ఉన్నతోద్యోగులు యువరాజునకు స్టేషనుకడ్ సన్మానము సమర్పించి, ఉచితగౌరవములు జరిగెను. పిమ్మట మునిసిపాలిటీ అధ్యక్షుడు ఒకసనానవత్రము సమర్పించెను. యువరాజుగారు వగరాభివృద్ధికోరును సచివభవమున ప్రత్యుత్తరముసంగిరి. పిమ్మట యువరాజుగారు బెలోవియద్ధపుమెమోరియలు భవనపు ప్రారంభవహోత్సవము సలిపిరి.

సాయంతాలము వేడుకలు జరిగెను. ప్రభుత్వభవనమునం దొకవిందు జరిగెను. ఉచితగౌరవములతో 6-40 గంటలకు యువరాజుగారు ప్రభుత్వభవనమువద్దకి వచ్చిరి. హార్డునంకు కోపును స్టీము వెక్కి సముద్రములో రెండుమైళ్ళదూరమున నున్న రిసోసు స్టీమురుకు వెళ్లిరి. యువరాజుగారు రిసోసు స్టీమురునం దెక్కగ నె తీరమునందున్న ప్రజలు హాన్స్ భవన భిరి. ఇట్లు యువరాజుభారతదేశపర్యటనము అంతమొందెను.

ఈ నెల 21 వ తేదీ రిసోసు స్టీమురు కోళంబుచేరును.

యువరాజుగవనము - పోలీసుల పభిసంగించుట

(ప్రచురణసంఘము)
జనవరి 18 వ తేదీన యువరాజుగవన సందర్శమున పుదరాసునందు జరిగిన అల్లరులనుగురించి ప్రభుత్వమువారికి వివరములు తెలియవచ్చెను. అల్లరులు పట్టణమందచ్చటచ్చట ఒకదాని కొకటి సంబంధము లేకుండ జరిగెను. అనుకొని ప్రదేశములందెక్కువ అల్లరులు జరిగెను. ఆ దినమున 10, 11 గంటలకు మధ్య కొంత పోలీసుదళముతో కాంచూరాజావద్ద తిరిగిన పోలీసు సర్ది నప్పెక్టరును సార్జంటును పోలీసుగా ప్రవర్తించి రను విషయమున ప్రభుత్వమువారు, ప్లీగారి యొక్కయు వాపెల్లగారియొక్కయు అభిప్రాయములతో నేకీభవించుచున్నారు. మిగిలిన ప్రదేశములందు పోలీసువారు ప్రతంసనీయముగ ప్రవర్తించిరి.

ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు పోలీసు కమిషనరుగూ ప్లీగారిని తదితరోద్యోగులను అభినందించుచున్నారు. వదరాసు సైనికాధికారిని వారికింద నన్న యుద్యోగులకు గూడ వారొసర్పిన సహాయమునకు అభినందించుచున్నారు.

ఎం. ఎస్. దంట్టెయిగారికి గూడ వారు సకాలమున నొసర్పిన సహాయమునకు అభినందనమును దెలుపుచున్నారు. వారట్లు చేయకపోయినచో చాల గొప్ప యువద్రవము సంభవించెడిది.

డి. పి. డబ్ల్యు. శాఖ వ్యయము తగ్గించుట కేర్పాటులు (ప్రచురణసంఘము)

పట్టికు వర్చు శాఖలో వ్యయమును తగ్గింప నవనము గలుగుటచే ఈక్రింది విధమున ఖర్చుల తగ్గింపబడును:- (1) 7 నెక్కిలు నూపరిం పెండెప్పును తీసివేయుట (2) గోదావరి కన్న రెస్సి డివిజను (స్క్రిలు) గుంటూరు కడప డివిజన్లు 1, 4, 6, 7, స్క్రిల్లోలోను టి. ఆర్. ఎస్. డివిజన్లను రద్దుజేయుట. మదరాసు పి. డబ్ల్యు. ప్రొన్సు పి. డబ్ల్యు వర్చు సాపులు కలిపివేయుట.

మదరాసు బాతీయ విశ్వవిద్యాలయపు ‘ఆర్థికవిద్యార్థి సమితి’ వారి ప్రాత్రున విశ్వవిద్యాలయ భవనమందు ఈనెల 15 వ తేదీ రాత్రి 7 గంటలకు వారణాసి వాస్తవ్యులైన స్వామీ సీతారామకీ ఆద్యులమైన తమ సర్వభక్తికర్తృపు విద్యను బ్రదర్శించిరి. వీరు మేకులను, పెంకాయచిప్పను, గులక రాళ్ళను, గాజుపెంకులను అనాయాసముగ సమర్పియింగిరి. కరగినసేసమును మహాదావకమును గ్రోలిరి. విషవర్ణముయొక్క తలను ఆవలీలకొరికి, నమలి, మ్రొంగివై చిరి. వీరి యధ్యుతకళాకాళమునకు మెచ్చి సమితివాడు రు 25 లు పారితోషిక మొసంగిరి.

గాంధీమహాత్మ్యము:- నేడుదయము గోవిందప్పనాయనిపిధిలో కొత్తానుసాడి కలియువోటు మొనలో శాస్త్రి కేమను తాలాకు చెత్తనీమ్మకొనిపోవు రెండొడలబండి, ఎక్కుము ప్రక్కకాలువలో బడి, ఎంత ప్రయాసపడినను రాకపోయెను. పిమ్మట పిధినిబోవు మరొకందరువచ్చి, గాంధీమహాత్ముని స్మృణ చేయుచు, గాంధీమహాత్ముడు జేయి అను నుచ్చాసపూరితములగు భవనలతో ప్రయత్నముచేయ నాచక్రము రెప్పపాటులో వైబడుటయు బండివాడు బండి తోలుకొనిపోవుటయు తటస్థమైనను, సాక్షి.

భారత శాసన సభ

కొద్ది సంచలనము

నైతిక వ్యయముపై మందలించు

గిన్నాలాగారి ధైర్యము

డిల్లీ, 16:- యువరాజు వీరొల్లలు సుందేశ మంపలె నని సర్ జామ్యేటు జీతీ భాయి గారు పంపించుచు నభ్యులందరు యువరాజుగారును సూర్య సంతసించుచున్నా రని సందేశ మభ్యులకు దంపలెనని కోరెను. దాక్షు గారు, శివస్వామయ్య య, చాదర్, మహబూబ్ ను గార్లు బలపరిచి.

రంగారాజుగారు కొంచెము భేదముగ మాట్లాడిరి. మన సంతసము తెలియజేయుచు సందేశమంపునప్పుడు కొంతమంది ప్రజల ప్రవర్తనలను గలిగిన వివాదకరమగు ఫలితములకల్గి గలిగిన చింతనుగూడ తెలియజేయవలెను. యువరాజు వీరొల్లలు సమయమున నీ సందర్భమున జైలుకుపోయినవారి కుటుంబముల వారికి కొంత కలుగజేయవలెను. కాదగినంత చక్కగ పర్యటనము జరుగనందుకు విచారము దెలుపవలెనని సర్ జేప్రసాదు గారు రనిరి.

అభ్యుత్తుడు:- యువరాజునకు వీరొల్లలు సుందేశము నేను పంపలెనని యెల్లరు నేకగ్రీవముగ గోరుచున్నారని తెలచుచున్నాను. (హాస్యము).

గౌరవాలి సాధారణ పరిపాలనక్రింద 7677000 రూపాయల డిమాండు వై చర్చ ప్రారంభమయెను. వై (సాయి గారి రెండవ ప్రాస్యలి పి తే ఖరీదకు 100 రూపాయల జీతము తగ్గింపవలెనని డిమాండ్ చేసి పార్టీ నాయకు డయిన గిన్నాలాగారు రుపపాదించుచు నిట్లనిరి. ప్రభుత్వ వివిధ శాఖలను పరీక్షించి యిట్టి ఖర్చులను తగ్గించుటయే నా యోజనా. ఇందులకు యిండియా ప్రభుత్వమువారు పార్లమెంటు పరిపాలనకు తెలియజేయుచు పరిపాలించుచున్నదిను వెలియించును. సంస్కరణములు విజయవంతమైనవో కారణము వ్రీటింగు ప్రభుత్వముగాని యిండియా ప్రభుత్వముగాని కాబాలదని లాయరు జార్జి పలికి యుండెను. కావున సంస్కరణములు పరాజయమందినవో (పరాజయమందుననుసారము లప్పుడే కనబడుచున్నది) ఇందుకు కారణము భారతీయ సభలుకావు. పార్లమెంటు, యిండియా ప్రభుత్వమువారు చేపిన యన్తము కారణములని తెలియజేయుటవలయును. కాననముల చేయు నధికార మీసభలేయి. నుండగా నీది తృప్తికరమిది గవర్నరు జనరల్ మలబారు ఆర్డినన్సు ప్రకటించిన యుదాహరణము తీసికొనెను.

అభ్యుత్తుడు:- మీరు ప్రాస్యలిపిలేఖనని జీతముగూర్చి ప్రారంభించితిరి ఖాళీకము జేయుచున్నాను.

గిన్నాల:- అవును. గవర్నరు యెంటు ఆఫ్ ఇండియా ఆర్డరు ఇచ్చినయధికారముకంటె పెక్కుడు గవర్నరు జనరలు పంపించుచుంటే రెండవ ప్రాస్యలిపిలేఖనకు కావలసినచ్చును. (నవ్వు)

అభ్యుత్తుడు:- మీరు చువత్కార మింకను కొంతదూరము పోయినగాని యిట్లు మాట్లాడ వీలులేదు.

విస్సెంటు:- ప్రాస్యలిపిలేఖననిజీతము తగ్గించు మన పాదనలో నిట్టివివేకపు విమర్శనము జరుగు నని నేను తలంపలేదు. ఈవిమర్శన మింతకంటె బహిరంగముగ జరిగిన రాగుండే డిడి. రాజ్యపరిధి ప్రాంతాలమునుండి రాత్రిప్రాద్దుపోవునకు కష్టపడుచున్నాడు గాన రెండవ ప్రాస్యలిపిలేఖనకు కావలసి వచ్చెను.

గిన్నాలాగారు రాయపపాదన సుపసంహరించుకొని కార్య నిర్వాహక సంఘసభ్యుల ప్రయాణభర్తులనుండి 100 రూపాయలు తగ్గింపవలెనని యుపపాదించుచు నిట్లనెను. కార్యనిర్వాహకసభ్యులు దేశవ్యవహారములు పరిపాలించు తీరి చూడగ వారికి ప్రయాణభర్తు అవసరమేలేదు (నవ్వు).

అభ్యుత్తుడు:- ఇట్టి విమర్శనము సరికాదు. ప్రభుత్వ సభ్యుల జీతములపై వోటుచేయుటకు వీలులేదు గాన నిట్టి యుపపాదనలలో వారిచర్యల ఖండింపరాదు. ఇట్లమున్న వో ప్రత్యేక తీర్మానములో చేయవచ్చును. ఇంతేకాక ప్రయాణ భర్తు ముందెప్పుడో రాబోవుభర్తులు.

గౌరవగారు:- పార్లమెంటులో హాగ్రుల రాబోవు జీతముపై వారిచర్యలు విమర్శించుటకు వీలున్నది. ఇక్కడ జీతములపై విమర్శించుటకు వీలులేదు గాన ప్రయాణభర్తు

లపై ప్రభుత్వచర్యల విమర్శించుము. ఇంతియకాక ప్రత్యేక శాఖల ఖండించుటకు గాను నాయకు ఖర్చు తగ్గింపవలెనని యుప పాదించవచ్చునని అభ్యుత్తుడిదివరకు చెప్పియుండెను.

శేషగిరి అయ్యగారు:- సభ్యులు సౌఖ్యముగ ప్రయాణములు చేయుమిండినయెడల యెక్కువ బాగుగ పరిపాలించుటకు వీలిచ్చును. (నవ్వు)

గిన్నాల:- హాగ్రుల సభ్యులలో ప్రయాణము చేసియున్నయెడల యీసభ సమావేశమయి యుండగా వై (సాయి ఆర్డినన్సు ప్రకటించు నవసర ముండకపోయెడి దని చెప్పుచున్నాను.

అభ్యుత్తుడు:- మీరు చెప్పినది సరికాదని చివరసారి చెప్పుచున్నాను.

గిన్నాల:- ప్రభుత్వ పరిపాలన గూర్చిన ముఖ్య చర్య జరుపుటకు వీలులేనివో సంస్కరణములు పరాజయ మందె ననుటకు వేల రుజువేమి కావలెను? ప్రభుత్వమువారికి సహాయము చేయవలెనని మమ్ము నిటకు పిలిచిరి. వారిని విమర్శింప నెంచినప్పుడు వారే తయారుచేసిన రూల్స్ చాటున తలదాచుకొందురు.

సాయిగారు:- అభ్యుత్తుని యాజ్ఞల చాటున యిండియా ప్రభుత్వమువారు తలదాచుకొనుచున్నారని అనవచ్చునండీ.

గిన్నాల:- దయచేసి యపార్థములు కల్పింపవద్దు అభ్యుత్తుని యాజ్ఞలకు కట్టుబడియుండెను. మేము సామాన్య వ్యవహారములను చర్చించుటకు వీలులేదని అభ్యుత్తు డాజ్ఞయిచ్చుటకు వీలుగునట్లుగ ప్రభుత్వవిధానము జరిగించుచున్నాను. మమ్ము నిద్రేత మర్యాదచేయువో సంస్కరణములు పరాజయమందెనట్లే. అక్కడక్కడ కొన్ని లెక్కలుమాత్రము పరిక్షించిన ప్రయోజనములేదు. ఈసూత్రములను చర్చించుటకే మే మున్నవయినవో గొప్పసమస్యలపై తీర్మానములు చర్చ చేయుట నిరపరాధము. అది ఘోరములమాత్రము చేయును. వానిని లక్ష్యము జేయరు. వైసికాధికారుల యాజ్ఞలకు కార్యనిర్వాహకసభ్యులు లొంగిపోయినారు. ఈదేశీయులు న్యాయముగ నధిక్షేపించు నూత్రముల వైసికలవద్దనుండి కార్య నిర్వాహకసభ గ్రహించినది. వైసికాధికారులనుండి నుడివారముగ మీరు తీసికొనిన సూత్రముల మంచి చెడల గూర్చి ప్రజలేమి తలంచుచున్నది యీసభయందు మేము తెలియజేయవద్దా?

అభ్యుత్తుడు:- మీరొకటంకము కలిగించుట నాకిష్టము లేదుగాని మీరు అభ్యుత్తుని యాజ్ఞల నిర్లక్ష్యముచేయుచున్నార. మీరు చర్చించుచున్న విషయముల కవకాశమిదివరకు వచ్చినది, రాజులు, రానున్నది.

గిన్నాల:- సామాన్య వ్యవహారసమస్యలను చర్చచేయ నీయని కక్షమున యీ సభా కార్యక్రమమున కాటంకములు కలుగుమార్గములు మే ములంపింపవలసినవచ్చును.

సత్రాగారు:- కార్యదర్శుల జీతములపై వోటుచేయుట కనర్హములు. ఒక్క సభ్యుడు కోరినంతమాత్రమున అన్యములు జేయబడజాలవు.

రంగారాజుగారు:- సామాన్యపరిపాలనపై చర్చచేయుటకు ప్రభుత్వమువారు తొప్పుకొనలేదు గాన కార్యనిర్వాహక సభ్యుల ప్రయాణభర్తులు తగ్గించుటకు వోటునిచ్చును.

అంతట గిన్నాలాగారి యుపపాదన వోటుకు పెట్టెగ 48 నుముఖము, 48 విముఖముగనిచ్చిరి. హాజరీయొద్దను గాన పాద పాటున నుముఖములో వోటునిచ్చితి ననుచున్నారని సత్రాగారునిరి. పాదపాటున వోటిచ్చితిని ఆ సభ్యుడు కార్యదర్శికి చెప్పినందున నేనొప్పుకొనుచున్నానని అభ్యుత్తుడనెను. కావున 49, 47 వోట్లయ్యెను. తీర్మానము పిరిపోయెను. ప్రభుత్వ సభ్యులు కరతాళభర్తులు చేసిరి. ప్రభుత్వమువారు, శేషనల్లు కలిసి డిమాండ్లును జయించుట యిదియే మొదలు.

అభ్యుత్తుని యాజ్ఞల నిర్లక్ష్యము చేయు సభ్యులను సభ నుండి వెడలనంపుటకై యేర్పడిన యుద్వోగిని తీసివేయవలెనని కామారుగా రుపపాదించిరి. వీనికి తెలుగు 300 రూపాయలు ఖర్చుగుచున్నది. ఇక్కార్యము చోటువారతలైన చేయవచ్చును. వానికి ప్రస్తుతభర్తులో వైదవంతుమాత్ర మగును ఇట్లువచ్చిన లాభముపెట్టి సభ్యుల యుపయోగార్థము పుస్తక భాండాగారము నిర్మింపవచ్చును.

అమరద్వంద్యప్రదినము నచ్చి యెవలైన యొక్కసభ్యుని వెడలనంపవలసినవచ్చు పక్షమున చోటుదారుచే వెడలగొట్టుదుట మర్యాదగనుండునాయని స్పెన్సుగా రనిరి (నవ్వు).

ఈ యుద్వోగి కావలెనని యభ్యుత్తుడు ప్రత్యేకముగోరెను. వానికి ఆంక్షేయ యుద్వోగములు వచ్చియుండవలెనని ఆయన కోరెను. ఈ యుద్వోగి అభ్యుత్తునికి ముందు నడచుచు నభిలా ప్రవేశంపజేయును. ఈ సభనుండి సమాచారములు స్టేటు కాన్సిలుకు తీసికొనిపోవుట కుపయోగించును. ప్రస్తుతమున నున్న యుద్వోగి ప్రసిద్ధ వైసిక నేన చేసిన భారతీయుడు. అతడుంట యీ సభాగౌరవముకు దగియుండును అని సత్రాగారు రనిరి.

అభ్యుత్తుడు:- ఈవిషయము నేనుద్వోగమునకు నచ్చి నది మొదలాలించియుచునే యుంటిని. వచ్చేవేసవిలో నీవిషయము బాగుగ నాలించెదను. కామారుగా రుపపాదన నుపసంహరించుకొనిరి.

ధిల్లీ గానవశభలోని యనధికార సభ్యుల ప్రయాణ భర్తుల నిమిత్త మేర్పాటు చేయబడిన మొత్తములో సగము తగ్గింపవలెనని చాదర్ గారు రుపపాదించిరి. మిత్రాక్షు మని గోల చేయుచున్న సభ్యులు తమ స్వంతవిషయములో గూడ నీ సూత్రము పాటించవలెను. ప్రస్తుతమున్న ఖర్చు వివరముగ నున్నది.

ఈశ్వర చరణ్, సుబ్రహ్మణ్యం గార్లు బలపరిచిరి. గోరు, రంగారాజుగార్లు బలముగ నధిక్షేపించిరి.

స్వంతభర్తు తగ్గించుటకు డిమాండ్లుల కిష్టములేకున్నదని సత్రాగారు ర:రి. ప్రభుత్వసభ్యు లిందుపై వోటు చేయరని విస్సెంటుగారునిరి. ఉపపాదన పిరిపోయెను. (వోటు 36-81)

ఈ యుపపాదనలో పార్టీ వోటులు లేవు.

విదేశ రాజకీయ శాఖలోని యధికారుల జీతములపై ఏర్పడిన మొత్తములో 3 లక్షలు తగ్గింపవలెనని నందలాలాగారు రుపపాదించిరి.

దీనిలో వోటు-కర్నమైన మొత్తము 2 లక్షలుగూడ లేదని స్పెన్సుగారునిరి.

అంతట గౌరవగారు 1 లక్ష తగ్గింపవనిరి. ఈ శాఖలో ఇద్దరు కార్యదర్శులు ఇద్దరు పరకార్యదర్శులకు అవసరములేదు. సంవత్సరములు నడచిన కొలదియు నీ శాఖ బలమగుచున్నది. ఈ శాఖలలో భారతీయులను చేర్చుకొనే చేర్పుకొనదు.

ఈ రెండు శాఖలను మిత్రాక్షయముగోరెను కలిపియుంచినను రెండు వేరువేరు శాఖలుని (వై (విదేశ కార్యదర్శి) ఆనెను. ముఖ్యపట్టణము ఢిల్లీకి మారిన వెనుక పనిబలమగుచున్నది. జాతీ సమితివలన విదేశ శాఖలో గూడ పని బలమై పోయినది. జాతీ సమితిలో భారతదేశము సభ్యత్వము గోరు పక్షమున అరసరమైన ఖర్చుగూడ భరింపవలెను.

సామరల్ గారు:- అయితే జాతీ సమితిలో సభ్యత్వమువదలిన భారతీయుల హక్కు లేమియనవి?

జేగారు:- నే నాహక్కులు నిలువజెట్టుటకే పోరాడుదును

ఈశ్వరచరణ:- విదేశరాజకీయ శాఖలలోనికి భారతీయులు దీసికొని విషయమై యెవోవిధానము తయారుచేయుచున్నామని సత్రాగారు నిరుడనిరి. అవిధానమేమయినవో తెలియదు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటనమేమియు జేయలేదు నలుగురు భారతీయులు మాత్రము దీసికొనబడిరి. ఇది చాల అసంతృప్తికరము. ప్రతి సంవత్సర మెంతమందిని దీసికొందురో తెలియ గోరెను. ఇప్పుడున్న రీతిని జాడగా ఆ శాఖలో భారతీయుల కాళ కనబడుటలేదు.

ఉపపాదన పిరిపోయెను.

విశ్వాశాఖలో తాత్కాలిక నాకలగార శేషడిం దానిలో 500 రూపాయలు తగ్గింపవలెనని చాదర్ గారు రుపపాదినది. కొద్దిలో వెడలి పోను పార్కుగారి స్థానమున భారతీయుని నియోజింపవలెను.

సాధిగారు:- ఎంత ఖర్చు తగ్గింప బ్రయత్నించినను ఈ శాఖలో ఖర్చు హెచ్చుచునేయున్నది. పార్కుగారు చాలా బాగా పనిచేయుండిరి.

ఈ ఖర్చు తగ్గింపగూడదని సర్వాధికారి రభిప్రాయపడిరి. అంతట నుపపాదన ముగిసంపాదించుకొనబడెను.

రివిన్యోగవసాయశాఖలో ఖర్చు తగ్గించు విషయములో శర్మగారిట్లు చెప్పిరి:- ఆవరము సత్తాచేయు యాశాఖలో పని హెచ్చుచున్నది. ఈ శాఖలో జరుగజోగోధనపై భవిష్య దుచ్చింతి యాధారపడియున్నది. వలసవిషయములో ముహూగు చేత యికా ఖర్చు వృద్ధియైనది. వలసవిషయములో ముహూగు 10 లక్షల జనులతోను మిమిడియున్నది. ఉపపాదన యుపసంహరించుకొనబడెను.

నిర్బంధవిధాన విషయము

మహాత్ముని నిర్బంధము

దౌర్జన్యరాహిత్యము

మహాత్ముడు హాకింజీ (వాసిరేఖ)

“కేవలము (మనోవాక్యాదు క్రియలయందు) పూర్తిగా దౌర్జన్యరాహిత్యము నవలంబించిన నిర్దోషులు మాత్రమే చెర సాలకు పోషకులని మనము నిర్ణయించితిమి. మన మిగులలో కొందరు దౌర్జన్యరాహిత్యమును వాతో సమానము గానంత నిక్కచ్చగా నవలంబింప నక్కరలేదు. కాని మన సంతకము, వైన వివరింపబడినట్టిదే యను నా నిరూపణమును మీ రనుమతించు రని యితరు లెవ్వరునుగూడ వాతోపాటు చెరసాలకు రా బనియే లేదని” మహాత్ముడు సహ్యాతీ చెరసాలనుండి హాకింజీ అజ్ఞులుభానుగారికి వ్రాసెను.

“మహాత్ముని ఆరెస్టు

వి. కే. పటేలుగారి అభిప్రాయము

“చారిత్రమువారు మహాత్ముని ఆరెస్టుచేయుట మిక్కిలి గొప్ప పాపము. బ్రిటిషుప్రభుత్వమునకు మహాత్ముని మింగి నిజమగు మిత్రులుండరు. బ్రిటిషుసంబంధము పోగుడదనియును కాగతికిభంగ మేమియును కలుగ గూడదనియును మహాత్ముడు నిష్కర్షగా తెలిపెనని” పటేలుగారు నుడివరి.

మహాత్మునికేసు విచారణ

అహమదాబాదులో సాహెబ్ యీ నెల 18 వ తేదీ (శని) శనివారమునాడు అహమదాబాదు సెషన్స్ జడ్జి బ్రూము స్టీలుగారు మహాత్మునిపైను బాంకుగారిపైను లే బడిన కేసును విచారణ చేసెదరు. బాంబాయి అడ్వకేటు జన రలు సర్ భామను స్ట్రాంగుమనుగారు ప్రభుత్వమున వాదించెదరు.

సబర్బన్స్ చెరసాలలోని ఏర్పాట్లు

సబర్బన్స్ చెర సాల లో పడకొట్టె పున చిట్టచివర నున్న భాగమున మహాత్ముని బాంకుగారి యుంచెరి. ఆభాగ ములో లోపలిప్రాకారమున కెదురుగా ఆసుదులును ఆరుగుల పొడుగునను వసారా యను విశాలమగు వాకలియును కలవు దానిని నింతరిమును బాగుగానూడ్చి శుభ్రముగా నుంచుచున్నా రు. ఆగుదులలో నొకదాలో మహాత్ముడును దాని ప్రక్కలో లోనే బాంకుగారు నుంచబడి. ప్రతిదినమును మహాత్ముని చూడవచ్చినవారిని మధ్యాహ్నము ౩-4 గంటలవఱకు నొ నికి పోకచ్చెదరు. చాలమంది స్త్రీలు పురుషులు బిడ్డలును వచ్చి మహాత్ముని దర్శించి వెళ్లుచుందురు. మహాత్ముడొక చిన్నగోరి తొమలము కట్టుకొని ధర్మ తివాసిమీద ఖడ్గము దిండ్లకాను కొని మందహాసముతో చూడవచ్చినవారి నాదించుచుండును నాయకులతో స భాషించుటలో తరుచు విక్రగ నవ్వయం డును. 17 వ తేదీన పడి మదనమోహన మాలవ్యా వి. కే. పటే లు, మహానావాజరతు మోహని, పండిత జాహరలాలు నె ప్రహరాగార్లు చెరసాలకు పోయి మహాత్ముని సందర్శించిరి. ఇటీ వలనే చెరసాలనుండి వలబడిన జనమాలాలు నెప్రహరాగారు చాలనేపు మహాత్మునియొద్ద నుండిరి. మహాత్ము డిత్తులలో మాటలాడుచున్నపుడు కారాగృహాధ్యక్షులలో నొక పార్సీ యుద్యోగి ఆచలనుండును. వార్డులు దూరముగా తొలగియుం దురు. అహమదాబాదు మిల్లుల యజమానులు చెరసాలలో మహాత్ముని దర్శించినపుడు జరిగిన సంభాషణము ప్రకటింపబడి నందున ప్రకటనార్థ మిదిమీద రాక్షీయులను గూర్చిన ప్రశం యము ననువతించ గూడదని వైయుద్యోగులు కట్టి కట్టుకట్టుము చేసెరి. 18 వ తేదీని జరుగు విచారణలో మహాత్ము డేమియును వాదించదనియు వ్రాతమాలమును మాత్ర మిచ్చు ననియు తెలియుచున్నది

భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ

17 వ తేదీని హాకింజీ అజ్ఞులుభానుగారి ఆధ్వర్యతక్రింద అహమదాబాదులో కార్యసంఘసభ ప్రారంభమై యింకను జరుగుచున్నది. పరిష్కారమేదీయు నింతవరకు కుదురలేదు. హాకింజీ అజ్ఞులుభాను డాక్టరు అన్నాగిగార్లు ఢిల్లీకి వెళ్లిపోయిరి. మియాను మహమదుహానీ నేటు జమునాబాబు, పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగార్లుగూడ సభాచర్యలో పాల్గొను చున్నారు. 17 వ తేదీ గాత్ర మాలవ్యాగారుగూడ వెడలిపోయె దు. (అహమదాబాదు 17.3.22)

మహారాష్ట్ర రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘసభ

మహాత్ముని ఆరెస్టుచేయుటవలన కలిగిన పరిస్థితులను చర్చించుటకు 19 వ తేదీని రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘ సమా వేశము జరుగును.

భిల్లుల కలవరము

మేవారులో కోటాలో కలవరము కొంతవఱకు తగ్గినది. పాటులో జరిగిన సంరంభమువలన భేర్యారామండల ప్రాంతమున గూడ కలవరము తగ్గినది.

ఒక పత్రికకు ఆంక్ష

“ఇంటర్వ్యూవల వెనుకరన్నాండెను” అనపత్రికను హిందూదేశమున కేవలము తెప్పించగూడ దని యి.డి.యా దొన రి:మువా రాజాపించిరి.

లాలాజీవరదమందిరవరంతి.

శ్రీమతి రాధాదేవిగారి సందేశము

మన్నార్డుడిలో నేర్పరుపబడిన లాలలజపతిగారు పతక మందిర ద్వితీయవార్షికోత్సవము యీనెల 12 వ తేదీని మహా వైభవముతో జరుపబడెను ద్రవిడ రాష్ట్రీకాంగ్రెసు సంఘకా ర్యదర్శి ఇ.వి. రామస్వామి నాయకరుగా రావార్షికోత్సవమునకు మన్నార్డుడికి వెళ్లిరి. అహమదాబాదునుండి ప్రాణతుల్య డగు మహాత్ముని ఆరెస్టుచేయుటనుగూర్చియు దానివలన దేశీ యలపై బడిన అధికభాగ్యులను గూర్చియు నాయకరుగారు ంభోహాసాన్నియు నిచ్చిరి.

శ్రీమతి రాధాదేవి లాలాజీగారి సందేశము

లాలా లజపతిగారుగారి ధర్మశక్తియును శ్రీమతి రా ధాదేవిగారు లాహోరునుండి పంపిన సందేశమును ఆ.భలో చదివి భాషాంతరికరించి విడిపించిరి.

వందేమాతరం- భారతదేశీ చరణారవింద సమర్పనాత త్పులగు బ్రిటుసాదరులారా! మీరు లాలాజీ ఆక్ష్వి:ముల నర్పించితిరి. దివ్య తేజమున తానుదర్శించుటకును తత్వేద్యామును మీకు కలిగించుటకును లాలాజీ ఏకాంతజననమున ఉపశ్చస్తి నొసరించుచున్నారు. తండ్రి త. డిడ్డలలో మాటలాడుచుండయును లాలాజీ మీతో మాటలాడవలెనని మీరు కోరితిరి. తన్నుప్రే మించు ప్రేమాస్పనులగు పుత్రతుల్యులే మీరు. అట్టి మీరుధ్య కూర్చుండుచుయు మీ ధీరవృద్ధులుములందు భైర్యోగ్యాహముల నినుచుండింతేమునట్టి ఆశాభరతమగుసందేశమును మీకొసంగు టయు లాలాజీకి మిక్కిలి సంతోషప్రదములుగా నుండును. కాని మీకును లాలాజీకి నట్టిసంతోషము కలుగకుండ వైరాధిక్య శక్తులంతరాయమును కలిగించెను. ఓనాపుత్రులారా! (నేటిట్లు మిమ్ము సంబోధించుట ఆతిసాహసము!) మీరందల కభైర్య మును కెందవలదు. సర్వ జ గ జ్ఞ నకు డగు సర్వేశ్వరనివల నల భ్యములు కాదగిన సర్వ సిద్ధు లను బడయుటకు లాలాజీ యిపుడు సర్వేశ్వరు నారాధి:చు చున్నాడు. ఉపోత్యాములవలన నేగాని ఆసిద్ధులు లభి పప్త. ఆసిద్ధులు తనకు లభింపకనే వానిని లాలాజీ మోక్షందోకు నొ సంగను. వానిని ఒడనెనబో మీరు కొంతసద్భావసందేశములు కాగలరు. మన ప్రాచీనులవలన మనకు లభించిన యీశ్వరమా ద్విదేశమున దుఃఖము, కష్ట, తీక్రపంతాపము మున్నగు దుశ్చి న్తులకాడ కొంచెమైన తేమిండ్లపోవును. గాన సద్బుచ్చేయుడు. జ్యోతిని సాన్నిధ్యమును వీడినమ్ముటకు లాలాజీని ప్రోత్సా హపరుచుడు. లాలాజీకి పూర్తిగా జగదీశ్వరుని పరిచయము కలుగనిండు. అపుడు లాలాజీ జగదీశ్వరునిసంకల్పమును మీకు బాగుగా తెలుపగలుగును.

అట్టి మహానీయుని ధర్మశక్తియును భాగ్యము నాకు తట స్థించినందులకు నేనుపొంగుచున్నాను. ఆ పూజ్యులలో పాటు నేనుగూడ మీ ప్రేమను పంపుకొనగలుగుట మహద్భవము. జననీ! అని మీరు నన్ను సంబోధించుట నాకు వహదోరవము. జనకుడు చెంత లేనికరిమున పితృపితౄగమువలన బిడ్డలకు కలి గిన సంతాపాందోళనాదులను తొలగించుట తల్లికి ముఖ్య కర్తవ్యమైయున్నది. భర్తృపితౄగమున కలిగిన సంతా పమునంతను మరచితినిగా. మీభాగ్యులను మీదేశమునకును మీ జనకునకును మీరు నేర వేర్పరలనిండుటలకల్ప తక్కిన ఆందో శనములన్నిటిని మరచి మీరు హసించుచు నాడుచు చదువుచు లాభకరములగు వ్యాపారముల నొనరించుచున్నపుడు నేను కూడ మీతోకలిసి స తోషించుచున్నాను ఎట్టి యిక్కట్లు లు వచ్చినను మీరెదిని తిప్పకుడు. కష్టమంతసంభవులవలె నే మీరును మీ నిశ్చితాభిప్రాయములనే అనుసరింపుడు.

ప్రభుత్వము చేయవలసిన విధానమును ఎవరికివాకేరానిరణ చేసికొనదగును. అట్లు చేసికొనినవిమ్ముట మాత్ర మందులకు తప్పగూడదు. “ఎట్టి యిక్కట్లులు కలిగినను మీ నిశ్చితమునకు తప్పకుడు. నిష్పంధములు ఆరెస్టులు, కారాగృహములు, ప్రవాస ములు, ఉరికండ్లుములు, కఠి తక్షులు, నేనల దాడులు, సంఘసం హారములు, మున్నగునవియును మన పురోకృద్ధిని నిరోధింప గూడదు. మన నిశ్చయమును చలించింపగూడదు. మీదేశమా! మీ త్యాగమును కోరుచున్నది. త్యాగమువలననే స్వరాజ్యము సిద్ధించును. గాన కల్పి:జ్ఞులు తలదాల్చుకు. విజృంభించుచున్న ప్రజాశక్తితో కలయుడు. దైవము మీకుతోడను “ననునదియే నా కడపటి సందేశము” అని రాధాదేవిగారు వ్రా సెరి

ఆ తట డిమోక్రాటికు పార్టీ నాయకులలో నొకడగు గిస్వాలాగారు వైసికాధికారుల జీతములలో 190 రూపాయలు లగ్నింపవలెనని యుపపాదించుచు ఇది మందలింపు అని ఆయన చెప్పెను. ఈకాఖ భారతీయ టాక్సు పేయరును కాపాడుచుం డుటకు బదులుగ కమాండరిన్స్పెక్టు చెప్పినట్లుగానున్నది బడ్జె టుచర్చ గాడ్డెలుగారు రాలిన్నను ప్రభువు అభిప్రాయము లనే తిరిగి చెప్పటతో నిది నిశ్చయమయినది. ఈదేశాభివృద్ధికి వైసికాకాఖ యెప్పుడును ఆటంకము కలుగ జేయుచునే యున్న యి.ఈకాఖ యుండ నేగూడదు. దేశములో కొంతము కాపాడు టకు వైస్యములు కావలెననుట నమ్మగలము. కాంతికాపాడుట పోలీసువారి పని. వైసిక క్యమును ప్రతి సంవత్సరము వివ రితముగ వె రి గి పో వు చు న్నది. వై సి క కా ఖ కు కావలసిన సామ్యును మన యనమ్మతిని గట్టిగ చూపకుండ నోటు చేయగూడదు.

సర్ గాడ్డెఫెలుగారు:—మందుసామాను ఖర్చులు తేల్చిచెప్పటకు నిరుచు ఈకర్మము కష్టముచేసి నేను చెప్పినం దుకు ఫలితము యీ మందలి. పు. ఏ కాఖవారు నిట్లు చేయుట లేదు.

ఒకరు:—మీరు సంగతులన్నియు మాకు చెప్పరు.

ఫెలుగారు:—ఏదీమయమును తెలియజేయులేదో దయ చేసి చెప్పదురా? అట్లయి:పో కాఖలోని కష్టనుఖములు తెలి యకుండనే మందలింపుట న్యాయమా? వీలయినంత ఖర్చు క్రిం చినాము. కాంతి కాపాడుటకు కొంత వైస్యచంపబడినది గాని యీపని వదిలిపోయిన వైసికాధికారులు చాల సంతసింతురు. కి

సామరతుగారు:—ఈ మందలింపు గాడ్డెఫెలుగారి వై గాదు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారివైనను. ఫెలుగారికిని వారి సహచరులకును మేమందరము మర్యాద చూపింతుము. ఈసభ వారు వైసికఖర్చుపై నోటుచేయుటకు వీలులేదని ప్రభుత్వము వారు నిర్ణయించినందున అసమ్మతి దెలుపుట కీయుపపాదన వచ్చినది. కాంతిని కాపాడు వైస్యము తగ్గించితిగినపోలీసుదళము నేర్పాటు చేయవలెను.

సర్ మాంటిగ్యా వెబ్బుగారు:—వైసికఖర్చు తగ్గింపని యెడల ప్రభుత్వమువారి యి:రకాఖలన్నియు ఒండ్రింపోవు వట్లు చేయవలెను. వైసికకాఖలో నాకరులను తగ్గి చిటవలను సజై ప్రయాణములలో మంచి యేర్పాటు చేయుటచేతను ఖర్చు తగ్గించుటకు చాలా వీలున్నది. ఖర్చు తగ్గింతుమని ప్రభు వ్యము వారు వాగ్దామియ్యగిపో నావోటు మందలింపుకు నుముఖ ముగ నిల్తును.

అబ్దుల్ హిముగా రిప్పటివైసికఖర్చు బాగుగనే యున్న దనెను. జమ్నాదాసు ద్వారకాదాసుగారు కమాండరిన్స్పెక్టుగారు సభల నిద్రవరిచ్చిన యుపన్యాసమున కసమ్మతి కెనబ చి ఇండి యా ప్రభుత్వమువారి వైసిక క్య:హంమును నడించుట కీయుప పాదనయని చెప్పెను.

విస్సెంటుగారు:—ఈ సంవత్సరము వైసికఖర్చు తగ్గించుట కొంత మాత్రము వీలులేదని ప్రభు వ్యమువారు తీర్మాని చిరి. అట్లని కాపాడుటయు పో రాట ము ల న డ చి చేయు టయు పోలీసు విధియై యున్నను కాంతి కాపాడుట మాత్రము వైసిక విధియై యున్నది. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు గాని రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములుగాని పోలీసుదళము వృద్ధిచేయుటను నిర్లక్ష్యము చేయుటలేదు. మద్రాసు, పంజాబు, సంయుక్త పరగణాలు యిప్పటికే ప్రారంభించి యున్నారు. ప్రభుత్వము వారికి క్యలికేకముగ అతివాదులు చేయు నాందోళనమును సభ్య లాపవలెను.

రంగాచారి:—అందుకు మాకు మీరు సహాయము చేయ వలెను.

ఉపపాదన వోటుకు డెట్టుగా 60 నుముఖమును 28 విముఖముగను వచ్చి విజయించెను. అసభికారులు భా:తీయు లు యూరపియనులు గూడ నుముఖముగ వోటునిచ్చిరి.

సామాన్య పరిసాలక్రింద 443800 రూపాయలు తగ్గింప వలెనని రంగాచారిగారు పుపాదించిరి. విస్సెంటు తర్కగార్లు నను క్షణముల ఖర్చు తగ్గి:తుమని యెప్పుకొనిరి. హెయిలీగారియుప పాదన నంగీకరించిరి.

అడిటు క్రింద 7219000 రూపాయలు తగ్గింపవలెనని రంగాచారిగారు పుపాదించుచు యీయుద్దేశము తన పార్టీ వారిదే గాని తనది గా దనిరి. ఈకాఖ ఖర్చు తగ్గి చినయెడల డెఖలు తయారుచేయుట చాలకష్టమగునని హెయిలీగారినిరి. ఉపపాదనము నుపసంహరించుకొనుటకు తన పార్టీ వా రధికార మిచ్చిరిని రంగాచారిగారు చెప్పిరి.

సభ 17 వ తేదీని తిరిగి సమావేశమగును.

మదరాసు శాసనసభ

ప్రశ్నోత్తరములు

మార్చి 17 వ తేది శుక్రవారము

సంస్కరణలకు సంబంధించిన ప్రశ్నోత్తరము

1874. రామన్న రాజుగారి కిట్లు ప్రశ్నించెను:—
గత ఫిబ్రవరి సమావేశమున, సంస్కరణలపైన నసంత్సృతై వెదలిపోవు వి. సి. ఎస్. ఉపాధ్యక్షులకు గురించి అడుగబడిన నెం 1262 ప్రశ్నకు ఎందువలన, ఎవరిచేత ప్రభుత్వము వారు ప్రభుత్వ ప్రతిపాదనను నివారించబడినది.

ఉ:—గౌరవనీయ సభ్యుడు 18 వ తేది వార్తాపత్రము లందు ప్రకటించబడిన భారత కార్యాలయము వారి ప్రకటనను జూడ నగును.

ఎన్నికల విషయము

1874.—వైస్రాయల్ కిట్లు ప్రశ్నించెను:— మదరాసు శాసన సభకు, పేట కౌన్సిలునకు లెజిస్లేటివ్ అసెంబ్లీకిని సభ్యత్వమునకు పోటీచేసిన అభ్యర్థి లెందరును తమ కయిన ఖర్చుల బాధితుల ప్రభుత్వమువారియెదుట దాఖలు చేసిరా? ఎవరైనను అట్లు చేయకపోయినయెడల అందుకే యేమి చర్య తీసుకొనబడెను.

ఉ:—ఒకరు తప్ప అందరును దాఖలుచేసిరి. కాని ఆంధ్రాకు దాఖలుచేసిరి నియమితమైన ప్రమాణము లేదు. దాఖలుచేయనివారు క్రియమైన విధానమున దాఖలు చేయని వారు నిబంధనలయందు వెలుపబడిన అనర్హతను బొందిరి.

శాసనసభ డిప్యూటీ ప్రెసిడెంటు

1875.—వైస్రాయల్ కిట్లు ప్రశ్నించెను:— శాసనసభ డిప్యూటీ ప్రెసిడెంట్ గారు వి. సి. ఎస్. కేవల పిల్లగారు ఆరు నెలలకు వెలుపడినకాలమునకు క్రియమైనగానా రాయబారియనయ్యెను. ఏ 10వ తేదీ కాలము సభకు హాజరు గాక పోయిరి. గాన ఇంకను అధికారియగు పండితుని నియమయ్యుక్తమేనా వారి కాలమునకు తీరమును పుచ్చుకొనెదరా? నియమయ్యుక్తము గానియెడల వాస్తవము నింకను ఎందులకు పూర్తి చేయలేదు?

ఉ:—గవర్నరుగారు వారు సభనుండి వెలుపట కంగీ కరిగెను. వారి కాలమునకు తీరము పుచ్చుకొనెదరు. సభ్యు డేనిబంధనల గురించి వచించుచుండెనో తెలియదు.

డిప్యూటీ ప్రెసిడెంటు

ప్రభుత్వ ప్రకటనము

ఇండియా ప్రభుత్వమువారి క్రింది ప్రకటనము గావించు చున్నారు:—

ఏప్రిల్ నెల 1 వ తేది నుండి డిప్యూటీ ఎగుమతికి సంబంధించిన నిబంధనలు లన్నియు తీసివేయబడును. మూడు నూతన రమలక్రిందట యీ నిబంధనలు అమలునందుంచబడెను. అంతకుముందు భారతదేశమునందున్న దేశములకు మేలరకము బియ్యము ఎగుమతి చేయబడు చుండెడిది. బర్మానుండి మట్టరకము బియ్యము తిరుగుతే చేయబడుచుండెను. ఎగుమతి నిర్బంధము తొలగినను అమలునందుంచుటచే బియ్యపుమరదత్తము ఎగుమతి వ్యాపారము క్షిణించుచున్నది ప్రభుత్వమువారికి కొందరు అర్హులు పంపిశారు. ఈసంవత్సరము ఇండియా బర్మాదేశములయందు మంచిపంటలు పండినవి. తెలుగుదేశ కొంచెము తగ్గినది. ఈ పరిస్థితుల ననుసరించి ఏప్రిల్ నెల 1 వ తేది నుండి బియ్యపు ఎగుమతికి సంబంధించిన నిబంధనలు లన్నిటిని రద్దుచేయుటకు ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించివారు. నిర్బంధములు తొలగించుటచే తెలుగు అధికముగ పోయిపోయి ప్రభుత్వమువారి విషయమై తిరుగు అలాచించెదరు. ఇతరభాషలకు ఎగుమతికి సంబంధించిన నిర్బంధములు సంపూర్ణముగ అమలునందుంచబడును

చూడతగిన నాటక రాత్రి
దుగిరాల నాటకశాలలో

శ్రీకృష్ణ విలాససభ, దుగిరాల.
ఈనెల 22 వ తేది బుధవారము రాత్రి 9-30 లకు

విషాద సారంగధర నాటకము
ప్రదర్శించుదు.
ఆంధ్రదేశమున ప్రఖ్యాతిపొందిన రంగస్థలము.
కట్టు:— రిజర్వుసు రూ 2-0-0, కుర్చీ 1-8-0,
బెంచి 0-12-0, చాప 0-6-0, స్త్రీలకు 0-6-0.
నూతులపాటి పున్నయ్య చౌదరి,
3472

మదరాసు అందు సదర మరాటా

రైల్వే కంపెనీ (లిమిటెడ్)

నోటీసు

(ఇంజనీరులలో ఇంకాకొరెటు చేయబడినది)

బండ్లరాకపోకలందు మార్పు

నెం 21 రు నోటీసులో తెలుపబడిన 21 లోప ములు ఇంకను పూర్తి కావించ బడలేదు. అయితే ప్రస్తుతమున్న సిలిలోనే ఎక్కువ పాకర్యములు గలిగించుటకై 1922 సం॥రం ఏప్రిల్ నెల 1 తీ తారీఖునుండి కాలపరిమితి మార్పుబడును.

(నైర్వహితాభి దక్షిణపడమర)

బ్రాడ్ గేజ్

నెం 11 రు జోలారుపేట ప్యాసంజరు బండి మద్రాసు నుండి మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు బదులు 1 గంటకు బయలుదేరి జోలారుపేట రాత్రి 8 గంటలకు బదులు 8 గం-20 నిమిషములకు చేరును.

నెం 12 రు జోలారుపేట ప్యాసంజరు బండి జోలారుపేట నుండి ఉదయం 6 - 30 గంటలకు బయలుదేరి మద్రాసు మధ్యాహ్నము 2-20 గం॥లకు బదులు 3 గంటలకు చేరును.

నెం 7 రు బెంగుళూరు మెయిలు బండి మద్రాసు నుండి రాత్రి 8-40 గం॥లకు బయలుదేరును. పెరంబూరు, ఆవడిస్తేషనులవద్ద ఆగదు.

నెం 8 రు బెంగుళూరు మెయిలు బండి తిరువళ్ళూరు, ఆవడి, పెరంబూరు స్టేషనులవద్ద ఆగదు.

నెం 18 రు అర్కోణము ప్యాసంజరుబండి అర్కోణమునుండి ఉదయం 8 గం 15 నిమిషములకు బదులు 8 గం 7 నిమిషములకే బయలుదేరి మద్రాసు ఉదయం 10 గం-15 నిమిషములకు బదులు 9 గంటలు-48 నిమిషములకే చేరును. సెవ్యాపేటకోట్ల, పట్టాభిరాం, అంబత్తూరు, కొత్తూరు స్టేషనులవద్ద ఆగదు.

వాయవ్య శాఖ

(పశ్చిమోత్తరదిక్కు) బ్రాడ్ గేజ్

నెం 21 రు రైచూరు ప్యాసంజరుబండి త్రూఫాస్టు ప్యాసంజరు బండివలె బొంబాయికి పోవును. మద్రాసునుండి ఉదయం 7 గంటలకు బయలుదేరి రైచూరు రాత్రి 11 గం-50 నిమిషములకును బొంబాయి మరుసటిరోజు రాత్రి 8 గం-15 నిమిషములకు చేరును.

నెం 22 రు రైచూరు ప్యాసంజరుబండి బొంబాయి నుండి ఉదయం 8 గం-30 నిమిషములకు బయలుదేరును. త్రూఫాస్టు ప్యాసంజరుబండివలె పోవును. రైచూరునుండి అరుణోదయము 4 గం-25 నిమిషములకు బయలుదేరి మద్రాసు రాత్రి 9 గంటలకు చేరును. ఈ బండ్లకు గుంతకల్ నుండి పోవు మీటింగ్ గేజ్ బండ్లకునుక నెక్స్ గలదు. ఇవి పీల్, టైంబిలునందు తెలుపబడిన కొన్ని చిన్న స్టేషనులందు ఆగవు.

నెం 25 రు రేణిగుంట ప్యాసంజరుబండి కడవవరకు పోవును. ఈబండి మద్రాసునుండి మధ్యాహ్నము 2 గం 15 నిమిషములకు బదులు 11 గం 15 నిమిషములకే బయలుదేరి కడవ రాత్రి 8 గం 25 నిమిషములకు చేరును. ఈ బండియే నెం 26 రు రేణిగుంట ప్యాసంజరు బండికి బదులు నెం 26 రు కడవ ప్యాసంజరుగా తిరిగివచ్చును. కడవనుండి ఉదయం 7 గం 20 నిమిషములకు బయలుదేరి మద్రాసు మధ్యాహ్నము 1 గం 30 నిమిషములకు బదులు సాయంత్రము 4 గంటలకు చేరును.

నెం 37 రు రైచూరు ప్యాసంజరుబండి మదరాసు నుండి రాత్రి 10 గం-15 నిమిషములకు బదులు సాయంత్రము 6 గం-45 నిమిషములకు బయలుదేరి రైచూరు రాత్రి 12 గం-30 నిమిషములకు బదులు సాయంత్రము 6 గం-20 నిమిషములకు చేరును.

నెం 38 రు రైచూరు ప్యాసంజరుబండి రాత్రి 3 గం-15 నిమిషములకు బదులు పగలు 10 గం-25 నిమిషములకు బయలుదేరి మద్రాసు మరుసటిదినం ఉదయం 5 గం-35 నిమిషములకు బదులు 5 గం-30 నిమిషములకు మద్రాసు చేరును.

గుంతకల్ - బెంగుళూరు
సెక్షన్ ఎం. జి.

నెం 68 ప్యాసంజరు బండి గుంతకల్ నుండి రాత్రి 3 గం-30 నిమిషములకు బదులు ఉదయం 8 గం-15 నిమిషములకు బయలుదేరి బెంగుళూరు సిటి రాత్రి 7 గం - 10 నిమిషములకు బదులు 7-10 నిమిషములకు చేరును.

నెం 67 రు ప్యాసంజరు బండి బెంగుళూరు సిటినుండి ఉదయం 9 గం 15 నిమిషములకు బదులు 8 గం - 5 నిమిషములకే బయలుదేరి గుంతకల్ రాత్రి 1 గం-30 నిమిషములకు బదులు 7 గం-5 నిమిషములకు చేరును.

గుంతకల్ ధర్మవరము స్టేషనుల మధ్య పోవు చుండు నెం 69, 70 రుల మిక్సెడ్ బండ్లు రద్దు చేయబడెను.

గుంతకల్ బెల్గారి మీటర్ గేజ్.

నెం 44 రు మిక్సెడ్ బండి బెల్గారినుండి రాత్రి 11 గం-45 నిమిషములకు బదులు పగలు 10 గం-30 నిమిషములకు బయలుదేరి గుంతకల్ పగలు 2 గం-45 నిమిషములకు బదులు పగలు 1 గంటకే చేరును.

నెం 43 రు మిక్సెడ్ బండి గుంతకల్ నుండి రాత్రి 4-15 గం॥లకు బదులు పగలు 2-20 గం॥లకు బయలుదేరి బెల్గారి ఉదయం 6-45 గం॥లకు బదులు సాయంత్రము 4 - 33 గం॥లకు చేరును.

కాట్వాడి-గూడూరు సెక్షన్
మీటరు గేజ్

నెం 82 ప్యాసంజరుబండి మధ్యాహ్నము 12 గం. 10 నిమిషములకుబదులు 11గం-30 నిమిషములకు బయలుదేరి గూడూరు రాత్రి 8 గం- 40 నిమిషములకు బదులు రాత్రి 9 గంటలకు చేరును. నెం 81రు మిక్సెడ్ బండి గూడూరునుండి ఉదయం 7 గం- 15నిమిషములకు బదులు 6గం- 10నిమిషములకు బయలుదేరి కాట్వాడి సాయంత్రము 5గం- 12 నిమిషములకు బదులు 4గం- 48 నిమిషములకు చేరును. రేణిగుంట తిరుపతి పడమర స్టేషనులకు మధ్యపోవుచున్న నెం 234, 238, 236, 231, 237- 235, రులలోలోకల్ బండ్లు రద్దుచేయబడును.

మెట్ట భూముల వ్యవసాయము

III

మెట్ట నేలలు-సస్యముల వేళ్ల ధర్మములు

మెట్ట వేళ్ల పనులను ప్రతికృషితుడును బాగుగ తెలిసికొని యుండవలెను. మెట్ట నేలమీద నిలిచియుండుటకు ఆధారము వాటికి కావలసిన నీటిని యాహారమును నేలలోనుండి వేళ్ల ద్వారా చెట్లకు లభించును. చెట్లతూనికలో నూటికి నాలుగుపాళ్లు భిన్న పదార్థములు. ఇవి నేలలో నుండి లభించును. ఇవి ఏమాత్రము శోషితమైన సస్యములు వృద్ధికి రాజాలవు. వేరు బాగుగ వృద్ధికి కానియెడల, ఆహారపదార్థములనుగాని నీటినిగాని తీసికొన జాలవు. వేళ్లు ఎంతవరకు వృద్ధికివచ్చియుండునో కాని ననుసరించియే కాండము ఆకులు మొదలయినవి వృద్ధికి వచ్చును. నేలల వైభాగము మనకు అగుపడుచుండును. వాటి స్థితిగతులు మనకు సులభముగా తెలియును. కాని వేళ్లు నేలలో యున్నందున వాటి స్థితిగతులు మనకు బాగుగ తెలియవు. మెట్ట నేలల వ్యవసాయము వలన లాభము సంపాదించు కొరకయెడల వేళ్లు బాగుగ వృద్ధి చెంది నలువైపుల వ్యాపించుట తోడ్పడవలెను.

వేళ్లలో అనేక రకము లుండును. కాయధాన్యపు మొక్కలకును వేప చింత మామిడి మొదలయిన చెట్లకును ఒక తల్లివేరుండును. అవి నేరుగా క్రిందికి వెరుగుచుండును. దాని ప్రక్కలయందు వ్రువేళ్లు పుట్టుచుండును. మరి రాగి జొన్న మొక్కలకును మొక్కాయ అరటి చెట్లకును తల్లి వేరుండును కాని అది చాల చిన్నది, పొట్టిది. కానికి నాలుగు ప్రక్కల పిల్లవేళ్లు విశేషముగా వెరుగుచుండును. ఈ వేళ్లు కొంచెము వృద్ధులుగాను నీటి నలు ప్రక్కల మూలలోనుములు అను సన్నని మృదువైన వేళ్లుండును. వైకేల చాల లోతుగా నుండి రాళ్లు గలక మొదలైనవి అటంకము లేక వైకేలలో తేమ విశేషముగా లేని ప్రదేశములందు వేళ్లు చాల లోతుగా వ్యాపించును. కాని వరి, జొన్న మొదలయిన సస్యముల వేళ్లు ప్రక్కలకు విశేషముగా వ్యాపించునే కాని క్రిందికి వ్యాపించుట లేదు.

మొక్కల వేళ్లుకూనికయు, పొడవు ఎంతయుండునది కొందరు వ్యవసాయ శాస్త్రజ్ఞులు అయిగోసా అమెరికా ఖండములందు పరిశీలించి చూచిరి. కాండము ఆకులతూనికలో సగముపాలు తూనిక. సాధారణముగా వేళ్లు కుండవనియు కొన్ని సస్యములకు అంతకంటె ఎక్కువ యుండుననియు కనిపెట్టిరి. ఒక గోధుమయొక్క వేళ్ల పొడవు 268 అడుగులుండెననియు, ఒక మొక్కజొన్న మొక్కయొక్క వేళ్లు మూడడుగులలోతు మన్ను ప్రవృత్తి పరిశీలనగా, మొత్తముమీద వేళ్ల పొడవు 1452 అడుగులుండెననియు కొందరు తెలిసికొనిరి. ఇందువలన ఏమి తీర్మాన మగుచున్నదనగా, వేళ్లు విశేషముగా వ్యాపించుననియు, మట్టినుండి నీటిని యాహారమును సంపాదించుటకు విశేషముగా ప్రయత్నపడుననియు తెలియుచున్నది.

మొక్కలవేళ్లు ఎట్టి సందర్భములలో ఎంతెంతలోతు ప్రవేశించునది కొందరు తెలిసికొనిరి. మొక్కజొన్న మొక్క వేళ్లు 8 అడుగుల లోతు వరకును, గోధుమయొక్క వేళ్లు 4 అడుగుల లోతు వరకును ప్రవేశించును. తేమ నేలలలో కంటె మెరక నేలలలో ఎక్కువ లోతు ప్రవేశించును. ఏలిన తేమ నేలలలో క్రింది నేలలో ఫలదలేక బంకపారుగా యున్నందున, నీరు, ఆహారము సమృద్ధిగా వైకేలయందుండుట చేతను, వేళ్లు లోతుగా వ్యాపించవు. మెరక నేలలో క్రింది నేలయు వైకేలయు ఒకేరీతిగా యుండుటవలన తేమవైకేలయందు అధికముగా యుండవలెను, వేళ్లుచాలలోతుగా వ్యాపించును. మెట్ట నేలలలో, విత్తులుచల్లినకాలమందు వైభాగమందు తేమ అధికముగా యుండినయెడల, మొక్కల వేళ్లులోతుగా వ్యాపించక వైకేల యుండును. అటుతరువాత వర్షముతేనియెడల వైకేల తేమ ఆరిపోయి మొక్కలు ఎండిపోవును. తేమ వైకేలలో అధికముగా యుండి యుండునయెడల వేళ్లుక్రిందికి లోతుగా వ్యాపించి వర్షమునిలిచి పోయినను, క్రింది నేలతేమ యాధారమువలన ఎక్కువ కాలము జీవించియుండుగలదు. మెట్ట నేలల వ్యవసాయము, క్రింది నేలలో తేమను పదిలపరచుటకు, అన్ని విధముల ప్రయత్నము చేయుచుండవలెను. వృక్షముల విషయములో వృక్షము ఎంత ఎత్తుండునో తల్లి వేరు అంతలోతును, కొవ్వూలు ఎంతదూరము వ్యాపించియుండునో పిల్ల వేళ్లు అంతదూరమును వ్యాపించియుండును. మధ్యాహ్నము పండ్రెండుండుటల కాలమున ఏ చెట్టునీడ ఎంత వరకు వ్యాపించి యుండునో ఆ చెట్టువేళ్లు అంతవరకు సాధారణముగా వ్యాపించియుండును. చిన్నచిన్న మూలగోమముల వేళ్ల ద్వారా చెట్లకు నీరు ఆహారము నేలనుండి లభించును. అవి

ఎంత అధికముగా యుండిన చెట్లకు అంత అధికముగా జలాహారములు లభించును. అందువలన చెట్లవేళ్లను కత్తిరించి, ఎరువును వేయుటకు. అంతట కొత్తవేళ్లు విశేషముగా పుట్టును. అట్టి సందర్భములలో, పండ్రెండు ఘంటల లభ్యము చెట్టునీడ వ్యాపించి స్థలము చాడుదగ్గర లోతుగా గోడగిల్చి ఎరువువేయుట మంచిది కాని చెట్టు మొదలు దిగ్గ తవ్వకము.

మెరక నేలలలో వేళ్లు లోతుగా వ్యాపించుటవలన గొట్టుతో దున్నినప్పుడు వేళ్లకు హానిలేదు కాని తేమనేలలో వెరిగిన సస్యములవేళ్లు వైకేల యుండుటవలన, గొట్టుతో దున్నినయెడల వేళ్లులేగి మొక్క చచ్చిపోవును. అందువలన మెరక నేలలలో వైకేలయందు తేమ బాష్టిగా యుండనీయ కూడదు.

నేల స్వభావమును కలుపు మొక్కలనుబట్టి తెలిసికొనవచ్చును. నేలలోను, ఫలదలే మైన నేలలలోను మెరక నేలలకు మొక్కలకును ఇసుక నేలలోను సాహసమైన నేలలలోను మెరక నేల మొక్కలకును చాల భేదముండును. గరిక, సీతఉత్తరేణి, ఎరుక చెయ్య మొక్కలు ఇసుక నేలలలో నొకప్పుడును కనుపడవు. ఈ నేలలలో మెరక నేల నాటికి అధికముగా యుండును. చీపురుపుల్లలవలన యుండును. అదేరీతిగా చవుటి నేలలను మంచి నేలలను కలుపు మొక్కలను బట్టి గ్రహించవచ్చును.

విత్తులను ఎంతలోతు చల్లవలెను విత్తులను ఎంతలోతున చల్లవలెను వ్యవసాయ శాస్త్రజ్ఞులు యములో నుంచి వ్యవస్థాసము మరే వ్యవసాయపు పనుల యందును కనుపడదు. లోతువిషయమును కొందరు రయతులు ఏ మాత్రమును యోచించరు. గొట్టుకు యిష్టము వచ్చిన లోతున వేసెదరు. విత్తులను ఎన్ని పాళ్లు మొలకలెత్తునది, చిన్న మొక్కల దాగ్యమును చల్లబడినలోతు ననుసరించి యుండును. సస్యము మొలకెత్తముముఖ్యముగా ఈవిషయములనుసరించి యుండును.

అన్ని పైకల విత్తములకు ఒకేలోతు కూడవనియు ఒకే వైపు విత్తులవైనను అన్ని నేలలలోను ఒకేలోతున వేయవలెననియు ఎన్నో తరముల అనుభవము వలన తెలియుచున్నది. నేలలోని తేమ మొత్తమును విత్తులుచల్లిన బుతువు మొదలయిన కారణములవలన ఒక్కొక్క నేలలోను ఒక్కొక్క బాధివిత్తులకును ఒకేలోతు తీర్మానించ జాలము. కాబట్టి ఈ విషయములకు గల సంబంధమును తెలిసికొనుట మంచిది.

ఈవిషయములను ప్రతికృషితుడును స్వానుభవమువలన తీర్మానించుకొనవలసిన విషయము. కాని కొందరి యనుభవములను వ్రాసెదను. అవి వేదవాక్యములని నమ్ముచుండును.

ఫలితము ఎంతలభించునది విత్తులను చల్లిన లోతు ననుసరించియుండును. ఒకయంగుళమున కంటె లోతుగను చెండా అంగుళము కంటె మించక విత్తులను వాటియెడల మొలచెడి మొక్కల సంఖ్యయు సస్యముల ఫలితమును అధికతయు. లోతు అధికమయినకొలది, చిన్న చిన్న విత్తులు తక్కువగా మొలచును. విత్తులు పెద్దవిగా నుండినయెడల అంతతక్కువగా మొలచవు. ఒకటి చెండాంగుళములలోతున చల్లినయెడల మొక్కలు ఎక్కువ స్థితి ముగా మొలచును. వేళ్లవిషయములో ముఖ్యముగా యాభివృద్ధి కనుబడగలదు. లోతు తక్కువగా చల్లిన సస్యముల ఫలితము బాష్టిగా యుండుటకు కారణము వేళ్లు ఎక్కువ స్థితిముగా వెరుగుటయేను. చెండాంగుళములలోతున యెక్కువయిన కొలది నేల వైపు సస్యముల భాగము అనగా కాండము కొవ్వూలు ఆకులు అంత తక్కువగా మొలచును. మూడు అంగుళములకు ఎక్కువలోతున చల్లిన విత్తులవలన సస్యములు అధిక తమముగా నెరిగియుండలేదు ఇందుకు కారణము లేకపోలేదు. విత్తములతో కొంత ఆహారవాగ్య ముండును. పచ్చని యాకులు మొలచేటంతవరకు చీనమందలి యాహారము మీదనే మొక్క ఆధారపడియుండునలెను. లోతు అధికమయిన కొలది నేలమీదికి వచ్చుటకు అలశ్యుడగును. అప్పటికి పీజమందలి యాహారమంతయు వ్యయమయి పోయి మొక్క నశించును లేదా బాగుగా వెరుగజాలదు.

వైకేలలో తేమ తక్కువయగు కొలది లోతుగా నాటుట మంచిది. ఇసుక నేలలకంటె బంక నేలలలో లోతు తక్కువగా యుండవలెను. ఇసుక నేల యందును బంక నేలయందును తేమ సమానముగా యుండినయెడల ఇసుక నేలలలో లోతు ఎక్కువగా యుండవచ్చును. బంక నేలలలో లోతు హెచ్చెడు కొలది గాలి స్వల్పముగ లభించును. అందువలన విత్తులు కలిసిపోవును. తృణ ధాన్యములకంటె కాయధాన్యములను కొంచెము ఎక్కువ లోతున నాటువచ్చును. అనుములను ఎనిమిది యంగుళములలోతున నాటిను మొలచినవి. కాని నేల వైభాగమునకు రాజాలకపోయెను. నాలుగు అంగుళముల లోతుకు మించినవన్నియు నశించెను. ఇసుక నేలలోనే ఆలా గుండినప్పుడు బంక నేలలో అంతకంటె లోతు తక్కువ యుండవలెను. శీతకాలమందు వైకేల చాల చలిగ యుండుటవలన విత్తులు బాగుగ మొలచవు. లోతు కొంచెము అధికముగా యుండినయెడల, నేడి యధికముగా నుండును. కాబట్టి శీతముగా మొలచును. ఎండా కాలమందు ఆలాగుకాదు. తేడి నేలలందు, మెట్ట నేలలకంటె లోతు తక్కువగా చల్లవలెను.

అమృతమునకు
పాతకాల ఎక్స్‌కర్‌నైట్‌లు పుష్కములు, గ్రాఫ్‌పుష్కములు, డ్రాయింగుపుష్కములు, వాండునోటు పుష్కములు, కాగితములు, కలములు, సిరాలు, రబ్బరులు మున్నగునవి సరస మైనధరలకు దొరకును.
ఫౌంటెన్‌కలములు, నాటర్‌మెన్ 1 కి యు 6-12-0
స్పాన్ 1 కి యు 4-12-0 డ్రాక్‌స్ 1 కి యు 2-14-0
అల్ట్రాగ్రా 1 కి యు 2-0-0, కండిక్లిప్స్ 1 కి యు 0-11-0
(3253) కె. జగదీశన్ అన్‌డు కంపెనీ
తిరువళ్ళీ, మద్రాసు.

నూతన గ్రంథములు
చిత్ర రంజన దాసు
సంపూర్ణ జీవితము, ఉపదేశములు
వెల 0-8-0
గాంధీ మహాత్మని
'నాచేలసాల అనుభవము'
వెల ప్రతి 1-కి 0-12-0 [8051]
దాదాభాయి నారోజి
జీవితము, ఉపన్యాసములు
వెల 0-8-0
యం. ఆర్. కృష్ణరావు అండు కంపెనీ, నెల్లూరు

With a foreword of S. Srinivasa Iyengar
Ex. Advocate-General, Madras.
Containing the soul stirring messages of our incarcerated patriots. Price As. S. Postage extra.
K. KYLAS & Co.,
Publishers, Triplicane, Madras.
NOTICE TO STUDENTS.
Why disgusted of failures ! use 2 tins of Spermatorrhoea pills. Invigorates the body sharpens memory improves digestion 2 pills produce startling relief stopping emissions and wet dreams. (C)
347 M. V. R. RAMACHANDRA ROW, Market Tank, COCONADA.

ఎలక్ట్రో బంగారు ఆభరణములు 150 గజ్జలు కట్టిన మేలు
రకపు లక్ష్మీవిగ్రహము కలిగిన వడ్డాయిలు రు 8.0-0
,, మెలరకం రు 4.8-0
,, వైచి అరకాసులందరు రు 6
,, వైచి కాసులందరు రు 5
8 పేట గడియారము గొలుసు వెల రు 8.
చెండుపేట గడియారము గొలుసు 1-కి రు 2.0-0
అమెరికన్ రిస్టులేటు గడియారములు.
నికల్ గడియారము రు 5.8
,, రేడియం రు 6-8
సాదా రిమూలరు రు 7-0
రేడియం ,, రు 8-0
వెండిగడియారం రు 9-0
గడియారములలో కూడ
చేతికి ధరించుటతోలుపట్టుగాని, గొలుసుగాని, కోరిన విధముగ సంపాదించు. వి. పి. కర్పూరు ప్రత్యేకము. పరియువారు ఈ ఆద్రుకు వ్రాసిన కేటలాగు సంపాదించు.
కె. నాదముని అందుసన్న,
(2792) 164 వై నాబాబురోడ్డు, మద్రాసు

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము
ఈ ఆపూర్వగ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యోగదృష్టి వాస్తవాలను, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రశాస్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేక శ్రమాలు విచిత్ర విశదవిద్యలు గలవు. ఇంతే గాక మనమధ్యని మాయమచేయుట, మామిడిచెయ్యను పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమివైన గజముయెత్తున గాలిలో నునువృద్ధిని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యున్నతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీని వెల రూ 4-0-0 లు. (2113-688)
పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, ఒంగోలు, గుంటూరు జిల్లా

ఓరియంటల్

గవర్నమెంటు

మెంటు నెక్యూరీటీ

లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

1874 సం॥ స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్స్, బొంబాయి.

మానేజరు:— ఆర్. హార్వెస్ట్ బ్రూక్

ఫస్టు యూ 5,46,00,000 వైగాన యన్యు 2.

1920-వ సంవత్సరము నందు

వరించడి 91 3,338.0-11

ఇవ్వల బరుగు చున్న అమ్మ

రెన్యుల మొత్తము 15,44,24,596-11-8

చునువటికంటె ఇవ్వల పాలిన

దాగుడు బాప్తిగా తెల్లించిన

మొత్తము 6,50,00,000

ఈ కంటెని తరఫున వనిచేయుటకు వీలయ్య

నవలయును. వారు అనుభవ కాలమున నుండు

వలయును. ధరావత్తు బెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తు ఫారములకు యూ క్రింది విలువ

మునకు వ్రాయుడు. 67

Apply to:—

F. E. Vaid Esq, Branch Secretary

Oriental Assurance Building,

Post Box No. 2, Madras

ని కంటెయిండు ఏలాటిబాద యెనను కలదా?

అట్లుండే అన్ని విధముల నేత్రవ్యాకులకు నిర్ణయ మై నట్టియు, నమ్మక మైనట్టియు, మిక్కిలి పొడబడునట్టియు జైవధముయొక్క గుణములను తెలుపునట్టి పుస్తకమునకు ఏల వ్రాయకూడదు? (3397)

L. H. Saller Dept., 4 Samta Bengal.

జగన్మోహనీ మాత్రలు ఇవిదేశీయ తాంబూల మాత్రలు

అమృతకుల్యములగు మాలికానుదాయముచేతయగు

చేయబడినవి. 100 మాత్రలు 2 అణాలు మాత్రమే

తహాలాఖర్చులు ప్రత్యేకము

ఏంట్లు కావలయును

అర్జాయుర్వేదావధానియము, కాకినాడ.

ముఖ్య గవనింపు. యోగ్యతాపత్రములు 2942

(6) తేజా రెన్ సిటీనందుండు దుర్గా పెడికర హువా

టాన్ గురికలను సేవించుటకుల రాజకీయరు అను గాన్తే

హితుడు నప్రసక్త్యము తే జుఖుగా నున్నాడు. అతడు

6 సం॥నుండి భాగవతుడైను. ఇప్పుడు అను తాలానుఖ

ముగా నున్నా డని చెప్పుటకు మిక్కిలి సంతసింపచున్నాను.

చేరాధూక్ 23-4-19 } బ్రిజ్ కిషోర్

తెలుగువులకు పూచీయెన జౌషధము

చర్మముపైనుండు తెల్లవచ్చుల వైపుత వలన 8 దినులలో మాయమై పోవును. ఈయోగము ఒకమహాత్మునిచే శ్రేష్ఠ మైన మాలికలచే తయారు చేయబడినది. మచ్చలు మాసిపోని ఎడల యిచ్చిన ధరకంటె రెండింతలు వైకము వాపనియ్యబడును. బుడ్డి 1-కి ధర పి. పి లో సహా ర్పు 3 లు.

శ్రీరములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను (3430) The Arya Nursery, P O Kamtaul Darbhanga.

పశ్చిమ గోదావరిమండలమహాసభ

పశ్చిమ గోదావరి మండలమహాసభ యూ నెల 26 వ తేదీ ఆదివారమున మట్టపాటెం గ్రామములో జరుగును. 27 తేదీన నరసాపురం తాలూకా మహాసభ తాచేపల్లిగూడెము వాస్తవ్యులు డాక్టర్ నర్సిరాజుగారిచే నాహాగారి యాధిపత్యము క్రింద మట్టపాటెంమలోనే జరుగును. 25 వ తేదీన మండలస్థాయి సంఘసభ కూడ అచ్చటనే జరుగును. రాష్ట్రీయసభ ఎన్నికలును నరసాపురము తాలూకా సంఘపు ఎన్నికలును కూడ ఆ దిన ములలోనే జరుగును. ప్రతినిధులకు ప్రేక్షకులకు బస భోజన వసతు లుచితము. మట్టపాటెం 16-3-22

పేరేచర్ల నుబ్బరాజు, ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడు.

చదువరుల కొకమనవి

మార్చి 10-వ తేదీన జరిగిన దేశభక్తుని విచారణనుగురించి నేను పంపిన పోస్టు మార్చి 10 ఆంధ్రప్రతికలో ప్రకటింపబడి నది. మార్చి 10-వ తేదీన గాంధీజీపీ ధరించినవారి నెవ్వరిని లోనికీ రానియ్యక పోవుటచే నేను ఆపును రిపోర్టులో వ్రాసిన అంశములకు ఇతరులమీద ఆధారపడవలసి వచ్చెను. అందువలన మార్చి 10 తే దీ న ఆంధ్రప్రతికముందు ప్రకటింపబడిన విషయములలో కఠిన కొద్దిలోపములను నేనిప్పుడు సవరించు కొనుచున్నాను. (1) "గవన్న మెంటు పీడరు" అను పదములకు తూడగా "ప్రాసిక్యూటింగు ఇన్ స్పెక్టరు" అని చదువగలెదడు. (2) ముగ్గురు సబ్ ఇన్ స్పెక్టర్లు చెప్పిన సాక్ష్యమును గురించి, తిరిగి ఈ రిపోర్టులో వ్రాసినాను. ఆముగ్గురు సాక్ష్యము ను గురించి ఈరిపోర్టులో వ్రాసినది సత్యమని చదువరులు గమనింప నేడుచున్నాను. కాంగ్రెసుసంఘము } గుల్లిపల్లి రామకృష్ణయ్య, గుంటూరు 16-3-22 } కార్యదర్శి.

నోటీసు.

మహారాష్ట్ర, మాడపాటి నారాయణరావుగారికి: లేటు మాడపాటి వెంకటేశ్వరరావుగారి దత్తతకుమాగుడు వెంకట సుబ్బారావు యుండురు అయినందున గార్డియన్ దత్తత తల్లి సత్యాంబగారు తెలియచేయవలసి యేరునగా:—

లేటు మాడపాటి సూర్యనారాయణరావుపంతులుగారి తాలూకావార సత్వేనా మా దత్తతకుమాగుడు వెంకటసుబ్బారావుకు సంక్రమించిన యావదాస్తులకు సంబంధించిన వ్యవహారములు మాతరపున మాడగలండులకు మేము మీకుపక్కరు ఆఫ్ అటర్ని 14-7-1921 తేదీన వ్రాయించి వ్రాయూరులో జిల్లా కేసుంచి యిచ్చివున్నాము.

తేదాది మాడపాటి పనులలో శ్రద్ధవహించక విశేష కాలం మీరు పంటలలోనే వుండుటచేతను మీరు చావు ర్తి మల్లిఖార్జునరావు, ఆదిరాజు మాజీకన్యగార్లతోను యితరల మావిరోధులయిన మాడపాటి గురవయ్య ఆయనసోదరులు పబ్బ రాజు రాజేశ్వరరావు, అప్పయిల్లి గోపాలకృష్ణయ్య వరైరాగార్ల దురాలోచనలన్ని సదర హింసలలాభముల నిమిత్తం వారలు చేయు అక్రమపుపనులకు అందువలన పొందులాభములకు మీరు లోనయు మామైనది కుమారునియొక్క (ఇంటిరెన్సును)ను అనేక విధముల నష్టపడి యున్నారు. యికముందుకూడా నష్టపరచ నిశ్చయించినట్లు స్పష్టపడినందున మీక్రియలట్లనే కాకుండా సత్కరపాల వాగ్దానాచేనా తాటుచున్నందున యింకా అనేక కారణములవలన మీరు అట్టి అధికారమునకు అర్హులని లేదు పడినందున సదరు మీ పక్షము ఆఫ్ అటర్ని తదుచేయవలెనది. సదరు పక్షము ఆఫ్ అటర్నితో మీకున్నవనే అధికారములు యేసుంత్యములలోను యొక్కత నెప్పుడు వుపయోగించకూడదు. సదరు సంకర అంకరిక తెలియగలండులకు ప్రయరం నిమిత్తం ఆంధ్రప్రతికకు కృపాపత్రకం పంపవలెనది.

యూ సంకరులు మాకీర్తి వందిగామలోని మహారాజ శ్రీ కొండపల్లి శ్రీరామచంద్రరావుపంతులుగారికిన్ని జెజవాడ లోని మహారాజశ్రీ వెలగతేటి శ్రీధరరామయ్యపంతులుగారి కిన్ని బంధులలోని మహారాజశ్రీ ముత్తేలి ప్రకాశరావు పంతులుగారికిన్ని మద్రాసులో మహారాజశ్రీ పేరీనారాయణమూర్తి పంతులుగారికిన్ని కూడా తెలియపరచవలెనది:—

* * * మాడపాటి వెంకటసుబ్బారావు యుండురు అయినందున గార్డియన్ తల్లి సత్యాంబ.

యినాం ! యిరాం !!

60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు

వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దానుగారి

సుఖదీవిత రహస్యపుస్తకము

ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము

నకు వ్రాయవలెను. (3395)

ఈ పుస్తకములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

The swasthya Sahaya Pharmacy,

10-2 Harrison Road, Calcutta.

ఆయుర్వేద చంద్రిక

ఇది మామున కొకటివంతున సంవత్సరమునకు 12 గుచ్చములుగా ప్రయరించబడును. ఆరోగ్యసంబంధముగు, ఆయుర్వేద సంబంధ మగు వైద్య మర్మము లన్నియు కరతలామలకముగా చూపించుచుండును. ప్రతివారను, ప్రతివైద్యుడును, చూడవలెనది. 2 అణాలు విక్ర లంపిన మాదిరి పుత్రిక యుచితము.

సంవత్సర చందా రూ 3-0-0. దరఖాస్తు వెంట

కంపకలయును. లేక పి. పి. గా పంపవన్న పంపెదము.

గ్రంథాలయములకు మాదిరి సంచిక యుచితము.

మేనేజర్లు, ఆంధ్రప్రతికయైద్య గ్రంథమండలి,

3/51 (3) పెరిడేపి - నెల్లూరు జిల్లా.

కుష్టు, బొల్లి, క్షీయ, మధుమేహము, పురాణ ననాయి, నెగ, మూర్ఛ, జెర్రి, మూలశంఖి, స్త్రీ రోగము పక్షవాతము మొదలగు నవి పూచీవైని కుదర్చబడును.

గుణమిచ్చిన మీదటే నామ్మిచ్చుట

ఆయుర్వేదముతోనూడ ఆంగ్లేయ వైద్యము, హోమ్యోపతి, హోమ్యోపైరీ, మొదలగు అనేక పార్శ్వవైద్యశాస్త్రములు చదువుటవలన మేము ఆయుర్వేదము విజ్ఞానపూర్వకముగ తెలిసికొనగలిగితిమి.

అపురూపములగు ఓషధుల మహాత్మ్యముల పర్యవేక్షనలగు కొడులు తగైరాలకే తెలియును. వారలే వాటిని వాడుచున్నారు. వాటిని వారివద్ద మిగుల శ్రమపడి కొన్ని అపాయములకు లానై నేర్చుకొని, పరిశోధించి, ప్రయోగించుచున్నాము.

అన్ని దీర్ఘ శ్యానులను పూచీవైని కుదర్చబడును. ఒకే వ్యాధియొక్క అన్ని జాతులకును, అందరు రోగులకును ఒకటే దివ్యోపధముకారు. ప్రతిరోగి స్థితియును, రోగమును ఆలోచించి అందులకు తగిన మందియ్యబడును.

మాడగననుండి జైవధము సేవించు రోగులు వారికి గుణము కనుపించినకొలది వాయిదాలపైని సామ్యుభయ్యుచున్నను. అట్టివారుగుణము కనుపించక పూర్వముగాని, రోగము కుదరకచ్చునని నమ్మకము పుట్టక పూర్వముగాని సామ్యమియు నియ్యనవసరములేదు. ఈ త్రర త్రత్యుత్తర మాలముగ సహితము చికిత్స చేయబడును. అట్టివానికి జైవధములు పి. పి. గా పంపబడును. (3222)

వి. ఎమ్. రాజా. దీర్ఘ వ్యాదులకునుమైన స్థానములను } ఆయుర్వేద వైదులు.

Table with 4 columns: Item, Price, etc. Rows include: రవ్వల కమ్మలు (4 0 0), గజెల వడ్డణము (3 0 0), కట్టకాసుల పేరు (8 0 0), నాగరము (2 0 0), నాను, జరిని సహా (4 0 0)

మెలంపు.కు - మదరాసు విక్టోరియా డిపో, జౌషధముల, ఆభరణముల, గ్రంథముల క్యాటలాగు ఉచితము.

దుర్మతినామ సం॥రం ఫాల్గుణ బ॥ ౫, శనివారము

మాతృపూజ

(శర్మ)

చిన్నచీరటి + కెర్రపొయ్యను
కాటుమబ్బలు + గడపపొయ్యను
తిగులుగొల్పే + రాతిమగడిమి
చీరకి, చీరకి + కథిలయ్యెను.

* * *

తొలికోడి + మెలపుల దెలిపెను
మలిగోడి + మాటుజూసెను
వేగుజుక్క + వింటు జూడిచెను
పూర్వదిక పా + టాకె, నదిగో!

* * *

కనుకలక + కరగిపోయెను
కాలిదారి + గానవచ్చెను
కారివెంబడి + ధన్యులెందరి
తల్లిపూజకు + దరలుచుండిరి.

* * *

కన్నులుండి + కనగడగదె
పినులుండి + పినగడగదె
వారియాటలు + వారిపాటలు
వారిభక్తి + వారిశక్తి

పాడగదవే + వారిభాగ్యము
పిడగదవే + పిడుభీతి,
నడవగదవే + వారిదాని
పడయగదవే + భక్త్యశక్తి.

తల్లిదత్తన + లాభమునకై
తల్లిపూజన + భాగ్యమునకై
మరిలితని + మనసుపెన్నెను
వేచియున్నది + వేళ యిప్పుడని.

* * *

తల్లిమూర్తియె + చూడదగినది
తల్లియూర్తియె + తాపదగినది
తల్లిసేవయె + వేయదగినది
తల్లిగడ్డక + మొక్కుదగినది.

3

విశ్వమంతకు + బనని యయ్యెను
విశ్వమంతకు + గురువె యయ్యెను
విశ్వహితమే + మదిల చలంచెను
విశ్వమునకె + వెలసెనె దల్లి.

* * *

మునులు మున్ను + పొగడియొండిరి
మునులు ప్రక్షిప్తి + వెనగడచేసిరి
రాజు తెల్లరు + గర్వరాసులు
కాశ్మీ తాసరి + ఘనతజూపిరి.

* * *

మొక్కులందిన + ముద్దుపదము
మెప్పులందిన + మేటికై
తొలుతకె బుట్టిన + కలికిమిన్న
మునులు పాడిన + పుణ్యజనని

* * *

కాలవశమునకె + గడ్డినిచ్చెను
కనులనీరు + కాల్యగడ్డై
నీరు కుడిచి + వెగులు మాన్చి
జననిపదములకె + జాగి మొక్కి

తొంటిపదమునకె + తల్లి నుంచగ
తొంటికి త్రిని + దత్తి నుంచగ

వేంకటాచలవిహారశతకము

దుర్మతి, మాఖ, మ॥ ౧౪ శనివారమునాటి మి సాంస్వ
తానుబంధమున వేంకటాచలవిహారశతకములోని కొన్ని పద్యము
లను చూచితిని. చూచినవెంటనే నాకు సింహాద్రి నారసింహ
శతకము జ్ఞప్తికి వచ్చినది. ఈ శతకములోని కొన్ని పద్యములును
వేంకటాచలవిహారశతకములోని కొన్ని పద్యములును నొక్క
తరుగ నున్నవి. ఈ విషయమును ముందు చూపెదను.

సింహాద్రి నారసింహశతకము వ్రాసిన కవి గోరం
పాటి భార్యదత్తి. ఇతడు సుమారు 150 సం॥ ల నాటి వాడు.
విశాఖపట్టణమండలకవి. వేంకటాచల విహారశతక మేనందప్ప
మున వ్రాయబడినదో యీ శతకమును నానందరవుననే
వ్రాయబడినది.

వేంకటాచల విహారశతకము వ్రాసినకవి నామమాత్రము
తెలియకున్నది. కాని యతని కాలము మాత్రము తెలిసికో వీలగు
చున్నది.

సీ॥ 'బేరంగ పాచ్చాపు హాతీలు గావచ్చి
ధాటిఘోటి కృష్ణదాడినపుడె

అను సీసపాదమును బట్టి యితడు బేరంగజేలు కాల
మునాటి వాడట తెలుసున్నది. అనగా బేరంగజేలు, క్రీ॥ శ॥
658-1707 వఱకును పాలనము చేసెను. కవియును నీ ప్రాంత
ముననే నుండియుండు ననుటకు సందియములేదు అనగా పదు
నేడన శతాబ్దపు కవి యయి యున్న వాడు. ఈశతకము రచి
యించిన కాలము సుమారుగా 1688 క్రీ॥ శ॥ సంవత్సరము కానోపు.
వీల యన

సీ॥ భర విజాపురమెల్ల దల్లడింపుచు బోయె
గోలకొండ వెక్క గోలుపోయె

కన్నులు తరువాత గట్టి కాణ్యలెట్టి
యాదవానికి మట్టదంపె గనుక.

అని కవి చెప్పటచేత గోలకొండ, విజాపురము, యాద
వాని, కన్నులు కొల్లగొనిన తరువాత సీసపద్యము ఎత్తు
గిరిలో

సీ॥ "యవనజీమూతమర్ధింకం వైవ తిగుత
తిరుపతిని యట్టి యిక్కట్ల తఱిసి నిడుర

పోవుడున్నాడు మియన్న లేకలేక"

అని కవి వ్రాయటచేత తిరుపతిని మట్టడించినపుడు
వ్రాయబడినది.

బేరంగజేలు గోలకొండ విజాపురము 1686 క్రీ॥ శ॥ సం
వత్సరమున క్రీ॥ శ॥ 1687 సంవత్సరమున ముట్టడించెను. తిరు
పతిని ఆ సంవత్సరమునో లేక మునుపటి యేటలో ముట్టడించి
యొందును. కాబట్టి 1688 క్రీ॥ శ॥ వత్సరము శతకము రచియిం
చిన సరియైన కాలమయి యుండనోపును.

ఇక శుభయశతకములలోని యొక్క పోలికనున్న పద్య
ములక జూపెదను.

వేంకటాచలవిహార శతకములోనిది.

సీ॥ బోసేతుగాని తే! భుగభుగాయితెసార
భోజారచారుదభ్యోదనములు

కారివెంబడి + ధన్యులెందరి
తల్లిపూజకు + దరలుచుండిరి.

* * *

కన్నులుండి + కనగడగదె
పినులుండి + పినగడగదె

వారియాటలు + వారిపాటలు
వారిభక్తి + వారిశక్తి

పాడగదవే వారి భాగ్యము
పిడగదవే + పిడుభీతి

నడవగదవే + వారి దాని
పడయగదవే + భక్త్యశక్తి.

తిందువుగాని తే! తేనియల్ జొట్టిలు

సాగను టుక్కెర వెన్నజున్నగములు

భక్షించుగాని తే! బహువిధాపూపనం

యుత...పాయసోత్సవములు

జుట్టుదుగాని తే! సాగు చందన తావు

లీను చక్కెరచవి పానకములు

గీ॥ ఎటుల నీ తిండి దక్క నుద్బుటవిహార

లైన దయ్యాలవంటి యొయ్యాకాతు

లంటి నీ గుడి జొచ్చి చూడదానాడు

శ్రుంగంపార వేంకటాచలవిహార

సీ॥ జభివృక్షముల నారగాగినపాల

మింగడత్ వడి దిమ్మింగలపు

తల్లి యిచ్చినవల్లి తగ బ్రహ్మ వచ్చిన

వెనుక జూడక వేగ వివరంగలపు

రాధికామధుగాధరామృతధారలు

గుటు గుటుక్కురంగోలలపు

భక్తులెల్లను దివసజ్యోరము లానంగ

తెలగి లోలన భక్షింపంగలపు

గీ॥ గాని యవనులవై బడి లూన లేపు

కబళ మననోరు వెలుతువు కళ్లెమన

మోము క్రిష్ణులు మాడగ్రీవ మూర్తి మహా!

వైరహారహ సింహాద్రివారసింహ!

(సింహాద్రి నారసింహ శతకము)

సీ॥ పాష్ట్యేతః తిరి బట్టి బోడి సన్నాస్థుల

డియని తాచు లాడించు నొకడు

సామయాజుల బ్రహ్మమృతములను ద్రెంచి

కిందినిగా నింటు తేవు నొకడు.

ఖాపుమోదా యందు గుదిలి గుట్టుము నెక్కి

భేమని పరుగెత్తి వేయనొకడు

వైకాటు కొమ్మును బలిమికో గుడినాడు

చెలలవై బడి పూత సేయనొకడు

గీ॥ యవన జీమూత దుర్గంధైవ దిగున

తిరుపతిని యట్టి యిక్కట్ల తఱిసి నిడుర

పోవుడున్నాడు మియన్న లేకలేక

శ్రుంగంపార వేంకటాచల విహార

(వేంకటా

సీ॥ చేసి ఆరే ఆరట్టి పడోక యని

బోడి సన్నాస్థులకె జూచుచువార

మత్రేభో మాపజ మాటియనుచు వైష్ణ

పుల పాట్లు దుకుంకె బోవువారు

పత్తిరుకాయకు బుడియాతే పోడు

దేవని తెల్లలకె తిట్టువాడు

కాలాటి కాతూ నికార్దేవించుమా

ధ్యులకె బ్రలదముడి వ్రాయవారు

గీ॥ నైరి మనములు మిమ్ము నట్లదలకేము

నట్టివాడవు ద్విజు తెంత యోగదగుడి

మ్రుగువానికి లింగ మూర్తికి వడెము

వైరహారహ సింహాద్రివారసింహ!

(సింహాద్రి

వేంకటాచలవిహారశతకము ముందు పుట్టిన దనుట
సంనియుము లేదు. సింహాద్రి నారసింహశతకము తరువాతి
కావున వేంకటాచల విహారశతకములోని సింహాద్రి నారసింహ
శతకమున గవియింపబడినదేమో యన సందియము కలుగుచున్న
ది. ఉభయుల కవిత్వము సరసమైనది. ముందు దీని గుఠిం
విశేషము వ్రాయుచున్నాడను.

బోడపాటి శివరామశర్మ

ఆర్యాత్మకము, రాజమహేంద్రవరం

దామరరామయ్య పరిశ్రమ:

నాయనారా! రాత్రి యొక వింతమైన స్వప్నము వచ్చినది. అదియేదో చెప్పెదను. అది యెట్లాంటిది మయ్యో? జ్ఞప్తిలేదు. గాత్ర భోజనమైన పిమ్మట గొంత నేపుచు బ్రతి రాట్నము త్రొక్కుచు గూరుచుంటిని. ఏమిట నడుమకొనినట్లా మగనియొద్దం బండుకొనినట్లా? యనుసామెత మనకున్నది. ఆహా! పరివారానికి పోవడాకైన భిక్షులాకి కార్యములైన పిమ్మట శ్రీలక్ష్మణుడేయదగిన పనులుచేసెడి - పత్తిరాట్నము శాద్దనైన గూరుచుండ వలయును. తేవేని భర్తయొద్దం వైన బండుకొని వలయును. నావానినలగు నుండకుల కందఱకు భర్త కొలువు కంటే బ్రతిరాట్నపుల గొలుపు ముఖ్యమైనది. కావుననే వానికి సామెతయందు బ్రథమస్థాన మియ్యబడెనది. మగవలకు విద్యుక్త మయిన యీ యేమిట నడుమకొనిన చుగటకొండ నిప్పుడు విద్యుక్తమైనది. మృదులతరమైన ప్రేమల వాగ్గుట చే గాంతిలుతీసిన దార మెక్కువన్నముగ నాశయమగుచు నది మొదలురాట్నము రనుభవముల యధీనము జేయబడిన మాట నిజమేకాని యీకాలములో గట్టుగుడ్డకు నన్నమేమి ముడుచుమో! ఏదియో యొకటి యున్నచాలును గట్టకట్టు లేకుండెదగాలు. అట్లు రాట్నమును ద్రొక్కచు తేవటి సామెతపర్యావరణము దేరినూర్చి చెప్పుదునా అని యోచించు కొనుచుంటిని. ఇంతలో నొకవెద్ద యాగ్రా రాట్నపు టాకువై వ్రాలినది. రాట్నమునాడు యాగ్రాను ద్రోక్షితి తిరుగ ద్రొక్కట కాంభంధించిరి. ఈయ తిరుగవచ్చి యాకువై వ్రాలినది. వలల దాని టాగిలైతిరి. రాట్నము పాదుమన్న పాట వినుటకే యిది వచ్చియున్నదో రాట్నములో బాటు గిరిగి తిరుగుట అంతల రాట్నముగాని బాటకునీవలె, దానికి ముచ్చటగ నుండుటచే, వచ్చియున్నదో, యెవరు చెప్పగలరు. మనలోనున్న మనమన నేన్న మనకు చెలిమిదే? ఇంకెం బది మనసే పరీక్ష మనకెట్లు సాధ్యము? ఎందులకో యొకండుల రాట్నమువై నది వ్రాలినది. పోనీ దాని కోరిక మనకేలయని యాలోచించి సేపు దారమిడి, తీసిన దా నమును భద్రపఱచి పంపించితిని. కాని దృష్టిమాత్ర మియ్య మీదగేయున్నది. ఆహా! స్థలమునం జూడ స్పష్టిలో నీయ యెంతమాత్రమగుననుకో? కాని మాత్రమునం జూడ నది యెంత స్థలమగుననుకో? చెప్పకొక్కరునా? మరలసాహాయ్యమున దానికంటే బడించుమాడుదు. దానిలోని చిక్కులన్నియు సదిప్రముగ ప్రసించుటకు మనజాని యాయువుచాలదు. తల త్రొక్కుకుండ నన్నివైపులనానీయ చూడగలిగినప్పుడు తప్పక తేని మనజాని దానికంటే మనదేని చెప్పట కేమి యవకాశ మున్నదో యోచించుకొనుచు. ఆ! అదేమిమాట. మనజాని మనస్సున్నదికాదా? అందుచే నాకుడు శక్తివృద్ధిచేసి డేలయన రాదందురా యేమి? అట్లు! మనస్సా! అది యాగ్రాకు తనట్లు మీకెట్లు చేలియను? మీ మనస్సులకం గొన్ని కత్తులున్నవి! దాని మనస్సునకు మతికొన్ని కత్తులున్నవి. దానికన్న మనకత్తులు మీకు లేకపోవచ్చును. మీకున్న మనకత్తులు దానికి లేకపోవుటచేత మీరు నిలకంటే గొప్పవారని యనుకొనుట యెంత వ్యాధిమో దాని కన్న మనకత్తులు మీకులేకపోవుటవలన తానుమీకంటే నెక్కువ యనియనుకొనుటయు యంతవ్యాధిమోకాదా! సర్వకత్తులే ప్రాణిమనస్సునకుగూడ తనమహిమనున్నవే! అట్టివో మను జాని సునతయేదో మక్షికనీవతయేదో నాకు గోచరించుటలేదు. ఈయ తొక్కలోని యొంద్రధనువుల సాద్యమును - వెల్లడించుట మాట యుంచుము - సహజముగ ప్రసించి యానందించుటకైన మనజాని మనస్సున్నదా? అనియిట్లేదో మనస్సులో నిమగ్త ముగ యోజించుకొనుచు బండుకొంటిని. తరువాత నేమి యో జించుకొంటిని? నాకు జ్ఞప్తిలేదు. వెనుకటి తేగ్ర సాగుచేదో యచ్చట బెసిపోయినట్లున్నది. ఈ నడిమి బెరితయైన తిరువార స్వప్న మారంభమయ్యెను గాఢోలు. నాకు మహాయాధనావల కున్నంత తేగ్రచాపలంతటి తొక్కలు వచ్చినట్లయ్యెను. ఆతొక్క లమీద సాదామనీ లభించు తేగ్రచాపములు, కేత సహస్ర సంఖ్యా కములై వెలిసిపోవుచున్నవి. యందున కుడికిన నానేత్రములు "తాళవహులు" వై నన్న వెద్ద గుమ్మ యంతరించి నేనను

కొంటిని. అంజనేయు లాకాశమున నెగిరినట్లు తొక్కల సాహ య్యమున నేనెగురుచుంటిని. ఇట్లెగిరియెగిరి యొక గోళములోనికి బోయితిని. బృహస్పతి భగవానునికులయా! తారా భాగితిజయ అని మగకంతములలో గలసిన యాదుకంతములలో హెచ్చ తిలు వివరమున్నది. ఆహా! ఇది గురుగోళముకాఁజోలునని నేననుకొంటిని. ఇక్కడి వారంతలు చార్యాకమరిష్ఠులే. వీరికి వైవచిత్రయనుమాటయే లేదు. దేహమే యాత్మ. భోగమే పుణ్యము. గోగమే పాపము. మృతియేమోక్షము. అంతకంటే మతేదియాలేదు. చంద నా నీ చ గ్గులు, పుష్ప కండుక క్రీడలు, చుంబనాది విలాసములు, పరిరంభ సంభంధములు. సర్వాలాభకలాపములు, మద్యపాన విద్య భజనములు నెచ్చట జూచిన శ్రీ పురుషులలో నెడములేకుండ జరుగుచున్నవి. విడి యములేకుండ నలపుతేకుండ సాంపుతేకుండ వినుగులేకుండ విర తిలేకుండ వారు జరిగించుచున్నప్పుడు జరుగుటకేమి? ఆహా! ఆశ్రీల సాద్య మేమని చెప్పవచ్చును? మన భూలో కమునందలి మనుజులలో మహానుందరి యా మగువలముందు 'బలాదు'రున కైన ఒకరారు. వారియొక్కరపుండకలలో వాకి కుప్పింతులలో వారి దాగుడు మాతలలో వారి జెడ్డి జెట్టులలో వారి చెడుగుడులలో గొండలు వైచుకొంగులు కొండటి గాగరా కొంగు కొండటి జడమచ్చలు నాకు దగిలి నవి. ఒడలు జలదించిన మాట సత్యము. తిప్పొప్పుకొన్న తగవు లేదుకాదా? ఈయవైయొందీ నీకే పాపభావ విలాసము లెం దుల కందుకేమా? ఈయవైయొన్న గాడిదవైయొన్న మగవాడవైయొన్న నాడు దానవైయొన్న వైవేమే వచ్చినదికాని లోపలనున్న నేను అను తత్త్వమువచ్చినదా? నన్ను జంపినను జావని యాతత్త్వము నాలోన నన్నంతకాల ములలనై గత్తిలెత్తున నేమి కనుచున్నా? ప్రక్కల తొక్కలున్న నేమి పుష్పమునం దోకయొన్న నేమి? అచ్చటి వారు వారివారి సౌఖ్య సంధాన ప్రయత్న సంభంధములలో నన్ను జూచినట్లు నే ననుకొనలేదు. కాని యాహ! అదియేమి! వారిలో గొండలు కొండలు మాత్రమే - శ్రీలయ్యట్లా? పురుషులయినట్లా? - శ్రీ లగదురు పురుషులు నగుదురు. కాని వారు వేలువేలుగా గానబడక కాశ్యోతిముగా గలసికొని పోయినారేమి? దుర్బిక్షును మగవాడు ఎవమప్రక్కను మగన - నడుమ స్థిరమైన యడుమ. శ్రీపురుషుల కే కరీమే యయిపోయినదే. ఆహా! వారు మరలెలుపులవలె నట్టై కలసి కొనుచున్నారు. అట్టై విడిపోవుచున్నారు. ఏమి చమత్కార ముగనన్నది. ఏ చెప్పలే యందురని నే ననుకొనుచుండగా నిం తలో వేలువేలు స్వరూపములతోనన్న శ్రీపురుషుల చచ్చటికి చచ్చి లెంపలు వైచుకొని చేతులు జోడించుకొని మహాత్ము లారా! నిత్యసంకులారా! ప్రపంచ సౌఖ్య పరమాపధి పట్ట భద్రులారా! సమోనము: సమోనము: యని మొక్కిరి. వీరు చార్యాక మత మహా వేదాంతులు కాఁజోలు! బృహస్పతి మత మహా యోగిగ్రులు కాఁజోలు! కానియెడల సామాన్య జనులు వీరి నిల్లు గారవింపనేల! మనలో యతిశీఘ్ర తల్లో మరగటవు తల్లో సర్వసంగ పరిత్యాగ తల్లో సంఘ సంస్కర్త తల్లో వీరిలో నీ మహామాత్మలట్లు కాఁజోలునని నే నను కొంటిని. మన భూలోకమే భూమాలంపటమనం ప్రపంచ సుఖ పరిపరాసు భవ ప్రాబల్యమున ప్రభుమై పోయినదేయని మన మేద్యుచుండగా నీలోకము వాని నీడ్చి చెఱకాయ కొట్టదగి యున్నట్లున్నదే! వ్రోగము వ్రోగమున్న చేపందు లకా దీనికి వచ్చినదే! పాపములందలైలోకమా? భ్రష్టులలో లైలోకమా? వ్యవృతలో నేమి జాతులలో నేమి నాగకత మొచ్చిన కొలది భవము మొచ్చిన కొలది మొచ్చిపోవునది స్వాధ్యాయలతగాని స్వాధ్య పరిత్యాగముకాదు. తరణి చింత కాని వైవచిత్రకాదు. తృప్తకాని విరాగముకాదు. రక్తి కాని భక్తి కాదు. ఈ విషయమున మనస్య లోకమే పరమా సహ్యముగ నుండగా గురు లోక మని పేరొందిన యీ లోకము మన లోకముకంటే సహస్ర గుణము లభ మమై యేడ్చు చున్నదేల యని యేమేమో యోచించుకొనుచు మన భూలోక మునకు శిష్యముగఁబోవు నెడల మిగుల బాగుగానుండు నేమో యని యనుకొంటిని. ముండలో నివసించవచ్చును. మంటలో నుండవచ్చును. కత్తుల బోనులలో గాపుర మొనర్పవచ్చును గాని దైవచింత లేనిదోట మాత్ర మొక్క నిముస ముండదగదు. అందులో కేవల నాస్తికమత దుర్లభ భూయ్యమైన యీ లోకమున నుండు టెట్లు? ఎట్లు వచ్చితిని? యెట్లెగిరి పోవల యనని భూలోకమునందం జూచితిని. ఆహా! అదిగో కుజగోళము! ఎట్లు యెల్లగనన్నది. అదిగో శని గోళము. నల్లనల్లగ నున్నది. ఆహా! గ్రహములన్నియు సూర్యునిచుట్టలు తిరుగు

చున్నవో. ఒకరి చుట్టొకరు తిరుగులసి ప్రాణభీ మే లోకము నకుఁ జోయినను దప్పదుకదా? బానిసవాడు నాయకుని చుట్టు చుట్టు తిరుగుచున్నాడు. నాయకుడు సముద్రాని చుట్టు చుట్టు తిరుగుచున్నాడు. సముద్రాదుడే మీన చుట్టు చుట్టు తిరుగుచున్నాడు. ఆమీన ప్రధానుని చుట్టుచుట్టు తిరుగు చున్నాడు. ప్రధానుడు ప్రభువుగారి చుట్టుచుట్టు తిరుగు చున్నాడు. ప్రభువు తా నుంచుకొన్న ముండపుష్పము చుట్టు చుట్టు తిరుగుచున్నాడు. అది తన ముద్దుల విగ్నదైన గట్టిపుర గా సావాని చుట్టుచుట్టు తిరుగుచున్నది. అపంధి తనకు త్రా గుడు మిత్రుడైన బానిస చుట్టు చుట్టు తిరుగుచున్నాడు. బానిస యొద్దనుండి యాగంభమైన యాత్రయ చక్రము తిరుగు బానిస యొద్దనే పూర్తియైనది ఈ చక్రగమన సంప్రకాయ మున్ని దేకములలో నున్నది. అన్ని జాతులలో నున్నది. అన్ని గోళములలోగూడ నున్నది. ఎండలలో యాగ్రహములన్నియు సూర్యుని చుట్టలు తిరుగుట? సూర్యునకు మాత్రమే మి స్వాతంత్ర్యమే ద్వి నదా! ఈ సూర్య మండలము వంటి మండలములు లెక్కలేకుండ నున్నవి ఇవి యొకదాని చుట్టొక్కటి తిరుగుచున్నవే! నిలకడ యెవరికున్నదీ? నీమి తిర యెవరికున్నదీ? స్వాతంత్ర్య మెవరికున్నదీ? గరిగరి గిరిగి నోరుమాసికొని చచ్చినట్లు తిరుగుచున్న వారేకాని యెందల కుఁ దిరుగవలయునో యని రవంతి నిలవబడి మీ జంచుకొను వారొక్కరును లేరె. నిలవబడు సరికి పుంభానుపుంభుముగ నుద్దండ జేగముతో వెనుకనుండి తిలుముకొని వచ్చి లక్షోప లక్ష సంఖ్యలుగల వస్తువులుమీదం బడిత్రొక్కి దుమ్ముచేసి పోవనుండగా నిలవబడుట కవకాశమేమిన్నది! అన్న కాసం తిమిద్దయైన నుపయోగపఱచుకొనుట కవకాశమేమిన్నదీ? ఈయ యోగపఱచిన ఫలముమాత్ర మేమున్నది.

ఇదిని సరిదేడ్చు కల్లోకొండరినీడు
 నందిండు నీడు కయ్యలై జూరి
 అదెలు స్వతంత్రరాజు లాహములయందు
 బానిసలకంటే బానిసలో పనులయందు.

అని యొకడు చెప్పినమాట యుపన్యముకాదు. అందఱు బానిసలు. అందఱుబానిసలు. ఒక్క పరార్పరుడు తొక్క స్వ తంత్రుడేవడుతేడు. అతడొక్కడ నున్నాడో! ఏలాగున నున్నాడో! ప్రజాపన్ని వారకుడగుకో కాఁజోయియోస్వప్న ములోనే శుద్ధబుద్ధి హీనుడగు నేను మహావిద్యాంసునివతేల బూర్వపక్ష రాధాపతిము లానప్పుచు మనభూలోకము వశ కొరుకొండ మెట్టుయంతలేసి గ్రుడ్లతో జూచితిని. అదిగో! సముద్రమధ్యమున గొండ! ఆహా! సముద్రమధ్యమా యేమి? కా కేమి? దేవత లోకవంక రాక్షసు లోకవంక నదిగో? మందర శ్వరమునకు నేమిహిని జుట్టలెట్టి తరచుచున్నారు. ఒక్క యాడుది జై జై యని వెరుగు తరచుచున్నప్పుడే మనో వారముగా నుండునుగదా? మహాంభోధి మధనమెంత మనోహర ముగా నుండునో చెప్పదగమా? కాని యాహా! అది యేమి? సముద్రమునుండి బయలుదేలినదదీయేమి? పొగయో? కాక! పొగకంత వేడిమి యుండునా! మంటలో కాన్లున్న జే? మం టలునల్లగానుండునా! గోదనీరువారమంతయు వ్యాపించుచు న్నవే అయ్యయో! క్షీణములు నల్లవై పోయినవి. గ్రహములన్ని యు నల్లబడి పోయినవి. పాలసముద్రమంతయు నల్లబడిపోయి నది. హాహా! జగతి తపించిపోవుచున్నది. సురాసురులు మహాభీ తచితులై మధనమును మానివైచి వారు. మందరము కదలకుండ నిల్చి యున్నది. కేనుడూపిరి తీసికొనుచున్నాడు. ఎంతతాప వైన భరింపవచ్చునేమో కాని యీతాపములో నీగాఢేమి? ఈ కొట్టేమి? ఈ గొట్టేమి? ఈ వాననదగిలిన ప్రతిజీవముకూడ మత్తుచే సామ్యసిల్లి పడిపోవుచున్నదే! దేవతలు రాక్షసులుకూడ తైతన్యములు దక్కియున్నారే. బ్రహ్మాయు విష్ణువు నటకు వేం చేసి శంకరా! ఈలోకాపదను బాపుచుని మొట్టలిడుచున్నాను. అదిగో! శంకర భగవానుడు కాంకిరి సహితుడై విచ్చేసినాను! స్వామీ! ఆకాల జగత్ప్రయమును నిరోధించి రక్షింపవాయని స్పృహనొందిన జీవులన్నియుఁ గేకలు వైచుచున్నవి. అప్రతిహత ప్రాబల్యముతో, ఆ వాక్యో నన గోచక భాటిపటిమతో, హాలాహలము విద్యుంధించుచున్నది. దాని భయానకత కొర్యలేక బ్రహ్మ విష్ణువులు పరమేశ్వరుని జగదవన మొనర్చుచుని తిరుగఁబ్రార్థించుచున్నా రు. శంకరుడా జగత్ప్రయ ప్రతికాళము నన్ని వేళమును గాంచి కాంభవంకం జూచుచున్నాడు. కాంభవీదే! "ప్రాణ నాధా! సంజేహింపకుము. మనకెంత బాధయయిన నగునుగాక! లోకమును రక్షింపుము. ఆహాలాహలమును మ్రొగుము. ఆలస్య మొనరింపకుమని" భర్తతో బలికను. హాహా! త్రొలోకజననీ!

కరుణలవా! వీరపత్ని మణియని యచ్చటివారెల్ల రామను గొనియాడుచున్నారు. అదిగో! అయ్యయో! ఇంకముందరిచర్య యేమియో కనబడకుండ భూమి చెడవలె ప్రసక్తం దిరిగిపోయిన వే! కాని యా రెండవ పార్శ్వమున నేమున్నది?

అదిగో శైవ్యమధుగు దానిలో నొక్క కాలాహి! మధుగోళా దిగిన కుచులపై జంపుచున్నది. ఎండజిల్లులతో మ్రొంగి వైచినది. ఎండజి కాంతిలో యది నోటం తెట్టుకొనినది. ఈ రెండ శైవ్యమన్నార. యశోదా దేవియొద్దకు వచ్చుచున్నార. తల్లీ! లోకనాథుడైన కొడుకును గంటివి. చనుబాటో బూతన పంచప్రాణములను గ్రోలిన బిడ్డడు మహావిష్ణువు కాని యనుభావకాడు. కాలియనాగేంద్రుని బాధ సహింపలేకుండ నున్నాము. నీకొమరు నటించి బంపి యాపామును జంపించి ప్రేమలై నుద్ధరింపుమమ్మ యని యాక్రొశించుచున్నార. అది గో! శ్రీకృష్ణుడు!

మెరుగుగుండలముల మిసమిసల్ గండభా
గములవై నట్టిట్లు గంతులిడగ
రంగాలండ్రిన బంగారుపుటంబు
చిటుబొజ్జనుండి కొంచెముగ జూర
మనసూరమున జన్మపువ్వుమనిరేతర
బుగ్గలుబూరితై పూరట్టిల్లు
నిగనిగల్గలగుజ్జు సోమన్న శిశుపంధ
ముయ్యారమునఁ దలయూపుమండ
నుత్తెమోత్రమ జన్మమై యొప్పుము శి!
నధిమునఁబూని జల్లు మనగజగతి
గానమున జేయు కల్యాణ కాంతులాలకు
తెజముల కల్ల తెజమా తెజుదిగి!

అదిగో! యా మహామహాపునకు జన్మించిన పుణ్యరాశి! ఆమె చేయబట్టుకొని నిమగ్నముగ మడుగు నొడ్డకు వచ్చుచున్నాడు. అచ్చటి యాబాల గోపాలమంతయు మహాకోదన రామలలో దమకు గలిగిన మహా సంతోషమును వెల్లడించుచు దల్లీ! మమ్ము రక్షింపుము. అని వీనాలాపముల ప్రార్థించుచున్నారు. మడుగులోని కాలాహి యీ కలకలమంతయు నాలకించి తీవ్ర కోపోద్రేకమున విషవహ్నులను గ్రుక్కచున్నది. ప్రేమలైని శ్రీపురుషులు భయకంపితలై యెక్కుచున్నారు. అంతి యశోద “నాయనా! కృష్ణా! నీవేమో మహిమములు గనపఱచితివని వీరు చెప్పుచున్నారు. నెనుగూడ వానిని జూచి యే యందును. చూచిన రవంతపేట్టో యుండును. ఆ నీతి యేతో నెను శివభావము. కాని యుత్తరక్షణము నుండదో యదియెల్ల మఱపు. కాని నా కాయసభవముకంటె నాయనా! నన్నెడిలో గూరుచుండ తెట్టుకొని తలవదిల్చి పూలుదురిమి శిశుపంచమును సువిరించి బాట్టుపెట్టి నీ మోమునకు దృష్టి తగులు నెమో మును భయమున గన్నుల రి ప్రాల్చి నిన్ను ముద్దుపెట్టు కొనుట వలన గలుగుచున్న యాయనుభవమే యనెకగుణము లగ్నముగా గానిపించుచున్నది. నాయనా! ఆర్ద్రవృద్ధయ నగుటచే వీరందరు పడుబాధ చూడలేకుండ నున్నాను. నీవేమో వారిని రక్షింపగలవని వారిందఱుచున్నార. నేను నీతో గూడవత్తును. నాతండ్రి! వారిని రక్షింపగలిగిన యెడల రక్షింము. పశోపకారముకంటె బ్రదుకున కేమి వినియోగము” అని కృష్ణభగవానునిలో బలికెను. “అహహ! పరిశుద్ధ నివారమునకై కొడుకును బామునోటఁ బడుమని చెప్పుచున్న యీ గాంతాలలాను ప్రపంచమున లంకారముకాదా! అహహ!” అని యాకాశవాసీ పలికినట్లయ్యెను. అయ్యయ్యో! అదియేమి భూవలయము తిరిగిపోయినదే! తిరుగ మొదటి పార్శ్వమెదుట నబడుచున్న వే!

అహ! అదిగో శంకరభగవానుడు! “నాథా! నాథా! లోకాలమును మ్రొగుము మ్రొగుమని” శంకరి భర్తను ప్రార్థించుచున్నది. శంకరుడు భయంకర స్వరూపుడై “హా” అని నోరు తెఱచి హోహలమును గజలించినాడు. హాహ! అద్భుతము అద్భుతము! మహాద్భుతమని యచటివారందఱు చెప్పు స్వరమున నుచ్చరించుచు మహాదేశంభా! మహాదేశంభా! అని ప్రార్థించిరి. హోహల భక్షణమున భగవానుడెంత తపించుచున్నాడో యని వాయుదేవుడు పూలనుగట్టిచే నాగునకు వీచుచుండెను. పారిజాత పరీమళ భరితమైన చల్లని రోషముచే నింద్రుడా లోకేశు నభిషేకించుచుండెను. శంకరి వేచి చల్లనిచూపులచే. బాహ్యదయముచే మఱింత చల్లబడిన మామూటి గాంతునికె దాపకాంతిచేయుచుండెను. భవుడేమో భాగ నొందుచున్నాడని వైవాండఱు భ్రమపడుచున్నారు.

కాని యాయనకు హోహల కీలాబాల బాధయేమున్నది? ప్రపంచమునంతట గాల్పదగిన మహాగ్ని ఫాలమున నడచిపెట్టిన మహాదేవునకు గాంతుక దిగిగని హోహలాలాగ్ని యెంత? అహ! శంకరదేవుడేమి మహాద్భుత దర్శనమిచ్చుచున్నాడు! తలచుగాఁ జూచుచున్న సురాసురులు నైతిము దీల్లపడి కొయ్యలై నోళ్లు తెఱచి నిలబడ్డతోపులకై కృతాఁములతో ముకుళిక్పత కరయుగ్మములతో భయవిభ్రాంత నేతస్సులయి యామహామూర్తిని దర్శించుచున్నారే. ఏమి చూచుచున్నారో తెలియకుండఁ జూచుచున్నారే. ఎంతసేపటినుండి చూచుచున్నారో యెఱుంగకుండఁ జూచుచున్నారే. ఎవరు చూచుచున్నారో కూడ నెఱుంగకుండఁ జూచుచున్నారే. అయ్యయ్యో! ఇంక రవంతసేపు చూచుభాగ్యము లేకుండ నయ్యయ్యో భూవక్రమటే తిరిగిపోయినదే. ఈ సారి శ్రీఘ్నముగాఁ దిరిగి పోయిన వేమి చెప్పమా!

అహ హా! రెండవపార్శ్వమున నదిగో ముశీకృష్ణుడా! అదిగో రాధాకృష్ణుడా! అదిగో గోపాలకృష్ణుడా. అహ! మధుగు నొడ్డున నున్న కదంబపుత్రముమీడికిఁ చెంగుచెంగున నెక్కి గుభాల్లన మడుగులోనికె దుమికినాడు! అయ్యయ్యో! అయ్యయ్యో! కాలియ నాగేంద్రహాసనీతి కోమలం - శిశుపంధి శిశుభూషణం - అమృతమందస్మృతి వదలని - అతమాలపల్లవ క్యామలసుందరాంగుని - ఆ యుపనిషత్వల్లరే ప్రసవ మంజురి గఱచినది. అంతటితో సంతృప్తిపడక యాబాలకు నొదిలిమట్టు దాను / ట్టిగ జాట్టుకొనినది. తలూక తీరమునుండి మహాకాంతులు మిన్నుముట్టుచున్నవి. యశోదాదేవి కొయ్యమై పడిపోయినది గుండెలు కొట్టకొనవారు, తలవైద్రుకల నూడలాగి కొనువారు తలలు నెలగొట్టుకొనువారు, కృష్ణాకృష్ణాయని యజువారునై యుచ్చటి జనమంతయు నెంత కలవరమయిన జూచినది. ఎంత సంతోషమైనదో జేచినది. ఎంత గడ్డతల బడినది. అహ! గోవులంబాయని యజుచుచు గన్నీకు విడుచుచున్నవే! అహ! నల్లనిన్ను బాలుర ధా నుచుముని నొక్క ప్రుటికాలము నపాప్తార్క సంతాకుడయ్యె నేమి చెప్పమా? అంతి చిన్నపిల్లవాడుకదా! అట్టేమెనువెంటి యంతిలో విజృంభించి యిట్టి పొడులై యెక్కు తెప్పపాటుకాల మెంత కెడవాలదేనాడో! కాని పామేమిసేవ? అతనికి విధేయమై శిశుగో నమస్కరించి యాతని కాలలయొద్ద దీనమై భగవత్కరణకై వేచియున్నది. తెప్పపాటికక బడుచుండగ నే కృష్ణభగవానుడు వెంచిన వేమమును నెఱుచించి తిరుగ వాల కృష్ణుడై పోయినాడే! అహ! ఎంత దివ్యసంద్యం సేవ యెల్ల వారికె గటాక్షించుచున్నాడో! కృష్ణా! కృష్ణా!

“నీవడవి బగ్గిరిగు నీకుటిలాలకె లాటితాగ్యము!
చ్చానిశిఁజూడ నీటినిముసంబులు మాకు యుగంబులై
[చనునీ
గావున రాత్రులైన నెనుగన్నుల నెప్పుడుచూడకుండల!
క్షీరర తెప్పలడ్డముగఁ జేసెవిధాతె యెల్లఘోరుడై!”
యని పోతిరాజుగారు నెలవిచ్చినారు. స్వామి సందర్శన సేవలో తెప్పపాటే ప్రతిబంధమైపోయెనని భక్తులు విలపించుచుండగా నయ్యయ్యో! తిరుగ భూవలయము తిరిగిపోయినదే! రెండవ పార్శ్వము కన్నుల కెదుటఁబడినదే!

అహ! హోహల భక్తుడుడైన శంకరుడు మహాతాపామున నట్లు మొనర్చుచున్నాడు. అహహ! శైవ్యపర్వముగనున్నది జటాజూట మండలి గంగలోని తరంములు బైల్లెగ లేచుచుండ, తలవైచున్న బాలలెందఱుడటను కాంగలే యెగిరి యెగిరి పడుచుండ, మహావేగ సంతాపమున జాటి దూరముగఁ బడిపోవుదు మేమోయని భూహారములు సంతించి సంతపించి మెడను రవంత గట్టిగఁ బట్టుకొని యుండ, నేనున్న లేడిపిల్ల తూలిపడిపోవుచు నేమో యను భయముచే నుత్తరీయమైన గజ వర్మపు మునుకలలో నిట్టి హాగియుండ, మహావిష్ణువు పాంచజన్య ధ్వజమున నుపాంగముపట్టి, బ్రహ్మమృదంగావాదన సేవ యొనరించుచుండ శృంగిభృంగులు వింబామరములు వైచుచుండ దేవేంద్రుడు తాళము నేయుచుండ నంత గజమున నప్పుసలం గీతములతోఁ బుష్పంజలు లిమ్ముచుండ “ఏమ్ ఏమ్ ఏమ్” అని నాద బ్రహ్మమునున్న మహాతీతై నారదుడు శ్రుతిమీటుచుండ, లక్ష్మీ హార్మ్యతి సరస్వతులు మంగళపుటారతి లిమ్ముచుండ, జగ దేకనటుడు-అహహ! భగవీచక్రమదరుండ, తరణ్యాత గ్రహములు చలనములు మాని యున్నోకించుచుండ, తాండవించుచున్నాడే! అహ! ఆ నాట్యవైభవమున గాంచుట కొడలినిండ నింద్రునికెంత బ్రాణాలకుఁ గన్నులంపిన యెడల అయ్యయ్యో! అప్పుడే భూవలయము తిరిగి పోవుచున్న వే. ఈ సారి మఱింత శ్రీఘ్నముగఁ దిరిగిపోయిన వేమి చెప్పమా!

అదిగో రెండవప్రక్క కన్నుల కెదుటఁ గనబడుచున్నది. మహావ్యా బాలకృష్ణుడు కాలియ ఫణింద్రుని ఫణాగ్రమునం దెక్కి తాండవించుచున్నాడే! లోకై క నుండ రా! ఆభిరవ భూ ప్రియా! బృంహవన విహారా! నందనందనా! యశోదాగో! వాసుదేవా! నమస్తే నమస్తేయమధ్యమ తెల్ల యెడల వ్యాపించింది. అకరంసభూషణమైన మయాపింధ మిట్టులుతో గుండెఁ గడ్డమలందలి వద్దికాయలు గంపించుచుండ, మూళియ భరమునజేరి మోఁగుచుండ, బంగారు గజ్జలు గల్లుగల్లు మనుచుండ, నవ్యాపనస్య పద భుట్టనమును నహింపలేక నాగేంద్రుడు బుస్సుబుస్సుమను చుండఁ దలూక తీరమందలి శ్రీ పురుషులు చేతులతోఁ దాళములు వైచుచుండ, నాపులు వర్మములు కన్నులు పూర్వముగాఁ దెరిచి చెవుల నిగడఁబెట్టి హోకరత్రి యెడఘృహ్నింక రెప్పపాటైన తెకుండఁ జూచుచుండఁ దీర్థ స్మృతులందలి గతదశతులు కృష్ణాయని బూయుచుండ, దృష్టిపామను తిగిలిపోవు నేమోయో భయమెండుచున్న యశోద “నాయనా! ఇకజూల. కావోయి నాతండ్రి! ఎంతసేపు తాండవించువు? కానులు నొప్పులుపెట్టు నయ్యా” యని పిలుచుచుండ, దేవతలు పుష్పపుష్పి గురియుచుండ, నాహహ! శ్రీకృష్ణ భగవానుడు తాండవకడ నులు చున్నాడే! అహహ! అహహ! కాని అయ్యయ్యో! భూచ్చ మప్పుడే తిరిగి పోయినదే!

రెండవవైపున నాహ! అహ! శంకరదేవుఁ డింకను నాట మొనర్చుచున్నాడే! “మహాదేశంభా! మహానటక శిఖామణి! నమోనమోనమోనమోన” - అయ్యో! అయ్యో! అదియేమి? అప్పుడే భూమి తిరిగిపోయినదాయేమి? అప్పుడే తాండవకృష్ణుడగఁ పడినాడేమి? అహహ భూవలయ మతివేగముగా విరుగుచున్నది. ఎందుచేతనో! అదిగో తాండవకృష్ణుడు నమోనమో. అదిగో తాండవశంకరుడు. నమోనమో. అదిగో తాండవకృష్ణుడు. అదిగో తాండవశంకరుడు. మహావేగతయమున మహిచ్ఛము నిలుగుచున్నదే. అకృతి య స్పష్టమైనదే. నీలవర్ణము శ్వేతవర్ణము కలిసి గిగిగ తిరుగుచున్నవే! అహహ! కన్నులు తిరుగుచున్నవి. తల గిట్టుచున్నవి. తిరుగ గన్నులు తెఱవరికి శంకరుడు తేడు కృష్ణుడులేడు. ఒక్కటే వెలుగి కానబడుచున్నది! అది యెట్లున్నదో తెలియదు. దాని మొదతేదో నుది యేదో తెలియదు. ఆ వెలుగును బాడలేకుండ నున్నాను. కన్నుల నేమోకాని యిది పొడుచుచున్నట్లున్నది. దానిని సహింపలేక కావోలు కన్నులు తెఱచిమాడగ దాదాపుగా గంట క్రింద నడయించి వెలుగుచున్న నూర్ణనికాంతి యదృష్ట కిటికిగుండ గదిగో ప్రవేశించి వ్యాపించియున్నది. నాయనలాకా! చాలసేపు నిదించితిని. ఆమాట యెందులకుఁ గాని యిప్పుడు చాలసేపు చెప్పితిని. తమింపవలయును.

ఏమే కాంత శృంగి శృంగి!

విశ్రుత కావ్యము

ఆంధ్రప్రబంధము

రాచిరాజు కృష్ణమూర్తికవి.

ఇప్పటికి నావాపు నూటయేబది సంవత్సరముల క్రింతట తచియింపబడిన సత్కావ్యం బనఁదగు శ్రీ భక్త్యనందనవిలాసం బను ప్రబంధము తాటియాకు ప్రాతలలో జీర్ణించియున్నది. ఇది యాంధ్రప్రబంధములతో నిండుమించు వీలుకాకపోదు. ఈప్రబంధము ముద్రణ కాకుండుటకుఁ గాణ మయ్యగి తత్ప్రృత్తికర్త సంశయాల హస్తగతిమై మూలబడి యుండుటయే. ఏరీద్ర్యంధ స్వారస్యము దెలిసినా రయ్యు వారుదానిని ముద్రణచేయుటకు గాని, పుస్తకవిక్రేతలకుఁ జూపి యుండుటగాని తటస్థము కాలేదు. భక్త్యనందనవిలాసం బనఁబరగు నీకావ్యమును రచించిన కవివర్యుడు నియోగికాభా బ్రాహ్మణుడు. కాళీవారు గౌరీ కాంతనాముఁడు. ఇదినితండ్రి నూరయ్య. వీరి సంశయాల చాలమంది కవితాసామర్థ్యముగలవా రయినట్లు యీ కావ్య కృతిపతి కృతికర్త సంభాషనమునఁ దెలుపడుచున్నది.

నీ! శ్రీగోత్రపతిభక్తి మిగోత్రతత్తులై
కవులై యమరభాగ్యవలీరి
మీనంశకర్త లక్ష్మీపతిభాగవ
రిణయప్రముఖ సత్ప్రేయసుఁ జెప్పె.

మీ వెళ్తేండి నిశ్చయించు పేరయ
సరసవిశాద వాక్కురణి గృతుల
మీతల్లో గవియించె బ్రీతి సీతారామ
చాల్చెముఖకృతుల్ శూరసుకవి

గీ|| ౧౫౫ వాణికిటాడ విడుదలచేరే
కవనమెప్పుడు మీయింటుం గలిగియుంటు.

అందుచే వాటిలో లక్ష్యపతి యనువాతండు భద్రాపరి
ణయము రచించినట్లును కృతికర్తయొక్క పెద్దభండ్ర ఆనేక
కృతులు రచించినట్లును ఆరినితల్లో సీతారామచారిత్రమును
రచించినట్లును తెల్లంబగును గాని తద్దగ్గింపులు లభ్యముగాలేదు.
మఱియు నీకవి విశాఖపట్టణ మండలాంతర వాసులైన
య్యవారియొక్కతడు. ఈ కావ్యము కన్యకాశంకర యను
రచేటి గురజాడయినోక గృహిణియై తగుమన్నలం
గిట్టుల దెలియచున్నది. ఈ కవీని గురించి గాని యితని
పేరునుగురించి గాని యింతకన్నను విశేషము లేమియుం దెలి
శ్వు. కాని యితడు విశిష్టాద్యంతర మలేస్తాడు. విరివంశములు
ప్రభుత్వాలమందగునాడ కవులుగానే కాకకార్యధురంధరులుగను
కొంటుంబయివారూ మనదేశమం దున్నారు.

నీకు ఈ కృతిపతియైన వెలిచేటి గురుగరామయ్య సప్తసం
ప్రభృతాకండును ద్వైతబ్రాహ్మణ గురుభక్తి నిరతుండును,
నీయే గాక కవితా మాధుర్యము తెలిసినవాడగు నుండు
జ్ఞానా ప్రబంధమును కృతికొందుటయే ప్రబలిదర్శనము
నుండు. గావించిన సప్తసంతానములలో గొన్ని యితివరకు
ప్రయాన్నవి. వీరి వంశస్థులు విశాఖపట్టణ మండలమంతు
పుటికిని విద్యాధనసంపన్నులై పలు కుటుంబములవా
రున్నారు.

ఇంక యీ కవితామాధుర్యము నిండుక బరికిరెము. ఇందుల
కల్పనలు జటిలము, మాధుర్యము, పదశబ్దము గలిగియుండి
పుటపుట కేవలము శాసనపత్రములు గానించుటచేత
కత్తరామాయణ తెలిసి నిండుక బరికిరెమున్నది.

మీ ఇందుకు.
మన్నింతుండి నస్తామి దేవే శే
రాకాశపాలింటి రా మిటారి.
మనువువల్లంబడపాదయని గెనురా
లలరామల కేని యలరబోళి,
నలుడనురావక న్నాకు ముద్దులగుమ్మ
వెతిమావులనీరు కలువంటి
పుట్టంపుడుగువాని పువ్వులబోజియు
కరుణిచెలికాని కలికిమిన్న

యయిన మగశివని బలింబుల నలరుగొమ్మ
లందుగందు తెరులయని అందలనగ

(ప్రతి) వేసుంగులును.
తేని మారకుంకారవింద మనీ
మున్నె సారసారపూరంబు విస్తామనచి
మనసయాగరాధుహా నిలయాగవలయాహి
రాడ కులభుభుత్తా పేడ గుంటుపనచి
మోశ నాళిలకము బ్రిలరాహానన
దా గోలతాంబూల రసాగే గ్రాతి.
శాకిశుశేపమాకారివనీచర
న్నారీతమగ్గాని వాణినణచి.

ప్ర ఆ|| 166 ప
ఇట్టి యమకవిశేషణంబులుజూడ యీ కవివర్ణుడు
శ్రీమదుత్తరరామాయణ తెలి ననుసరించి రచించు నుద్దేశముం
గలవాడైయున్నట్లు తేలుపడుచున్నది.

ఈ ప్రబంధము మూడాశ్వాసములు. సుమారొకపేరు
పద్యము లుండగలవు. మఱియు నీకవిని తిమ్మనమొదలగు మహా
కవులతోనకలగొల్పకున్న మొత్తముమీదకవితాసామర్థ్యమును
జటిమాడ మంచితవులతో నొక్కనిగ నెన్నుకొనవచ్చును.
ఇందు శాస్త్రకర్తాస్థానీయములు కొండొకచోట్లను గలిగియున్నను,
గుణగద్యామే ముఖ్యముగావున మామూలు ప్రబంధములతో
దీటుండకపోదు. ఇంక నిట్టిప్రబంధము లన్నియో జేసింది ముద్ర
ణకు వాసిోతక సహసించియున్నది.

మహాశయలారా!
మనభాషకుం గలిగిన హైస్యస్థితిని మనము బోగొట్టుటకు
నిరంతరము కృషిసల్పి మూలబడి యన్నట్టి సత్కీర్ణముల
ముద్రణచేయ ప్రయత్నములు చేశువలయును. దేశభాషాభి
మానులగు మీర విస్మృతగ్రంథముల స్మృతికి తెచ్చి ఆంధ్ర
భాషాయోగ విశాఖపట్టణమున శేంజుంప ప్రార్థితులు.

భట్ట పాదుడు.

11-3-22 తేది తరునాయి

క్రొధము యొక్క అవతారంబును, విహస్నంబున కన్న
యను, దుష్ట స్వభావమునకు దల్లియు ఈర్ష్యకు భగినియు
కుత్సితచిహ్నములకు సా ర్య భా ముండు ను న గు నా బాధ
పండితుడు తనస్వరూపమును మఱచి, దంతముల గొఱకుచు, క
న్నుల నెట్లుజేసి చెనుటగారుచుండ తనవైనన్న వనము వదలి
పొత్తంబుల నటు నిటు దన్ని క్రోధోద్దీప్తితోడ మార్పున్నవాం
డు మాతాత్మక లేచి కాంతిని వదలి దండమును వైకొని ధట్టిని
గట్టి, పట్టుకొనుడు, చుండుడు, నేలబడద్రోయుడు, అంగముల
మిడితేయుడు అనిగురువు కేకలుచేయగా శిష్యు లందరు ధట్టి
గట్టినవారయి బాల్కు! నిలువుము! యొక్కడికిపోయెదవు?
అనికుక్క ఆవునువలె హింసకులు పశువునువలె భటులు దర్ప
మునునతె యాభట్టపాదుని బట్టి యొక్కడు కాశ్యప మరయొక్కడు
చేతులను, యింకొక్కడు కేశములను మరయొక్కడు చేలమును
బట్టి లాగుచు భదంతి? కదలకుము. కదలిన నీప్రాణములు నీకు
దక్కవు మామరముగా చేయము! మాయాచార్యుని యుపదేశం
బుల నాలకింపుము! తేనివో యముని సదనమునకు నధిపతిగా బం
పెదము! అని పెదనంచుచు వైత్యులు ప్రహ్లాదనివలె రాక్షసులు
రామునివలె, తారక సేన కుమారస్వామినివలె, యాశ్వుబృందము
కుమారిభట్టును ముట్టడించి పాత్రోపరిభాగమునుండి చెందును
వలె హస్తాగ్రమునుండి పాపాణమునలె నన్నత్యక్షాగ్రము
నుండి పండువలె తొమ్మిది యంతస్తుల పేడనుండి పాపాణ
కతివలగు యాశ్వాధశిష్యులు క్రిందికి బడద్రోసిరి. అప్పుడుభగవ
ద్ధాసంబు జేయుచు, శుభి నే శరణముగా నమ్మి నిశ్చలమరణుడై
వేదములందున్నవీరినిపి స్తో: "యదేవేదా: ప్రమాణం న్యుర్భా
యాత్మాపివేదేవేతి:" అని నుడువుచు క్రిందపడెను. వేదప్ర
భావముతో భూతలమందు పడిన యాభట్టపాదుడు మనుమరా
గిన బడిన కందుకంబుబోలి యెట్టివృక్షను తెండక నుఖముగా
తేచెను. అయినను ఆతను క్రిందపడిన "యదేవేదా: అనాద
సంశయ జాకమగు "యది" శబ్దప్రయోగముచే కొంచెము దోష
మున్నందున ముకేశితపంకజముబోలి ప్రకాశించునని దర్పణము
బోలి యతని కన్నయొకటి కాంతినిసమాయె. అట్లు కన్నపో
యినను బూర్వముకంటె జ్ఞానము నూరుకెట్లధికమాయె! అతనా
జ్ఞానముచే మనంబు కాంతినింకె. వేద మాతని యాత్మనరక్షించె.
శాస్త్రుల నోడించుటయందు శుశం బత్సల్పినివేశించుగలదాయె. ఆ
తని మరణమును గోర నాశ్వాధశిష్యులు తమగురువుతో కలిసి
క్రిందపడి లేచిపోవుటయందు త్యగ్యగలిగినట్టియు వేదములనేభజిం
చునట్టియు, బ్రహ్మలేజీవిగాజనుండును నగు నాభట్టపాదు
నిజాచి విగతకాంతులంబు మనంబున జింతించువారయి మనచే
పడద్రోయబడినవాడు తేలి నుఖముగా బోవుచున్నాడే యని
దమ ముపభాషితుని వెలిబుచ్చుచు భట్టపాదునికి ఖ్యాతిని గల్పిం
చిరి.

అదిమొదలు భట్టపాదుడు శాస్త్రులకు తిరస్కీరమృదయ
శల్కమై తీరవేదనకు గల్పించుచుండె. ఇతనిభయముచే శాస్త్రులం
దరు కాస్త్రోభాస్వమునకుని మానము బొందిరి. ఆలస్యము నాశ్ర
యించిరి. నిద్రను నేవించిరి. ఇట్లు పడరాని యిక్కట్లుల బాల్ప
డిరి. కుశూరిలనికి యొక కన్నుపోయిన వారికి నూరుకున్న
యపోయినని. మఱియు వాటిబుద్ధికి మాంద్యముగాను, నీతికిన్యత్యా
గముగాను, వదన కుముదంబులకుం బ్రచండమగ్నాంకుడుగాను,
స్వప్నమందు హోమియభిస్మభూషితాంగుడుగాను, గన్న
ట్టుచు వారియులముల తల్లడిల్లజేయుచునుండె.

ఇట్లుండ నాభట్టపాదుడు దైత్రుగూత్రకై బయలుదేరి
ప్రతిశాస్త్రమునకుం జని వారితో వాగాధముం జేసి వారిమ
తము వేదవిరుద్ధమని సహేతుకముగ నిరూపించి దాని ఖండించి
శాస్త్రవరంబుల నాశంజు గావించి యెచ్చట జూచినను వేదభా
షచే హోమియ భూములచే, ఆతిథిపూజలచే, సహచార
పరాయణులచే, లోకమంతయు వెలుగొందునట్లు గావించి తీవ్ర
ప్రతిజ్ఞడై వేదమతము సుధరించెను.

తదనంతరము క్రీస్తుపంచమ శతాబ్దంబున (B. C. 500)
దేశమును సుధన్వదను రాజు పాలించుచుండె. అతడు శాస్త్రుడు
ఆతనినెల్లప్పుడు శాస్త్రుడు చుట్టుకొని యుండెడివారు. ఆతనిరాజ
మండితము లన్నియు శాస్త్రాయతనములుగానే యుండెను. అట్టి
సమయమున యీరాజుయందీ శాస్త్రమతమును సింహంబున నాట
వతననెడి తననచే దిక్కుతులవంటి బాధపండితములు యీరా
జు నాశ్రయించిరి. వీరికితీతిపాలునొద్దకుం జేరుటకు మునుపే భట్ట
పాదుడు వేదమతంబును రాజాశ్రయముచే లోకమున నెలకొ
ల్పవలయునని నిశ్చయించి యీసాధనభూషణుని సాధనంబుగా

"కిరీటి ప్రతిజ్ఞ"

బూదూరు రామానుజులు రెడ్డిగారు

1. సార్వ గమ్మ ఉత్తరద చాల జయించెద నిండు
వైన! నాబారికి నడ్డమైన తరి, బ్రహ్మ లిఖించినవ్రాలు మా
వెదక! వే రడ్డగించి యాపనుల బెంపున దాడి మఱుకున్న!
నాపేరు కిరీటియే, నినక భీమణ శంఖము దేవదత్తమే||

2. నీరజనాభ నీవు చని నెయ్యముతో మనపాలు
వేదగా! కారవు తీకతక్కినను గావనితలెర చందమండిత! త్సా
ర శనుర్విముక్తము బాణపరం నేయకున్న నా పేరు కిరీటియే
నినక భీమణశంఖము దేవదత్తమే||

3. పోరెడి భీము కట్టుకొని, పొట్టకరంబుననూని, కొన్ని
ని! మూరము లాడినట్టి రవిశామని భర్తృజ నీవుమాడగా! భూర
రణంబులో నతనిగుండెలు ప్రక్కలు సేయకున్న నా! పేరు కిరీ
టియే. నినకభీమణ శంఖము దేవదత్తమే||

4. వారిజనాభయొల్ల విమవానవుడవ్వు వచ్చి కావినక!
వారిజభాందవుం దపరవారిధి గ్రంథకమున్ను, వైంశపుక! జేరి
శిరంబుద్రుంచి వనుధాస్తలికిక బలిశేయకున్న నా! పేరు కిరీటి
యే, నినకభీమణశంఖము దేవదత్తమే||

5-వ, పద్యముమాత్ర మెందును గానరాకయున్నది.

ఈపద్యరత్నములు సుమాన నూరువత్సరములగ మాప్రాం
త్యమన ప్రచారముననన్నవి. బోర్లు ప్రాథమికపాఠశాలలు
విరివిగ మాప్రాంతీయ గ్రామములందు స్థాపింపక మునుపు ఈ
పద్యములను వీశిబస లయందలి యాపాధ్యాయులు ఆహవాన్య
పార్థమి నెలవు దివ ములు గ నిర్ణయించి బడి పిల్లలకు
పాఠములు గ జెప్పించుచుండు. మృగామాడులయందలి
ఆంధ్రభాషాపరిశయముల ప్రతి వారికిని యీపద్యరత్నము
లు కరతలామలకమైయుండును. ఇప్పటికిని కొన్ని శిబ్బు పాఠశా
లలకుం దివి వాడబడుచున్నవి. పద్యముల తెలియు ప్రతిజ్ఞా
నూచక రసత్వారిక మగు వీరవాక్యములు పదగుంభకయూ పద్య
ముల కెంతేనియు వన్నెదెచ్చుచున్నవి. పంచమ వేంబనబడు
భారత మహా కావ్యమందలి రసమును కొద్దిగనో గొప్పగనో చ
మాదని శ్రీప్రభులు హిందూసంఘమున తేక యుండరు.

అట్టి పద్యరసంతమగు భాగవతార్యమున ఆర్జును జేరి
తమందరకు మార్గదర్శకమైనది. అర్జునకు దశవిధ నాయకులు
గలవు. అందు "కిరీటి" యను మహాత్మ్యవృష్టినామం బాంతు
గలడు. భారత యుద్ధమంతాయా సమయములందు కాలాను గు
ణ్యముగ కిరీటిచేసిన ప్రతిజ్ఞ లీపద్యరత్నముల యందు వెల్లువలై
పాడుచున్నవి. కిరీటి యుందలి ప్రతిజ్ఞ లుం దెందెనను అపజయ
ము గాంచి యుండెనా? తేదు.

విదవ పద్యమెట్టి ప్రతిజ్ఞ గలిగియున్నదో తెలియకున్న
ది. మాగ్రామమందలి పెద్దతెలివో విదవ పద్యము తెలిసయ్యుం
డినట్లు జెప్పితిగాని అందు కేయాధారముల దొరకతేదు. ప్రతిజ్ఞా
నూచకమగు నీపంచరత్నముల విమర్శించుటకు గాని పొగడుట
కుగాని నేంత యధికుడ గాకున్నను పద్యములంగూర్చిన వి
రములను, ఆంధ్రభాషావర్ణాటికినూతనాల్లం కారములుగల్గింద
నట్టియ, ఆంధ్రచారిత్రిక, పరిశోధనను గావించుచున్నట్టియ
మహానీయులగు కవికుంజరు లీవిషయమున గృహింపి పరిశోధన
గావించి, (విదవ పద్యమెట్టి? 2. గ్రంథకర్త పవరు? 3. ఏవంకికుడు?

4. ఏప్రాంతీయుడు? 5. పద్యముల యొక్క ప్రాస్తత్య మెట్టిది?)
ఈ ప్రతికాముఖంబున జెలంప త్రార్పించుచున్నాడను.

నెంచి యాశ్రయించె. ఆంత నానసుంధరా నాథుండు మనకథా
నాయకుని మతమందలి దాగ్ధ్యము నాయగోరి యాబాధపండి
తులచిలిపించి యాసాసమున నుంచెను. ఈవృత్తాంతమునకు దెలి
సికొని భట్టపాదుడు వ్యంగ్యచర్యాదగా సమదేశము నుపదేశ
శించు రీతి నీశ్లోకమును వ్రాసియంపె

శ్లో|| "మలినై శ్చేన్న సంగతే నీచైః కాకతులైః పిక! |

ప్రతిమాపకవిగ్నాడై శ్చాగునియ స్రదాభవే: ||"

(సామాన్యార్థము)

ఓపికమా! మలినము లైనవియ, నీరములైనవియు, ప్రతి
కటువులయిన ధ్వనిగలవియు, గనుకనే. ప్రజామథంబునుజో
లువయ్యె నగు కాకములతోటి నేల సహవాసముం జేసెదవు ?
అట్లుజేసిన లోకనిందకు బాల్పడెదవు కాక వాటితో సహవా
సముంజేయకుము.

(విశేషార్థము)

ఓసద్గుణభూషితుడా! వేదప్రియుడా! సుధన్వా! తిమ
గుణప్రధానులును వేదబ్రాహ్మ్య లగుటచే బరమశివులును
వజ్రాయుధ మెట్లు కూర్చులకు శత్రువుల హింసించుటయంద
నిర్ణయయో! అట్లే వేదమును దూషించుటయందు నిర్విచార్యలై
నిర్ణయంబులు పాపభీతిలేనివారై వర్తితేడి యాశాద్ధవరులతో
సహవాసము తగదు. కొనియాడంగగినవాడవు కావు. చెడి
పోయెదవు. (సశేషము)

రాజమండ్రి నాయకులతో సంభాషణ

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి వద్దనుండి)

రాజమండ్రి నాయకులగు శ్రీయుత, (1) కె. వి. ఆర్. స్వామి, బాబ్జర్, పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు రాజమండ్రి, (2) భమిడిపాటి సత్యనారాయణ బి. ఏ, (3) మాచిరాజు రామచంద్రమూర్తి, (4) నర్సారావు అప్పారామి, (5) బి. పి. పి. నర్సయ్య, (6) ప్రాసాద్ కోడూ 1888 వత్స సంవత్సరము 4-2-22 తేదీన, శ్రీ. పంపాడి మదరాసు జైలులకు కంపబడి. వీరు నన్ను నుమారు పదిగంటలకు జైలునుండి వదలబడిరి. మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి వారిని దర్శించి వారితో నీ కింది సంభాషణము గావించిరి.

ప్రశ్న:—రాజకీయ నేతృత్వ ప్రత్యేక సదుపాయము లేమైన గానింపబడినా?

జవాబు:—రాజకీయ నేతృత్వమునకు స్వయముగ సండు కొనుటకు తప్ప, ప్రత్యేక సదుపాయము లేదు లేవు. జైలు నుండి బయటకు, మేజర్. డబ్ల్యు. మెర్సెనా కైర్ మమ్ముల రాజకీయ నేతృత్వములకు చూడలేదు. ఆయన మేము రాజకీయ నేతృత్వములకు పని తనకు పంపిన వారంటు లో తీర్చి చెప్పిరి. అందుచే మమ్ము రాజకీయ ఖయిదీలుగ పరిగణించుట కాయన నిరాకరించెను. మా పంపిణీ అప్పుడుగాను ప్రాంత కాలమున మాకు 'టి' కొట్టెం దిచ్చుచుండెను. ప్రస్తుత మా పంపిణీ దానిని కొనసాగించు చుండెను.

ప్రశ్న:—మీ కేసుల పని ఈయబడినా?

జవాబు:—మా కందరతును త్రాడు పేనుపని ఈయబడిన.

ప్రశ్న:—మీ కేసుల పని ఆహారము గరిపొయినా?

జవాబు:—ఈ విషయమున ఒరంపురము నాయకులు దెలిసిన విషయములే మేము బలచరుచున్నాము. ఈ పున, మిరపకాయలుగూడ చాలినంతగా ఈయబడుటలేదు. హిందువుని భోజనమున కవసరములైన నెయ్యి, మజ్జిగలుగూడ ఈయబడుట లేదు. ఇవి చాలవు. ఇంకను గావలసిన యనుగగా, ఇంథి కొంకె నధికముగ నిచ్చుటకు జైలు నిబంధన ప్రకారము పిలు లేదని వారు దెలుపుదురు.

ప్రశ్న:—మీకు వసతులు బాగుగనుండెనా?

జవాబు:—ఒక్కొక్కప్పుడు జెయిలునందు గదులలో జన సమర్థ మెక్కుడుగ నుండును. అన్ని ఇతర గదులవలెనే ఇవి గూడ చాల పారిశుధ్యముగ నుండును. ప్రతిగదియు రాత్రి పూట పాయిఖానా దొడ్డి నుచున్నందున నవలెను. గదులకు సరిగ పరిశుభ్రముకేసి గోడలకునున్న ముఖ్యము కొన్ని గదుల నిండా నెలలుగలవు. బయటనుండి మాచిసయెడల గదులు బాగుగనే యున్నట్లు దోచును. గది వెలుపలిభాగములను పరిశుభ్రముగ గానించునట్లు చేయుటకు చాల క్రద్ధపుచ్చుకొనెదను.

ప్రశ్న:—రాజకీయ ఖయిదీలు నేరగ ప్రత్యేకముగ నుంచుచురా లేక సామాన్య బయిదీలతో కలసితిరనిట్లురా?

జవాబు:—మేము జెయిలునందున్న కొంతకాలమున సామాన్య ఖయిదీలతో గలిసితిమనిచ్చిరి. కాని తరువాత రాజకీయ ఖయిదీలను ప్రత్యేక భాగమున నుంచెరి. ప్రదేశము చాల కఠోరుట చే గాబోలు కొంతకాలము మామూలు ఖయిదీలుగూడ మాతో నుంచబడిరి. మమ్మును ప్రదేశమునుండి వెలుపలకు వెళ్లనియలేదు. వైద్యకాలకు గూడ వెళ్లనియలేదు. నులు అనిష్టములు నష్టములను గూడ తరుచు నుమ్ములను జూడనియలేదు. ఎవరును కోగని ముందుపరీక్షింపక ముందే కాంపౌండ్ల నును మును గొనివచ్చెడివారు.

ప్రశ్న:—జెయిలునుండి కింకను ఎవరును రాజకీయ జైలీలు గలరు? వారెట్లు మాడబడుచుండిరి?

జవాబు:—మేము మొత్తము 20 మంది గలము. కాన అందులో కె. వి. నారాయణ అను నాయకుడు ఆకస్మాత్తుగా కడలూరు జెయిలునకు మార్చిరి. కారణములు దెలుపలేదు. మిగిలిన ఆంధ్రప్రదేశ్ కులసాగా నేయున్నాడు. డాక్టరు నర్సయ్య గారు మాత్రము మొదటినుండియు అసాంగ్యముగ నేయున్నార. వారికి జైలు భోజనము పడనేలేదు. ఇప్పుడుగూడ వారా రోగ్యముగ లేరు. కురుపులవలన బాధపడుచున్నారు. మరల చాల నుబ్రహ్మణ్య గుప్తగారుగూడ అసాంగ్యములేక బలహీనముగ నున్నారు. తమిళనాడు ఖయిదీలలో దండపాడిపిల్ల, ఎం. కె. వెంకటరామ అయ్యర్, పి. వి. హనుమంత రావుగార్లు ఈ జెయిలు

నందేయున్నారు. తుదివారు ప్రభుత్వమువారిని తుమాషణగారి నట్లు దెలియుచున్నది. కాని వారికి ప్రభుత్వమునుండి ఇంకను ఎట్టి ప్రత్యుత్తరమును రాలేదు. తరువాత వీరు తుమాషణను గారి నందులకు విచారపడి తుమాషణను రద్దు చేసికొనసేచిరి. ఇట్టి పీడితమును పంపుట కధికారు లంగీకరింపలేదు. అంతియకాక అట్లు చేసికొనెడల వారిని ప్రత్యేక గదియందుంచెదమని ఆధికారులు బెదిరించిరి.

వారి యధికారమున నున్నంతవరకు తన్నెమిదేసినను జేసికొనవచ్చునని ఆయన బదులు చెప్పెను. తమిళనాడు ఖయిదీ లందరును ఆరోగ్యముగను ఉత్సాహముగను నున్నారు.

ప్రశ్న:—బహుశా తీర్మానము, శిల్పి తీర్మానము, మహాత్ముని ఆచరణ, మాంటాగూ గారి రాజీనామా మొదలగు విషయములు మీరు జైలునుండి దున్నప్పుడు జరిగిన విషయములు మీకు దెలిసెనా?

జవాబు:—మమ్ములను వార్తాపత్రికల జరుగుచున్నవి గాను. మమ్ములను వార్తాపత్రికల జరుగుచున్నవి విషయములో అధికారులు భయపడుచున్నారు.

అధికారులు రాజకీయ ఖయిదీలను వార్తాపత్రికల జరుగు నిచ్చునో బాగుండును. అట్లు చేసికొనెడల జైలులకుండు వ్యాపింపజేయుటకు అసంతోషించుటలను వారు మమ్ములకుండు నుండెదరు. మిక్కిలి విషయమును దెలిసినయెడల మిక్కిలి రాజ్యకారక సభాసభ్యులను గూడ వారితో పాటు రాజీనామా లాసరిగియును విల్లింగుడను ప్రభువు రాజ్యపరినిధిగాను మాక్రమించుటకు నెమ్మది నైలులో వెళ్లెననియు, శ్రీనివాస ఆయ్యంగారు మొదలగువారు రాజీనామా నొసంగి రనియు మాకు దెలుపబడిన. మహాత్ముని ఆచరణచేయబడినయెను. వేదమునందు లేకును గొప్ప విషయములు జరిగెననియు మేము వింటిమి.

ప్రశ్న:—మరల సంబంధ విధులను నిర్వహించుకొనుటలో మీ కేమైన ఇబ్బందులు గలిగెనా?

జవాబు:—ప్రభుత్వమున మాత్రము కొంచెము కష్టముగా నుండెను. తరువాత అలవాటు పడిన కొలది ప్రాంత స్వామి, భగవంతుని భావము మొదలగు విధుల నిర్వహించుకొనుటకు మాకు సావకాశము కలిగెను. మహాత్ముని యులు నమాజును సరిగ నిర్వహించుకొనుచున్నారు. దినమునకు దాదాపు ఐదువర్యాయములను సమాజు జేసికొనుచున్నారు.

ప్రశ్న:—ఇంకను జైలునందు రాజకీయ ఖయిదీలు ఎలా?

జవాబు:—దాదాపు అరడెబ్బ బెంగాలీ, సిక్కు రాజకీయ జైలీలు గలరు. వీరిలో చాలమంది అండమానులకుండున్నది. వారిని వారి రాష్ట్రమునుండి ఇంతదూరమునందుటకు విచారచాయ కము. వారి శరీరమున కిచ్చి కిత్తో న్న సిక్కులు సరిపడవు. వారిలో కొంతమంది చాల బలహీనులుగనున్నారు. వారి కిచ్చు ఆహారము చాలాటలేదు. అందుచే పూర్వపు నూపరి బెండెంటు వారికి ప్రత్యేకపు సదుపాయముల గావించెను. కాని ప్రస్తుత అధికారి ఇటీవలే వారిని రద్దుపరిచెను.

ఈ విషయముగానే ఇంక కొన్ని దినములు సాగినయెడల వారు నిరసనరత మునెదని ఖచ్చిలు చున్నాము. వారిలో కొంతమంది ఇదివరకే చేసిరి. వారిని పంజాబునకుగాని మరయే ఇతర అట్టి ప్రదేశమునకుగాని పంపక పోయినయెడల వారి ఆరోగ్యము చెడిపోవును. వీరిక కాలమున దౌర్భాగ్యమునందు నమ్మక ముంచెరి. వీరిప్పుడు మహాత్మునిచే నారంభింపబడి కాంగ్రెసుచే నామోదించబడిన దౌర్భాగ్య గాహిత్య అనునామోదయము నమ్ముచున్నారని తెలుపుట అసంభవముగనున్నది. కాంగ్రెసుచే నియమింపబడిన కాంగ్రెస్ ముఖము ప్రజలు పూర్తిగ నిర్వహించిన యెడల దేశము త్వరలో విముక్తి పొందగలదని మాతో సమాజముగ వారుగూడ నమ్ముచున్నారు.

ప్రశ్న:—సామాన్య ఖయిదీల స్థితినిగూడ వి మీ కేమైన దెలిసెదరా?

జవాబు:—వారికి సరిపోవు ఆహారము నొసగుటలేదు. వీరికి దేశ వారిలో ఖయిదీ మూడుశతాంశ వదలి వెట్టుబడిన ఉచ్చిచ్చమును భుజించుచుందురు. వారికి నేరుగా కాయబూరలేదు. వీరి యరు. కోమగడ్డ, ఆకుకాయలు మొదలగునవి వచ్చుచును. వీరికి వేయవలయు. ఏమియు. కారణములు లేకుండగనే వీరి కొంతమంది వార్తల ఖయిదీలను మేము జైలులలో బాటుచుతి. ఇది చాల క్రూరము. జైలు, శిక్షాస్థాన జైలులను కొంచెము దయయు సానుభూతియు జూపవచ్చు యెడ వీరి జీవితమింకను సహింపకర్యము గానితిగ నుండెడిది.

స్టేటు కాన్సిలు

సంచార పరిశ్రమ

స్టేటు కాన్సిలు సభ 16-వ తేదీ సమావేశ మయ్యెను. ఒక టిప్పు గంట కాలము మాత్రము సభ జరిగెను. పంచదార పరిశ్రమ విషయమై సర్దారు జోగేంద్ర సింగుగారు ప్రశ్నింపగా గౌ. శ్యామగారిట్లు ప్రత్యుత్తర మొసంగిరి:

పంచదార పరిశ్రమ విషయమై సలహా ఇచ్చుటకు నియమింపబడిన సంఘమువారి నివేదికమును ప్రభుత్వమువారు పరిశీలించుచున్నారు. ఆర్థిక పరిస్థితులు అసంతృప్తికరముగ నుండుటచే పరిసలహాలు అనులనందుకుటకు పిలువబడుచున్నది. అప్పుడున్న యీ పరిస్థితిని దృష్టికొని కొన్ని యంత్రాకాలు, పాతకాలు స్థాపించు విషయమై ప్రభుత్వమువారు తగు ప్రయత్నము లొనర్చెదరు.

మర్చింటు పిప్పింగు కన్సాలిడేషన్ బిల్లును అధ్యక్షులగు సర్ అలెగ్జాండరు మడ్డియనుగారు పంపించిరి. ఇట్టి భావి ప్రాయ సహితము తీర్మానమును అధ్యక్షులు లుపహించుట కరియో అని గౌ. రజా ఆలిగారు ప్రశ్నించెరి. సభాధ్యక్షులు కూడ సభ్యులలో నొకరియొ, స్టాట్యూటరీ విజ్ఞాన కమిటీ సభ్యులు మరెవరు లేనందున తానే యీ తీర్మాన ముపహరించవలసి వచ్చెననియు, అట్లు చేయుట తప్పుకాదని అధ్యక్షులు సమర్థించెరి. ఈ బిల్లు ఆమోదింపబడిన.

రాంచి పిచ్చి ఆనువు.

రాంచియందు ఆంగ్లేయులతో జరిగిన ప్రత్యేకముగ ఒక పిచ్చి ఆనువు ప్రాపించబడియున్నది. ఈ వైద్యకాల ఖయిదీలు ఇండియా ప్రభుత్వమువారింకెవరకు భరించుచుండిరి. 1896-97 లో ములకల్ ఇండియా ప్రభుత్వమువారి ఆదాయము తగ్గుటచే యీ వైద్యకాలను పోషించుట ప్రభుత్వమువారికి పిలువబడినది. కావున భర్తకర్తలబోధ నొకటి స్థాపించవలయుననియు, యీ వైద్యకాలమును చికిత్స చేయుటకు పిచ్చి వారికి అగు ఖయిదీలను రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములచారుకాని రోగులకాని వెల్లిండుట యొక్కచని ఓడనెలుగా రొక తీర్మాన ముపహరించిరి. ఈ తీర్మాన నుంగీకరింపబడిన.

నాననిర్మాణ పరిశ్రమ

నాననిర్మాణ పరిశ్రామాభివృద్ధి కొరకు ప్రభుత్వమువారికి తగు సలహా లిచ్చుటకు అధికార సభ్యులతో ఒక విచారణ సంఘము నేర్పబుపవలయునని గౌ. లాలుభాయి కావలబాను గా రొక తీర్మాన ముపహరించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:

భారతదేశపు కోస్తా నిడివి దాదాపు 4500 మైళ్లు. కావున తీర తుజార్థమై తగు నావల నిర్మించుట అవసరము. ఈ దేశము భారత దేశమునందొకప్పుడు అత్యున్నత స్థానముక్రమించి యుండెను. నెపోలియను యుద్ధములందు విజయము కాంచిన కొన్ని నావలు బాంబాయి లాబా నాడియాగాలెట్ల కట్టబడినది. ఈ పరిశ్రామాభివృద్ధికి అన్ని దేశముల ప్రభుత్వమువారు తగువిధమున తోడ్పడుచున్నారు. కావున ఇండియా ప్రభుత్వమువారుగూడ యీ విషయమై కాంగ్రెషియన్ వహించుట అవసరము.

సర్ ఉమరు హయతు ఖాను గారు మరలకయారుగాను, సర్ డిన్ నా వాజాగారు తీర్మానమును బలపరచిరి. నావిక పరిశ్రామాభి వృద్ధికి కోటిరూపాయలు ఆదాయము కలుగునని తగు పాదించిరి.

ఇట్టి విచారణ సంఘములపల్ల ఎట్టిలాభము కలుగనేరదని సర్దారు జోగేంద్ర సింగుగారు తీర్మానమును అభివేషించిరి. ఆర్థిక సంఘమువారు తమ నివేదికను ప్రచురించువరకు ఆగియుండుట యొక్కమని సర్ ఎడ్యారు హార్వర్డ్ గాథ చెప్పిరి. ఇట్టి తీర్మానమునే సామ్రాజ్యకావనసభ వారామోదించిరి గౌ. లిండ్సే గారు చెప్పిరి. తీర్మానము ఆమోదింపబడిన. సభ తిరుగ సోమ వారము సమావేశమగును.

* * * * *
జెన్ నా మహాసభ.

భారత దేశపు ప్రతినిధి
మార్చి నెల 20 వ తేదీన జరుగు స్టేటు కాన్సిలు సమావేశము నందు గౌ. నెత్తా గారి కింది తీర్మాన ముపహరించెదరు:—
రాబోవు జెన్ నా కాన్ఫరెన్సుకు భారతకావన సభల ఎన్నుకొనిన ప్రతినిధి సంపుట ఉచిత మనియు, అతని విధులకు కూడ నిర్ణయించుట యొక్కమనియు యీ సభవారు గవ్వరు జెనరలు గారికి సలహా ఇచ్చుచున్నారు.

బెంగళూరు ఉన్ని మిల్లు బస్సులు

నెం 8 ఆర్. ఎన్. & సి 26, 28 అంగుళములు.

ధర బజను 1-కి రూ 8-4-0; రూ 9-10-0

తడవ ఒకటికి రూ 100 లకు పైగా ఆర్డరు
యిచ్చువారికి 100-కి రూ 2-8-0 తగ్గించబడును.
రూ 500 లకు పైగా ఆర్డరు యిచ్చువారికి 100-కి
రూ 5-0-0 లు మంతున తగ్గించబడును.

Pahlajrai Ramnarayan & Co.,

Dept A. P.

Wholesale Hosiery Merchants

8840)

Bangalore City.

ప్రకటన

బెజవాడలో ఎస్. శ్రీనివాసులు కంపెనీ
జనరలు మల్టెన్స్ అను పేరున వ్యాపారము
చేయుచున్నట్టి ఎస్. సూర్యనారాయణ రావు
గారు ఈ తేదీనుండి మద్రాసు రాజధానిలో
కృష్ణా, గోదావరి, గుంటూరు జిల్లాలయందు మా
సామానులు విక్రయించుటకు పోల్ ఏజంటుగా
నియమించియున్నా మని ఇంకావలసిన అందరును
తెలుసుకొనవలెను.

The South Indian Export Company, Ltd.
Madras.

మదరాసు కార్పొరేషను

నోటీసు (3526)

1922 సం॥రం ఏప్రిల్ నెల మొదటి తారీఖు
నుండి ఎండుగడ్డి సన్న చేయుటకుగారు టెండరులను
చెప్పపురి కార్పొరేషను కమిషనరుగారు రిప్పన్
భవమువద్ద 1922 సం॥రం మార్చి నెల 24 వ తేది
కుక్రవారమునాడు మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు
అంగీకరించెదరు.

ఇందుకు సంబంధించిన టెండరు సమానా
భారమునకు గాని లేక మరియే సుతర విషయము
లకుగాని హెల్పుశాఖయొక్క కన్ సర్ వన్సి నెక్సుకు
వాసిన బడయగలరు.

టెండరు దిశాబట్టి రెవిన్యూ శాఖయందు చెల్లించి
టెండరు దరఖాస్తుతో సామ్యు చెల్లించినందుకు
యిచ్చిన రశీదును మాత్రము చేర్చి పంపించవలెను.

మద్రాసు కార్పొరేషన్ } ఎమ్. బజ్జెల్లూ
హెల్పుశాఖ } కమిషనరు.
16-3-22.

10 రూపాయలు ఇనాం!!!

నెల్లూరు నవాబుపేటలో నుండు చీమకుర్తి సుబ్బయ్య
శెట్టి అనే నేను ఈ నెల 16-వ తేది గురువారమునాడు
ఉదయము 8 గంటల 20 నిమిషములకు మద్రాసునుండి బయలు
దేరి నెల్లూరుకి మధ్యాహ్నము 2 గంటల 30 నిమిషములకు
చేరు కలకత్తా ప్యాసంజరు బండిలో ప్రయాణ చేసితిని. సదరు
రోజున బండి దిగినప్పుడు నా పక్క బట్ట 40 గజముల టైలో పేసు,
రూ 30 లు విలువగల గుడ్డలు పీటినీ మరచి బండిలోనే వదిలి
వెట్టితిని. దీనిని తీసినవారు నాకు తనకి వసవైన రూ 10 లు
బహుమతిగా నిచ్చెదరు.

చీమకుర్తి సుబ్బయ్య శెట్టి

నవాబుపేట, నెల్లూరు.

వాతావరణ స్థితి

1922-వ సంవత్సరం జనవరి నెల 18-వ శనివారము.

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	గత 24 గంటలలో ఉత్తమోష్ణము	గత 24 గంటలలో అత్యధోష్ణము	గత 24 గంటలలో వర్షము	గత 24 గంటలలో గాలి వేగము	గత 24 గంటలలో తేలికపాటి గాలి
విక్టోరియా పోర్ట్	87.4	74.3	0.55	184.52	...
పాట్నా	83.6	74.1	...	112.19	116.50
సిద్ధపుర ద్వీపము
దేవుండు ద్వీపము	83.8	76.6	...	103.89	117.68
సాగారు ద్వీపము	87.2	75.7	...	71.77	68.67
గోపాల పురం	91.3	72.1	...	40.03	45.08
కోరాపుట్	93.7	61.4	...	62.78	...
విశాఖ పట్నము	94.5	77.1	...	29.56	37.03
కాకినాడ	96.8	74.1	...	39.58	38.09
మచిలీ పట్నము	94.6	71.2	...	54.03	40.08
గుంటూరు	100.7	73.8	...	30.52	33.10
నెల్లూరు	99.3	70.1	...	38.46	36.23
మద్రాసు	93.7	69.9	...	52.39	49.76
కడపూరు	88.1	69.2	...	44.67	52.68
నాగపట్నము	87.9	71.6	...	38.95	53.95
పాంబన్	87.8	77.3	...	33.01	36.77
క్రిందకోవ్వరి	89.0	72.6	...	71.03	...
కోళంబో	88.1	73.9	...	46.38	32.91
తిరువేంద్రము	87.3	77.1	...	59.10	63.14
కోచ్చిన్	91.0	76.8	...	107.12	113.53
కాలికట్టు	85.5	75.9	...	98.77	117.02
మంగళూరు	92.4	76.7	...	136.76	126.34
మెన్ కాల్	88.1	64.2	...	124.72	126.12
కాల్ వాల్	88.9	72.5	...	98.53	120.63
రత్నగిరి	86.8	73.4	...	102.15	...
బాంబాయి	87.4	73.8	...	86.02	71.13
మైదావాద్	102.2	72.9	...	31.71	31.48
రైచూరు	102.4	76.6	...	25.03	27.64
ఆనంతపురం	101.3	70.7	...	33.05	24.05
బళ్లారి	102.3	72.7	...	27.13	20.97
కర్నూలు	104.3	72.6	...	18.47	26.03
కడప	102.2	76.6	...	37.56	30.94
హస్సాన్	93.3	62.2	...	30.45	35.15
బెంగళూరు	95.3	54.1	...	35.73	34.84
కోడమ కల్యాట్	74.4	51.3	...	69.90	60.61
ఉడకమండల్	75.0	47.0	...	50.18	55.65
కోయంబత్తూరు	99.8	66.8	...	22.89	21.92
యేలూరు	102.3	65.4	...	46.41	42.37
సేలము	102.2	68.0	...	46.39	39.08
తిరుచనాపల్లి	102.1	69.3	...	30.28	38.40
పరశుక్తి	100.2	70.1	...	32.30	35.13
మధుర	97.5	67.8	...	50.57	33.45
తిర్ని శ్రీ	30.79	28.17

సర్కారులు:—కోచ్చిన్ ప్రదేశములందు మబ్బులు స్వల్పముగ నున్నవి. ఆర్ద్రత అధికము. పగటివేడిమి 5 డిగ్రీ లధికముగ నున్నది. కొచ్చిన్ ప్రదేశములందు వేడిమి అధికము.

డక్కను:—మబ్బులు లేవు. బలమైన దార్ద్రత అధికము. మిగిలిన ప్రదేశములందు తక్కువ. పగటి వేడిమి 101 డిగ్రీ లుండెను. కర్నూలు వద్ద 101.3 డిగ్రీ లుండెను. రాత్రి వేడిమి గూడ అధికముగ నున్నది.

కర్నాటకము:—మబ్బులు లేవు. ఆర్ద్రత అధికము. వేడిమియు మార్పులు లేవు.

నెల్లూరు:—మబ్బులు లేవు. చాల ప్రదేశములందు ఆర్ద్రత తక్కువ. పగటివేడిమి 103 డిగ్రీ లుండెను.

దక్షిణము:—మబ్బులు లేవు. ఆర్ద్రత సామాన్యముగ నున్నది. వేడిమి హెచ్చెను.

పశ్చిమతీరము:—మబ్బులు లేవు. ఆర్ద్రత స్వల్పముగా నధికముగ నుండెను. వేడిమియు మార్పులు లేవు.

మైసూరు, కూర్గ:—మబ్బులు లేవు. ఆర్ద్రత తక్కువ. వేడిమియు మార్పులేదు.

హైదరాబాదు:—మబ్బులు లేవు. ఆర్ద్రత తక్కువ. వేడిమి 12 డిగ్రీలవరకు గలదు.

తూర్పుఇండియా రైల్వే సమ్మె.

కార్మికుల నాయకులలో కొందరిని తిరుగ పనులయందు చేర్చుకొనుటకు రైల్వే విజయ నిరాకరించుచున్నాడు. టండ్రా స్టేషనులోనే 34 మంది పనివారికి పనులు తిరుగ ఇయ్యబడలేదు. అందరిని పనులయందు చేర్చుకొనవలయుననియు, అట్లు చేయని ఎడల తిరుగ సమ్మె ప్రారంభమగునని కార్మిక సంఘమువాత ఏజంటును నోటీసుపంపినారు. 24 గంటలలోగ అనగా 18 వ తేది సాయంత్రములోగ ఏజంటుగారు ప్రత్యుత్తరము పంపియ్యదల సమ్మె తిరుగ ప్రారంభమగును.

ఆంధ్రాసుగారి సీతము

సి.యస్. ఆంధ్రాసుగారు 17వ తేది ఉదయం టండ్రా నుండి కలకత్తాకు వచ్చిరి. ఒక వార్తాపత్రికా పత్రికతో పీ టిలు తెప్పిరి:—

నాశ క్రికొలది. పనిచేసి సమ్మె ఆంతముంచుటకై ప్రయత్నించితినై. రైల్వే అధికారులు ప్రయోచిన పరతులను 19 వ తేదిలోగ కార్మికులు అంగీకరింప వలెనని తేటతెల్ల నిరాకరింప వలెను. ఈవరకుల నిరాకరించుటచే కార్మికులకు నష్టము కలుగును. ఇతర రైల్వే కంపెనీల పనివారు జాగ్రత్తను పనివారు కలసి సమ్మెకట్ట ప్రయత్నించుచున్నా నియం, యావిషయమై అసన్నాతులలో 20 వ తేదీని ఒక సభ జరుగునని నాకు తెలిసినది. ఇట్టి సామూహిక సమ్మెలను నేను మానియున్నాను. పీటీవల్ల అనేక కుటుంబము లకు మితి తేని కష్టము, దౌర్జన్యము, అకాలి, అరాచకము అభివృద్ధియగును ఈవిధముగ సమ్మెకట్ట ప్రయత్నించుట అనర్థదాయకమని మియ చక్కగ తెలిసికొనవలెను. కొన్ని కుటుంబములకు అసర్థమువాటిల్లును. ఏజంటు ప్రకటించిన పరతులు సంపూర్ణముగ సంతృప్తికరము. లేకపోయినను పీటీని అంగీకరించుట ముక్తము. పనివారందరు తిరుగ తమపనులయందు ప్రవేశింపవలయునని నేను కోరుచున్నాను.

పశ్చిమ గోదావరి మండల మహాజనసభ

ఈ సభ 25 తేదీనుండి జరుగునని ఆహ్వాన సంఘాశ్చ తుడు పంపిన ఆహ్వానమును నేటిపత్రికలో 14వ పేజీలో ప్రచురింపబడినది. దరిమిలాను వచ్చి వార్తలనుబట్టి సదరు సభ 31 తేదీనుండి ప్రారంభమై జరుగునని తెలియుచున్నది. గనుక సభ 31 తేదీని జరుగననియే చదువరులు భావించవలెను.

* * * *

ఈసభ:—తేలుకు, నర్సాపురం, భీమవరం, ఏలూరు, యెర్నూరు, టాలూకాలకు కలిపి జరుగును. టాలూకా సభ యీ నెల 31వ తేదీని పట్టపాటెల్లో జరుగును. 30వ తేదీని జిల్లా సంఘము కూడును గనుక జిల్లా సంఘ సభ్యులను మండల సభకు పంపు సభ్యులను ఎచ్చటనుంచి బయలుదేరినను పాల కొల్లు చేరి ఆచటనుంచి బయలుదేరి పట్టపాటె. చేరవచ్చును. పాలకొల్లునకు పట్టపాటెనునకు 5 లేక 6 మైళ్లు దూరముండును.

మాకనముగ స్థాపింపబడిన డిల్లీ విశ్వవిద్యాలయము:కు డాక్టరు హెచ్. యస్. గవరుగారు ప్రథమ వైసుఖాస్పయగ నియమింపబడుదురని తెలియుచున్నది.

ఇది ఇంపీరియల్ బట్టన్ వర్కును

కుద్దపొందూడేశ మూలభవము, పరిశ్రమము, వస్తువులు. హిందూదేశమునందు శ్రేష్ఠమైనట్టియు, మిక్కిలి పెద్ద దైనట్టియు బొత్తముల కర్మాగారము. రు. 2-8-0 లు ఖరగల నమానా పుస్తకమునకును, విజస్ని నిబంధనలకును ఈ దినపదిరు నామాకు వాసుకొనవలెను. [3336]

Ashude & Co Ltd.

8, Old Court House Corner, Calcutta

బాంబాయి:—మబ్బులు లేవు. ఆర్ద్రత అధికము. పోల పురమందు పగటివేడిమి 102.7 డిగ్రీ లుండెను. రాత్రి వేడి అధికము.

పశ్చిమతీరము:—మబ్బులు లేవు. ఆర్ద్రత తక్కువ. పగటివేడిమి 5 డిగ్రీ లధికముగ నుండెను.

వాయవ్యసంధ్యార్ద్రత యుండదు. అచట పట్ట స్వల్పముగ వర్షము గురియవచ్చును.

ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రాజ్య.

వారావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు మౌనాగ.

మా ఆంధ్ర మిత్రులకు

మా గొప్ప శ్రీబరీ అమ్మకము జరుగుచున్నది. చాల గొప్ప లాభములుందును; జేబుగడియారము, పెద్దగడియారములు, ఆభరణములు, సాగసైన సామానులు, స్త్రీలవలె మొదలగు వాటియందును మిక్కిలి లాభకరమైనట్టి, ఉపయోగమైనట్టియు భేరము లుండును.

ఈ నంవత్సరము ప్రత్యేకముగా కొనువారలకు నిజమైన గొప్పలాభము లుండునట్లు ఏర్పాటుచేసి, విక్రయించుచున్నాము.

మా మోటారు కారులు, మోటారు బైసిక్లు, బైసిక్లు, వాటి పరికరములు మున్నగునవి ప్రత్యేకపు ధరలు వాపున డెలివరీ చేయబడును.

84 పుటలుగల అమ్మకము జాబితా సిద్ధముగానున్నది. ఇనాముగా పంపెదము. ఏటిలో మీకు ఏదైనను కావలసిన తక్షణమే ఒక కార్డు ఈ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుటయే మీరు చేయవలసిన పని.

అడినన్ అండు కంపెని లిమిటెడ్,

హౌంటు రోడ్ - మదరాసు.

ప్రాంతీలు:—బెంగళూరు - ఉదయంధలము.

ఎ యి లే న్ బ ర్న్

క్రాడు ఆయిల్ ఎంజినులు

"ఎక్" టైపు. పరిమాణము 6-100 హెచ్. పి.

ఇప్పుడున్న పనరు ఎంజినులలో కల్ల నుభమైనది, ధర తక్కువది.

ఎంజినులో చిక్కులేమియు నుండవు. సులభముగా నుండును. పనిని సమృద్ధముగా ఆగకుండా చేయును. ఎంజినుని వివిధాంగములు చాల మంచివి, ఖర్చుతక్కువ, మిక్కిలి నమ్మకమైనవి.

చాల డబ్బు పెట్టికొను పెద్దపెద్ద ఎంజినుల సమానమైనది. డబ్బు దంచుగలేదు.

10-12 హెచ్. పి.	మామూలుధర	2045	ప్రత్యేకపుధర	1842
20-24 "	"	2909	"	2618

"డెన్ట్" వర్సికల్ ఎంజినులకంటెపింపబడు పోర్ట్ బుల్ పంపులు.

214 సైజు ఎంజిను పరిమాణము	6 హెచ్. పంపు	ఒకనిమిషమునకు	330 గాలరులు
216 "	ఎంజిను పరిమాణము 8 హెచ్. పంపు	ఒకనిమిషమునకు	457 ³ / ₅ "
218 "	ఎంజిను పరిమాణము 10 హెచ్. పంపు	ఒకనిమిషమునకు	622 ³ / ₅ "

WIELE & KLEIN

Importers, Manufacturers' Representatives, Agents and General Merchants,
MOUNT ROAD, MADRAS.

Telephone 248.

Telegrams: "KLEINCO," MADRAS.

వైద్యరత్న పండిత
డి. గోపాలాచార్యగారి

అమృతమలరత్నం

శరణును కండ్లను సర్వవా కాపాడును
అన్ని విధ క్షోణోగములను బోగొట్టును
సాక్ష్యనోపులను దూరము చేయును
కణితనోపులను నిర్మూలముచేయును
సీససరోగముల రానివ్వదు
మెదడుతో బలము కలుగజేయును (కవి)
కర్మలను పంపజేయును
కండ్లకు న
అపస్మారముల దూరముజేయును
తలనరములకు బలమునిచ్చును (1045)
క్షేరిరోగములకు హితము
మూర్ఖులను బోగొట్టును
తలచుండును బోగొట్టును
వెంట్రుకలను నెరయవండజేయును
నెరసిన వెంట్రుకలను నశింపుజేయును
యౌచనచేయువారికి మిక్కిలి హితకరము
మాడుపోట్లను నిర్మూలము చేయును
విద్యార్థులకు సర్వవా హితము
చర్మరోగులకు మంచికేయును
తలచుంటులను మాన్పును
అధికనిద్రను తగ్గించును
నిద్రలేమిని బోగొట్టును
దీని గుణములు అనుభవజ్ఞులకు దెలుగును.

వెల బుడ్డి 1-కి రు 1-0-0.

ప్యాకింగు పోస్టేజీప్రత్యేకము.

క్యాటలాగు ఉచితము.

ఆ యు ర్వే దా త్ర మం,

41, ఆచారప్పన్ వీధి, జి. టి. మదరాసు.

కంటేవీలా :—"పండిట్" మదరాసు.

బ్రహ్మశ్రీ, ఆయుర్వేదరత్న, పండిత, యన్. వి. శ్రీరామచార్యులు, Ph. D., Sc.

గారిచే శాస్త్రోక్తముగ తయారుచేయబడి ద్రావిడాయుర్వేద పండిత సమ్మేళనమున, వస్తుప్రదర్శనస్థానమున, క్లూపాశ్రముగ మొదటితరగతిలో యోగ్యతాపత్రము పొందిన

సిద్ధ కల్ప మ క ర ధ్వ జ ము

వైద్యప్రపంచమునకు ఆశ్చర్యజనకముగ కనిపెట్టి తయారుచేయబడినది.

నవీనములైనవిగాని, పురాతనములైనవిగాని, సర్వవిధములైన వ్యాధులకు నుపయోగింపదగినది.

ప్రాచీన ఋష్యులచే నెప్పబడిన ఆనూనమైన ఈ ఔషధము ఆయుర్వేదశోధకులచే చక్కగ పరిశీలించబడి మెప్పువడసినది. ఆనాశోగ్యముచే సౌఖ్యహీను లగు సకల జన సామాన్యమునకు తీవ్రసౌఖ్య మని చెప్పటకు నేలాటి యాద్యపణయు నుండదు.

ఈ ఔషధమువలన సంపూర్ణముగ నివర్తించు వ్యాధుల వివరము:—సర్వములకు సత్తువలేకపోవుట, పొడ మొదలగు చర్మవ్యాధులు, ఉత్సాహములేకుండుట, జ్ఞాపకశక్తి తగ్గుట, అకలి మందగించుట, పొండుగోగము వాపు, కీళ్లపట్టు, కీళ్లనొప్పిలు, పక్షవాతము, అతిమూత్రము మొదలగు మూత్రవ్యాధులు, మూలవ్యాధి, కాసశ్వాసము, అమృషిత్వము లోనగు అజీర్ణవ్యాధులును, ప్రమేహము (అంటువ్యాధులు) కొరకు మొదలగు దుష్ప్రక్రియబంధమైన అన్నివిధములైన చర్మవ్యాధులను, స్త్రీలకు కలుగు న్యూనాధిక ఋతురక్తస్రావములను, ఋతుకాలమున కలుగు కాలను పోగొట్టును.

ఇంతేకాదు:—సకలవిధవ్యాధులను పోగొట్టి దేహమునకు తేజస్సును, బలమునిచ్చి ఆరోగ్యమును కలుగజేయగలిగిన ఔషధములలో నిది సుజీవిని.

బాల్యమున దుర్బల్యముచే లభ్యపడు శుక్లసప్తము మొదలగుగాగల పురుషత్వమునకు లోపములను కలుగజేయు వ్యాధులను తుదముట్ట పోగొట్టునందు ఇది ఒక్కటియే యని నొక్కి చెప్పదగియున్నది. దేహమున చెడునీరును పోగొట్టి, శుద్ధమైన రక్తమును కలుగజేసి శరీరదౌర్బల్యమును, అయ్యుర్బద్ధిని ఇచ్చునట్టి ఈ ఔషధము దివ్యౌషధము ఇది మకరధ్వజయోగమున చేర్చబడు వస్తువులనే గాక నింకను విలువ గల ముత్యములు, స్వర్ణము, లోహములును, అనేకమూలికావశేషములును చేర్చి చేయబడినది.

ఈ ఔషధమును, కాల దేశ దేహతత్త్వాది భేదములను గమనింపక, పథ్యనియమము లేక స్త్రీపురుషులెవరైనను రసాయనము (Tonic) గ నుపయోగించదగును. మందును పుచ్చుకొను ప్రకారమును, పథ్యము వివరములును మందువెంట ప్రత్యేకముగ పంపబడును.

ఒక మాసములోనే సంపూర్ణగుణమును కలుగజేయు, (60) అరువదిమాత్రల గల యొకబుడ్డి వెల రూ. 10-0-0 లు మాత్రమే. తపాలాఖర్చులు ప్రత్యేకము. [2775]

విలాసము:—ఎన్. వి. శ్రీరామచార్యులు, మేనేజింగ్ డైరెక్టరు, మదరాసు ఆయుర్వేద ఔషధశాల, లిమిటెడ్, పాలాపెట్రె నెం 151 రు, తంజివిలాసము కల్యాణ, మదరాసు.

హనుమాన్ బొరక్కు సబ్బు చర్మవ్యాధులను అత్యశ్చర్యకరముగా

మీ దుర్బును.

ఎన్. రంగనాథంశెట్టి అండు బ్రదర్స్, మద్రాసు

ప్రాచీన ప్రసిద్ధి మొదల

హిందూస్థానమును స్థాపించబడియుండు

ఆయుర్వేద ఔషధాలయము

స్థాపితము 1881 సం.

ఆతంకనిగ్రహ ఔషధాలయము కోరి వ్రాయు వాడ్లకు ఆయుర్వేదశాస్త్రోద్ధి మట్టి ఒక గ్రంథమును తపాలా ఖర్చు సహా కొరకనే ఉచితముగా పంపుచున్నాము.

మాయొక్క ప్రతి ఒకటి కావలయు సనిన

ఆతంగనిగ్రహ ఔషధాలయం.

26 బ్రాడ్వే, మదరాసుకు వ్రాసేడి.

నమకము (182)

బంగారు వెండిరత్న

మీల వగలుడు. ఇతిరవస్తువులను

కావను యిచ్చిన పుచ్చుకొని

రైకము ఇవ్వబడును

ఉమిదీ-రామయ్య శెట్టి

గురుసామి కట్టి కవేని

25, బై నాబాబ్ రోడ్, మదరాసు.

సాదా ఉంగరములు, పువ్వురాగము, సీమకలలాలు, కంపులు, మున్నగునవి చేర్చి కట్టబడిన ఉంగరములు, రియారుచేయబడి అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నుచుబడి యున్నవి. కావలసినవారు ఆర్డరుయిచ్చిన వారి ద్వారా చొప్పున పురమాడిగా తయారుచేసి యియ్యబడును.

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రి

ఏ. కే. ఏ. సి. వారి

ఈ దివ్యాయుర్వేదము తిల్లలకు పాలను వృద్ధిజేసి శరీర పుష్టిని కలిగించును.

పిల్లలకు సుజీవి. పథ్యము లేని ధువిగల రసాయనము. హర్షిత్వమునిచ్చు బుద్ధితో పనిలేదు పిల్లలు, తల్లిలు నుభవించుదురు. బలహీను లగు పిల్లలకిచ్చిన జబ్బులు పోయి దేహపుష్టి కలుగును. వెల బుడ్డి 1-కి 1-8-0 (8847) ఏ. పి. కో కలసి రూ 2.

మావద్ద ను ప్రసిద్ధులకు ఆయుర్వేదౌషధములు చిక్కును అయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

త్రివృత్ లేహ్యము

త్రివృత్ లేహ్యము: చిన్న పిల్లలకు ముసలివారికి నుభవముగా విశేషముచేయును.

త్రివృత్ లేహ్యము: మూలవ్యాధులను పోగొట్టును.

త్రివృత్ లేహ్యము: ప్రతివేళలలోను బుచ్చుకొనిన నుభవిచేయవచ్చును.

త్రివృత్ లేహ్యము విశేషసౌఖ్యములలో కెల్ల మంచి దని చిరకాలాచార్యులవారు కల్పసాగములో చెప్పియున్నాను. అజీర్ణభోజనము, వేళ తప్పిన భోజనమువల్ల బాగా జీర్ణముగాక చేగులలో ఉండి, కడుపుపొంగు, అన్నము ఇవ్వములేకపోవుట, అశక్తి మొదలగు గుణములగులి ఉన్నపుడు త్రివృత్ లేహ్యము బుచ్చుకొనిన ఒకటి రెండు విశేషము అగు నట్లుజేసి తేలిక గలిగించును. (8166)

10 తులముల వెల రూ 1-0-0

40 ,, వెల రూ 3-0-0

క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి

బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం.

మేనేజింగ్ డైరెక్టరు,

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

(శని) 19, హాంట్ రోడ్డు,

మాంటురోడ్ - మదరాసు.

వధిలు పెంచెవారి ప్రతేకపు ఔషధములు

ఈ క్రింద దెలుపబడిన ఔషధములు శరీరకాస్త్రమునకును, శోగ చికిత్సను సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాస్త్రజ్ఞులచే కాస్త్ర పరిశోధనానుసారము యేర్పరచబడినది.

మా ఔషధముల తయారుజేయు కాలలో వలగూ సామగ్రి యందెయ్యగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చావేడ్ ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తుసామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మూలికలు వృక్షకాస్త్రప్రకారము, రసాయన కాస్త్రప్రకారము, భూ తత్వముగుండ గూడ పరిశీలయబడును. అచట బి. సి. స్టాండ్డు ప్రకారము రసాయనములు మూలికాస్త్ర తయారుగును కావున యీ ఔషధములు పారిశుద్ధ్యతయున్న, నమ్మకమున్న యేమాత్రమును అనమానింప నక్కరలేదు.

డాక్టరు య్యాన్సు సిరపు

సిరపు ఫెరి ఫాస్ఫేటస్ కాంపాండు క్విన్వైనెను యెట్స్ప్రిక్సియా

ఈసిరపు డాక్టరు య్యాన్సుపద్ధతి ననుగరించి విరమింపబడుట, క్వినా, క్విన్వైనెను యెట్స్ప్రిక్సియా క్విన్వైనెను క్విన్వైనెను తయారు చేయబడినది.

ఈ ఔషధము అతి ఉష్ణప్రదేహములోగాని యిండియాలో సుండుటవలన గలగు దుష్ఫలత్వమును పోగొట్టుటకును, మానసిక దేశహబాధగాని దుష్ఫలత్వమునుగాని పోగొట్టుటకును ప్రపంచ మంతటను ప్రసిద్ధి కెక్కిన దివ్యౌషధము.

వెల పెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 మీడియం పైజు బుడ్డి రు 1-4-0. చిన్న బుడ్డి 12 అణాలు.

కె మి క లు పు డ్డు

ఇది విరక్త, తైము, సోటాము, సోడా ఫాస్ఫేటులసిరపు

శుభ్రముగనుండును. అడుగున సత్తుయేమియు నుండదు. ఫిలడెల్ఫియా యెడ్వర్డు పారిషుగారు చెప్పిన పాల్గొనకారము తయారుకాబడినది.

ఇది పిల్లలకు అత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు మంచియౌషధము. రుచిచూసుండును. మంచిరక్త వృద్ధిగావించి నరములకు పుష్టినిచ్చును.

పెద్దపైజు బుడ్డి రు 1-12-0, మీడియం రు 1-0-0, చిన్నపైజు 10 అణాలు.

పవలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా మందులను వివరించుచు వ్రాయుడు.—

N. POWELL & Co., Manufacturing Chemists, Bombay

